LIISA LINSIÖ

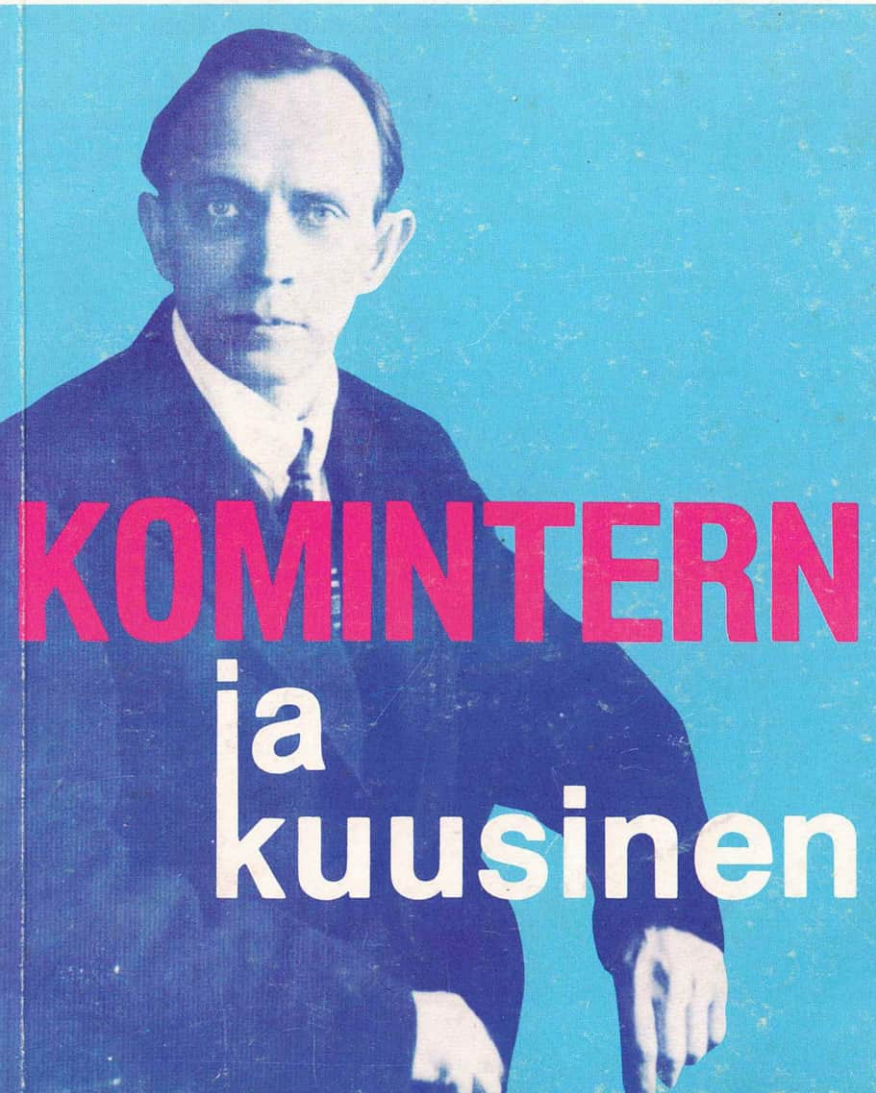

KOMINTERN ja kuusinen

LIISA LINSIÖ

KOMINTERN ja kuusinen

KIRJAPAINO KURSIIVI OY
HELSINKI

Kirjapaino Kursiivi Oy
Helsinki 1978

Sisällysluettelo

Aleksandr Sobolev: Esipuhe
Johdanto
I luku. Maailmanpoliittinen tilanne Kominternin 7. kongressin kynnyksellä
II luku. O.W. Kuusisen osuus Kominternin uuden politiikan muokkaamisessa
III luku. Kominternin 7. kongressi
IV luku. O.W. Kuusisen toiminta yhteisrintamapolitiikan toteuttamiseksi (1935—39)
V luku. Yhteisrintama ammattiyhdistysliikkeessä
VI luku. SKP taistelussa fasismia ja sotaa vastaan

Aleksandr Sobolev
Esipuhe

Kommunistisen Internationaalin työssä, sen piirissä käytyjen keskinäiseen kritiikkiin ja itsekritiikkiin perustuneiden kollektiivisten ja luovien keskustelujen kautta kehittyi suuri joukko huomattavia kommunistisen liikkeen johtohenkilöitä, leniniläisiä vallankumouksellisia.

Kun Kominternin politiikkaa, sen strategiaa ja taktiikkaa muokattiin marxismi-leninismin perustalta, syntyi joskus kärkeviäkin väittelyjä erinäisistä ongelmista. Jokainen puolue, jokainen kommunistisen liikkeen toimihenkilö antoi oman panoksensa vallankumouksellisen teorian ja käytännön maailmanlaajuiseen aarrearkkuun. Kollektiivisen päätöksen jälkeen se oli koko maailman kommunistien käytettävissä.

Liisa Linsiö käsittelee kirjassaan Suomen Kommunistisen Puolueen perustajajäsenen, kansainvälisen kommunistisen liikkeen merkkihenkilön Otto Wille Kuusisen toimintaa Kominternin 7. kongressin päätösten valmisteluja toteuttamisaikana. Kirja rajoittuu vuosiin 1934—39.

Tähän saakka marxilais-leniniläisessä historiantutkimuksessa on pääasiassa käsitelty Kominternin historiaa yleisesti, yhtenä kokonaisuutena tai yksittäisten puolueitten historian kannalta. Sen sijaan Kommunistisen Internationaalin johtohenkilöiden toimintaa kansainvälisen kommunistisen liikkeen politiikan kehittämisessä ei ole vielä yksityiskohtaisemmin tutkittu. Poikkeuksen muodostaa Georgi Dimitrovin osuuden tutkiminen Kominternin toiminnassa. Siitä bulgarialaiset ja neuvostoliittolaiset his-

toriantutkijat ovat kirjoittaneet yksityiskohtaisia tutkimuksia.[1]

Liisa Linsiön tutkielma on merkittävä panos uudenlaiseen Kominternin historian tutkimiseen. Ensimmäistä kertaa marxilais-leniniläisessä historiantutkimuksessa tarkastellaan kansainvälisen kommunistisen liikkeen erään nerokkaimman johtohenkilön, Otto Wille Kuusisen osuutta Kominternin päätösten muokkaamisessa ja niiden soveltamisessa miljoonaisten joukkojen käytäntöön.

Liisa Linsiö käsittelee kirjassaan Kuusisen osuutta Kominternin historiallisen 7. maailmankongressin päätösten valmistelussa ja niiden toteuttamisessa vuosina 1934—39. Osoittaakseen toveri Kuusisen teoreettisten ja poliittisten käsitysten luovaa kehittymistä ja rikkautta kirjoittaja käsittelee myös lyhyesti Kominternin seitsemännen kongressin valmisteluaikaa edeltänyttä kautta, pääasiassa Kominternin Toimeenpanevan komitean 12. ja 13. täysistuntojen historiaa vuosilta 1932 ja 1933.

Otto Wille Kuusinen edustaa kommunistisen liikkeen historiassa johdonmukaista leniniläistä teoreetikkoa ja poliitikkoa, tulisieluista vallankumouksellista, joka antoi koko elämänsä taistelulle sosialismin voiton puolesta. Kuusisen kehittyminen leniniläiseksi vallankumoukselliseksi tapahtui hänen aktiivisen vallankumoukselliseen taisteluun osallistumisensa sekä hänen jatkuvan marxismileninismin opiskelunsa, kollektiivisen ja tieteellisen työväenluokan luokkataistelukokemuksen omaksumisensa, hänen itsekasvatuksensa ja itsekritiikkinsä kautta. Niinpä esimerkiksi tarkastellessaan Suomen työväen vallankumouksen opetuksia vuonna 1918 Otto Wille Kuusinen kirjoitti: "... Proletaariset vallankumoukset kritikoivat itseään jatkuvasti. Meidän vallankumouksellisten täytyy täysin tietoisesti auttaa tätä vallankumouksen itsekritiikkiä ottamalla tietenkin huomioon, ettei tämä saa tippaakaan heikentää historiallista vastuutamme menneisyyden toiminnastamme."[2]

Kirjassaan Liisa Linsiö kiinnittää paljon huomiota sii-

hen, millä tavalla Otto Wille Kuusinen pystyi luovasti soveltamaan leniniläistä teoriaa uuteen historialliseen tilanteeseen. Kuusisella oli mahdollisuus työskennellä Leninin läheisyydessä, hänen oppilaanaan. Tällä olikin aivan ratkaiseva vaikutus Kuusisen kehittymiseen leniniläiseksi vallankumouksellikseksi.

V. I. Lenin arvosti hyvin korkealle Otto Wille Kuusisen teoreettisia ja poliittisia kykyjä. Hän uskoi mielellään Kuusiselle tärkeitä ja vastuunalaisia tehtäviä Kominternin työssä. Niinpä Kuusinen sai muun muassa tehtäväkseen muokata Kominternin 3. kongressille vuonna 1921 teesit kommunistisen puolueitten järjestöllisestä rakenteesta ja toiminnasta.

Luettuaan Kuusisen kirjoittamat teesit Lenin kirjoitti: "... Luin juuri Kuusisen teesit ja 1/2 kirjoituksesta (referaatista). Palautin ne hänelle huomautuksineen. Vaadin ehdottomasti, että referaatti annetaan hänen tehtäväkseen ja vain hänelle... Ehdottomasti tässä kongressissa. Välttämätöntä. Hän tietää ja ajattelee."[3]

Leniniläiset periaatteet, Leninin evästykset olivat Kuusisen johtotähtenä hänen kehittyessään luovaksi marxilaiseksi, johdonmukaiseksi vallankumoukselliseksi, sosialidemokratismin, oikeisto- ja "vasemmisto"opportunismin periaatteelliseksi vastustajaksi.

Tähän päivään mennessä Kuusisesta ei ole kirjoitettu tieteellistä elämäkertaa. Hänen toimintaansa on vain vähän tutkittu. Linsiön kirja on ensimmäinen vakava marxilais-leniniläinen tutkimus, joka käsittelee Otto Wille Kuusista kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtohenkilönä.

Kirjassaan Liisa Linsiö korostaa erittäin tärkeätä historiallista tosiasiaa, että Kominternin 7. kongressin päätökset muokattiin NKP:n johtohenkilöitten sekä G. Dimitrovin, P. Togliattin, W. Pieckin, M. Thorez'n, V. Kolarovin, P. Dattin, K. Gottwaldin, B. Kunin, Van Minin ja monen muun huomattavan kommunistisen liikkeen toimihenkilön kollektiivisin voimin. O. W. Kuusinen oli tuon

kommunististen teoreetikkojen ja poliitikkojen mahtavan kaartin jäsen.

Oheisen kirjan metodologisena ja teoreettisena perustana ovat marxilais-leniniläiset näkemykset proletaarisesta internationalismista, vallankumouksellisesta työväenpuolueesta, yksilön osuudesta historiassa, kansainvälisen kommunistisen liikkeen strategiasta ja taktiikasta.

Kirja on luonteeltaan pääasiassa historiallinen tutkimus, mutta se pyrkii myös osoittamaan yhteyden, joka Kominternin politiikalla on nykyiseen kansainväliseen kommunistiseen liikkeeseen ja sen keskeisiin ongelmiin. Useissa kohdissa osoitetaan, että monet Otto Wille Kuusisen ajatukset kommunistisen liikkeen periaatteellisista kysymyksistä hyvin monella tavalla säilyttävät ajankohtaisuutensa, vaikka tietysti on otettava huomioon maailmanpolitiikassa tapahtuneet suuret muutokset 1930-luvun jälkeen. Kirjassa analysoidaan myös sitä poikkeuksellisen tärkeätä merkitystä, joka Kuusisen töillä on Suomen nykyiselle kommunistiselle liikkeelle sekä ammattiyhdistysliikkeelle ja nuorisoliikkeelle.

Ensimmäisessä ja toisessa luvussa "Maailmanpoliittinen tilanne Kominternin 7. kongressin kynnyksellä" ja "Kominternin 7. kongressin päätösten muokkaaminen" kirjan tekijä tarkastelee Leninin teoksiin imperialismista ja sosialistisen vallankumouksen teoriasta sekä useisiin Kominternin historiasta jo aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin nojautuen, miten Kominternin 7. kongressia valmisteltiin ja mikä osuus Kuusisella oli siinä. Hän kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten Kuusisen käsitykset fasismin luokkaolemuksen määrittelemisestä ja fasisminvastaisen taistelun muotojen ja menetelmien kehittämisestä kehittyvät. Nämä käsitykset eivät ole menettäneet ajankohtaisuuttaan vieläkään.

Analysoidessaan fasismin luokkaolemusta kirjoittaja lähtee liikkeelle Leninin teesistä, että imperialismi merkitsee käännettä poliittisesta demokratiasta poliittiseen taantumukseen. Kominternin aineiston ja marxilaisten

teosten avulla kirjoittaja osoittaa, että fasismi on monopoliporvariston taantumuksellisuuden kaikkein äärimmäisin ja vaarallisin ilmiö, että fasismi on suurpääoman diktatuurin kaikkein kansanvastaisin, kaikkein epädemokraattisin, kaikkein terroristisin muoto.

Mainittujen asettamusten, olemassaolevien marxilais-leniniläisten tutkimusten sekä arkistomateriaalin perusteella kirjoittaja osoittaa, että O. W. Kuusinen oli eräs Kominternin johtaja, joka antoi valtavan panoksen fasismin luokkaolemuksen, sen sosiaalisen pohjan sekä sen joukkotyön muotojen tutkimiseen.

Liisa Linsiön tutkielmassa esitetään ensi kerran Kominternin 7. kongressia käsittelevässä kirjallisuudessa ajatus, että kommunistisessa liikkeessä alettiin jo ennen 7. kongressin valmisteluvaihetta (vuotta 1934) etsiä uusia teitä kommunististen puolueitten taktiikan muuttamiselle uusia olosuhteita vastaavaksi. Kuusinen ja eräät muut Kominternin toimihenkilöistä (mm. Thälmann, Thorez, Gottwald, Togliatti, Pieck, Van Min) päättelivät jo Kominternin toimeenpanevan komitean 12. ja 13. täysistunnoissa (vuosina 1932 ja 1933), että kommunististen puolueitten taktiikka vaatii tarkistusta. Kuusinen ja eräät muut Kominternin toimihenkilöistä korostivat myös fasismin luokkaolemuksen perusteellisen tuntemuksen merkitystä.

Mainituissa täysistunnoissa Kuusinen piti laajat alustukset maailmanpoliittisesta tilanteesta ja kommunistisen liikkeen tehtävistä. Täysistuntojen päätökset ja Kuusisen johtopäätökset voidaan esittää seuraavasti:

— Fasismi on kaikkein taantumuksellisin, kaikkein terroristisin monopoliporvariston diktatuurin muoto eikä "luokkien yläpuolella oleva vallan muoto" kuten esimerkiksi Otto Bauer, Itävallan sosialidemokratian johtaja esitti. Fasismi ei ole myöskään mikään pikkuporvariston vastavallankumouksellinen liike, kuten trotskilaiset ilmoittivat. Se ei ole pikkuporvariston kapinaa, joka pyrkisi eristämään suurpääoman vallan, kuten eräät kom-

munistitkin tuolloin luulivat.[4]

— On välttämätöntä erottaa fasismin luokkaluonne monopolipääoman kaikkein taantumuksellisimpien piirien valtana fasistisen liikkeen luokkakoostumuksesta. Fasismi saattoi luoda itselleen joukkopohjaa vedoten demagogisesti talonpoikaistoon ja käsityöläiseen, pikkukauppiaaseen, pikkuvirkamieheen ja pikkuporvarilliseen intelligenttiin, jotka kärsivät pääoman riistosta. Fasismi löytää tiettyä vastakaikua jopa niiden työttömien työläisten joukossa, joiden tietoisuustaso ei ole erityisen korkea.

— On otettava huomioon fasismin herruuden ristiriitainen luonne. Toisaalta se merkitsee suurporvariston vastavallankumouksellista yritystä vahvistaa asemaansa ja toisaalta kapitalistisen yhteiskunnan hajaantumisprosessin vahvistumista.[5] On myös huomioitava mahdollisuus, että fasismi käyttää tarkoitusperiään varten porvarillisen demokratian kaventamista (esim. Puola ja Suomi).

— On välttämätöntä paljastaa kommunistisissa puolueissa esiintyvät virheelliset käsitykset, jotka absolutisoivat fasismin joukkopohjan horjumisen. Jotkut kommunistit olivat tuolloin sitä mieltä, että horjunta ja epävakaisuus johtaisi välittömästi fasismin sosiaalisen pohjan kapenemiseen ja jopa kapitalismin luhistumiseen.

— Fasismi käyttää hyväkseen taitavia demagogian muotoja. Se muokkaa propagandaansa joustavasti ja puoleensavetävästi. Monesti fasismin propaganda on tehokasta ja fasistien joukkovaikutuksen aliarvioiminen voi olla hyvin vaarallista. Kominternin ja kommunistisen puolueitten päätehtäväksi muodostui joukkojen järjestäminen taisteluun monopolipääoman hyökkäystä vastaan, erityisesti sen kaikkein taantumuksellisinta ja vaarallisinta muotoa, fasismia sekä sodan vaaraa vastaan. Fasismin hyökkäys ja sen yhteiskunnallisen demagogian laajuus vaativat entistä kipeämmin kommunistisen puolueitten aktiivisuuden ja taisteluvalmiuden parantamista. Oli nostettava kommunistisen puolueitten johtotyön tasoa sekä parannettava niiden joukkotyön muotoja, jotta työväen-

luokan enemmistö siirtyisi kommunistien puolelle.

Osallistuessaan kommunistisen liikkeen kollektiiviseen työhön, liikkeen kokemuksen teoreettiseen yleistämiseen ja puolueiden tehtävien määrittelemiseen O. W. Kuusinen osoitti, että uusissa historiallisissa olosuhteissa erityisen tärkeäksi muodostuu seuraavien ongelmien ratkaiseminen:

— leniniläisen työväenluokan yhteisrintamapolitiikan konkretisoiminen uusia olosuhteita vastaavasti;

— taistelutaktiikan parantaminen, kommunistien joukkotyön metodien ja muotojen parantaminen niin ettei annettaisi fasisteille mahdollisuutta harjoittaa demagogiaa joukkojen keskuudessa;

— kommunistien huomion kiinnittäminen joukkotyössä ensi sijassa niihin kysymyksiin ja tapahtumiin, "jotka juuri tällä hetkellä erityisesti huolestuttavat työläisiä";

— yhteisrintaman politiikan menetelmien muuttaminen erityisesti sosialidemokraattisten, syndikalististen ja järjestäytymättömien työläisten keskuudessa niin, että politiikan perustana olisivat taistelun käytännölliset päämäärät eivätkä pelkät ajankohtaisen taistelutilanteen yleiset periaatteet;

— sellaisten virheellisten käsitysten arvosteleminen, joiden mukaan sosialidemokraattisten työläisten mukaansaaminen yhteisrintamaan on lähes mahdotonta;

— yhteisrintaman rakentaminen on aloitettava pysyvistä kontakteista kommunistien ja puolueisiin lukeutumattomien, sosialidemokraattisten ja syndikalististen työläisten kanssa;

— rakentaessaan yhteisrintamaa "alhaalta käsin" kommunistit voivat joukkotyön muotona joissakin tapauksissa kääntyä ammatillisen perusjärjestön puoleen tai jopa paikallisen sosialidemokraattisen järjestön puoleen;

— on korjattava väärä tapa asettaa yhteisrintaman ehdoksi vaatimus, että reformisteja kannattavien työläisten on kokonaan irrottauduttava johtajistaan.

Nämä ajatukset sisälsivät paljon uutta kommunististen puolueitten taktiikan muokkaamisessa. Ne edustavat

O. W. Kuusisen panosta Kominternin uuden poliittisen suuntauksen luomisessa.

Samalla on välttämätöntä huomata — kuten kirjoittaja tekeekin — että alustuksissaan Kominternin Toimeenpanevan Komitean 12. ja 13. täysistunnoissa Kuusinen yhtyi joihinkin vanhentuneisiin, epäjohdonmukaisiin ja jopa vääriin asettamuksiin, joita esiintyi Kominternin päätöksissä ja politiikassa. Tällaisia olivat esimerkiksi strategia ja taktiikka, joka piti vallankumouksellisen nousukauden kasvamista automaattisena seurauksena pulakaudesta sekä sosialidemokratian arvioiminen porvariston pääasialliseksi sosiaaliseksi tueksi, vaikka fasismi nosti entistä enemmän päätään. Nämä puutteet rajoittavat 12. ja 13. täysistuntojen päätösten merkitystä.

Kysymys poliittisen suuntauksen ja taistelutaktiikan periaatteellisesta muuttamisesta muodostui yhä polttavammaksi kommunistiselle liikkeelle. Ongelman ratkaisi Kominternin 7. kongressi.

Seitsemännen kongressin valmistelutyö käynnistettiin heti sen jälkeen, kun Kominternin Toimeenpaneva komitea 28. 5. 1934 määräsi tulevan kongressin päiväjärjestyksen. Samalla muodostettiin valmistavia komiteoita muokkaamaan kongressin päätöksiä.

Niiden työhön osallistui monia huomattavia kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtajia, mm. G. Dimitrov, P. Togliatti, B. Kun, W. Pieck, D. Manuilski, J. Pjatnitski, O. Kuusinen. Kuusinen sai tehtäväkseen valmistella kongressin työjärjestyksen ensimmäiseen kohtaan liittyvät teesit "Kansainvälinen tilanne ja Kominternin tehtävät".

Komiteat perustivat työnsä paljolti G. Dimitrovin Kominternin toimeenpanevalle Komitealle ja Venäjän Kommunistisen Puolueen (bolshevikit), VKP(b), keskuskomitealle lähettämän kirjeen ehdotuksiin sekä hänen valmistelevien komiteoiden istunnossa 2. 7. 1934 pitämäänsä puheeseen. Nämä ehdotukset muokattiin VKP(b):n avulla ja ne edustivat leniniläisten periaatteiden luovaa sovelta-

mista uuteen tilanteeseen.

Dimitrovin ehdotuksista syntyi vilkasta keskustelua. Eräät huomattavat kommunistisen liikkeen johtohenkilöt eivät aluksi pitäneet mahdollisena uuden poliittisen linjan muokkaamista. Heidän mielestään oli rajoituttava vain pieniin muutoksiin taktiikassa.

Liisa Linsiön kirjassa osoitetaan laajasti ja vakuuttavasti, että Kuusinen oli ensimmäisiä, jotka päättäväisesti tukivat Dimitrovin ehdotuksia. Alustuksessaan, joka käsitteli teesiluonnosta "Kansainvälinen tilanne ja Kominternin tehtävät", jonka hän piti kongressia valmistelevassa komiteassa 22. 8. 1934 ja puheessaan 29. 8. Kuusinen osoitti Dimitrovin ajatusten olevan täysin oikeita. Hän korosti että luokkataistelutilanteen analyysissä oli välttämätöntä aivan uudenlainen lähestymistapa. Kuusinen osoitti, että taistelutaktiikan muuttaminen oli elintärkeää seuraavista syistä:

Ensiksi, koska poliittinen tilanne maailmassa oli Kominternin 6. kongressin jälkeen (vuonna 1928) täydellisesti muuttunut.

Toiseksi, koska kommunististen puolueitten taktiikka sellaisessa muodossa, kun sitä useimmiten Kominternin 6. kongressin jälkeen oli sovellettu, ei ollut aina oikeata eikä vastannut konkreettista tilannetta.

Kolmanneksi, koska osa niin Kominternin kuin Profinterninkin päätöksistä vaativat uudelleenarvioimista ja täydennystä.[6]

Tärkeä teoreettinen merkitys on Kuusisen kongressia valmistelevassa komiteassa tekemällä analyysillä siitä, miten joukot saadaan mukaan taisteluun fasismia vastaan. Hän osoitti niiden tovereiden käsitysten kestämättömyyden, joiden mielestä vallankumouksellinen kriisi kypsyy nopeasti kaikissa kapitalistisissa maissa, että joukkoliike fasismia vastaan voisi syntyä itsestään vain objektiivisten tekijöiden vaikutuksesta, ettei kapitalismi pystyisi löytämään ulospääsyä vaikeasta talouskriisistään ja että vallankumouksellinen mieliala joukkojen keskuudessa kas-

vaisi itsestään.

Kehittäen eteenpäin Leninin ajatuksia Kuusinen osoitti vallankumouksen objektiivisten yhteiskunnallis-taloudellisten edellytysten kypsymisen ja subjektiivisen tekijän välisen ongelmallisen yhteyden. Hän osoitti, että vallankumouksen objektiivisten edellytysten kehittyminen tapahtuu usein nopeammin kuin subjektiivisen tekijän kypsyminen. Subjektiivisten tekijöiden jälkeenjääneisyys on yleinen ilmiö myöskin nykyisissä historiallisissa olosuhteissa.

Kuusinen osoitti, että jälkeenjääneisyyden voittamiseksi on välttämätöntä tehdä kommunististen puolueitten toiminnassa ja niiden työmuodoissa — ja menetelmissä joitakin muutoksia.

Liisa Linsiö osoittaa seikkaperäisen ja harvinaisen arkistomateriaalin avulla, että näillä Kuusisen ajatuksilla oli valtava merkitys Kominternin uuden poliittisen linjan muodostumisessa.

O. W. Kuusinen otti aktiivisesti osaa sosialidemokratian luonteen tutkimiseen. Hän tarkasteli sen osuutta yhteisrintamassa ja kansanrintamassa. Kuusinen kannatti lämpimästi Dimitrovin ehdotuksia, että suhteessa sosialidemokratiaan oli täydellisesti päästävä irti lahkolaisista näkemyksistä.

Kirjassa osoitetaan hyvin mielenkiintoisella tavalla, miten O. W. Kuusinen Kominternin kongressia valmistelevissa komiteoissa tekemänsä työn ohella teki käytännöllistä työtä uusien ajatusten toteuttamiseksi Suomen kommunistisen puolueen politiikassa. Kuusisen johdolla suomalaiset kommunistit tarkistivat asennoitumistaan työhönsä sosialidemokraattisten joukkojen keskuudessa. He arvostelivat entistä lahkolaista asennoitumistaan sosialidemokraattisessa liikkeessä oleviin vasemmistolaisiin ryhmiin, jotka muodostivat opposition SDP:n äärimmäisen oikeistolaista johtoa vastaan.

Päätöksissään SKP:n keskuskomitean täysistunto osoitti vuonna 1934 kommunistien olevan valmiita muodosta-

maan yhteisrintaman alkaen työväenluokan joukoista aina sosialidemokraattisen puolueen perus- ja johtotasolle saakka. Suomen kommunistinen puolue rupesi käytännössä toteuttamaan tätä politiikkaa. Tehtävän ratkaiseminen oli Suomessa poikkeuksellisen vaikeaa, koska sosialidemokraattisen puolueen johto oli äärimmäisen oikeistolaisten henkilöiden käsissä.

Ohjatessaan SKP:n työtä yhteisrintaman rakentamiseen uudella tavalla Otto Wille Kuusinen esitti kysymyksen SKP:n ja SDP:n välisten neuvottelujen välttämättömyydestä. Hän osoitti, että tällaisia neuvotteluja käytäessä on tehtävä määrättyjä kompromisseja Leninin antamien neuvojen mukaan. Samalla on tunnettava näiden kompromissien rajat.

Kuusisen mielestä, kompromissien tekeminen on välttämätöntä: 1) sekä sosialidemokraattien johtajien että alemman tason toimitsijoiden kanssa, 2) neuvotteluissa on käyttäydyttävä joustavasti ja lojaalisti, 3) sosialidemokraateilta ei voida vaatia, että heidän on luovuttava omasta ideologiastaan, 4) ei voida esittää pelkkiä kommunistisia tunnuksia, vaan on esitettävä myös sellaisia tunnuksia, joita sosialidemokraattisen puolueen jäsenet ilman muuta hyväksyvät ja kannattavat.

Joustavan taktiikan noudattaminen puolestaan antaa Kuusisen mukaan kommunisteille mahdollisuuden 1) saada yhteys sosialidemokraattisiin joukkoihin. Se opettaa kommunisteja suhtautumaan oikealla tavalla sosialidemokraattisiin työläisiin, 2) joukkoliike kasvaa huomattavasti, 3) kommunistit saavat mahdollisuuden vaikuttaa välittömästi sosialidemokraattisten työläisten mielipiteisiin, 4) joukot tutustuvat todella ja välittömästi kommunistien taisteluun työväenluokan etujen puolesta sen sijaan, että he muodostaisivat käsityksensä sosialidemokraattisen puolueen vaikutuksen alaisena ja sen lehdistön välityksellä.

Samalla Kuusinen osoitti välttämättömäksi, että kommunistit säilyttävät ideologisen itsenäisyytensä, eivätkä muuta neuvotteluita itsetarkoitukseksi tai myönny mihin

tahansa ehtoihin. On taisteltava työväenpuolueiden yhteistyön puolesta, muttei saa unohtaa luokkataistelun etuja.

Kuusinen kiinnitti erityistä huomiota oikeistososialidemokraattien manööverien paljastamiseen. He asettivat yhteistyön ensimmäiseksi ehdoksi työväenpuolueitten poliittisen yhdistämisen sosialidemokraattisen puolueen ehtojen mukaisesti. Kuusinen kiinnitti myös suurta huomiota työväenluokan yhtenäisyyden puolesta käytävän taistelun ja saman aikaisen oikeistososialidemokratian ideologisen kritiikin keskinäissuhteen tieteellisten ongelmien tarkastelemiseen.

Kominternin 7. kongressin valmistavassa työssä Kuusinen yhdisti mainittujen ongelmien teoreettisen muokkaamisen ja niiden käytännöllisen ratkaisemisen SKP:n hankkiman kokemuksen perusteella. Näin yhdistyi Kuusisen yhtenä Kominternin johtajana omaama internationalistinen lähestymistapa ja hänen Suomen Kommunistisen puolueen kansallisen kokemuksen monipuolinen erittelynsä. Tämä kaikki teki O. W. Kuusisen osallistumisen kongressin valmistelemiseen erityisen hedelmälliseksi ja tehokkaaksi.

Komiternin 7. kongressia valmistelevien komiteoitten työssä muokattiin kommunistisen liikkeen uuden poliittisen linjan perusteet ja ne käsitykset, jotka G. Dimitrov asetti kongressin tarkastettavaksi alustuksessaan.

Uutta poliittista linjaa käsiteltiin kongressissa monipuolisesti, sitä rikastutettiin ja täydennettiin kommunistisen liikkeen uudella kokemuksella. Linja hyväksyttiin yksimielisesti kongressissa. Kansainvälisen kommunistisen liikkeen tehtävänähän oli ratkaista työväenluokan yhteisrintaman sekä laajan fasismin- ja sodanvastaisen kansanrintaman muodostamisen kysymykset.

Dimitrovin alustukseen liittyen O. W. Kuusinen esitteli 7. kongressissa kapitalististen maiden nuorisoliikkeen kokemusta ja kiinnitti erityistä huomiota Ranskan ja USA:n kommunistisen nuorison taisteluun fasismia vastaan.

O. W. Kuusinen analysoi syvällisesti nuorison asemaa

kapitalismin talouskriisin oloissa. Hän osoitti, että kriisin johdosta kokonaisia nuorison työttömiä kerroksia suistuu luokka-asemistaan. Kuusinen osoitti nuorisoliikkeen uusien tehtävien ja nuorisotyön menetelmien parantamisen välttämättömyyden. Hänen mielestään oli tärkeätä: Kehittää taitoa johdattaa nuorisojoukot ymmärtämään pääasiallisia tehtäviään vaiheittain, alkaen yksinkertaisimmista tunnuksista ja yksinkertaisimmista taistelumuodoista. Sitä mukaa kun on saavutettu tuloksia, näitä metodeja on kehitettävä eteenpäin.

Kuusinen osoitti myös, että on tärkeätä ja tehokasta käyttää hyväksi tapaa, jolla fasistit asettavat kysymyksen nuorison asemasta, mutta sille on annettava vallankumouksellinen sisältö.

Dimitrovin ja Kuusisen alustuksiin nojautuen kommunistinen liike muokkasi uudella tavalla kommunistisen puolueitten tehtävät ja työmuodot nuorison joukossa.

Liisa Linsiön kirjassa käsitellään myös O. W. Kuusisen osuutta valtavassa työssä, jota kansainvälinen kommunistinen liike suoritti vuosina 1935—39 Kominternin 7. kongressin päätösten toteuttamiseksi.

Kominterin 7. kongressin jälkeen Kominternin Toimeenpaneva komitea, myös O. W. Kuusinen, kiinnittivät suurta huomiota kommunistisen puolueitten taistelun parantamiseen työväenluokan yhteisrintaman ja laajan kansanrintaman aikaansaamiseksi. Yleisten periaatteitten soveltamisessa lähdettiin liikkeelle jokaisen puolueen toiminnan kansallisista edellytyksistä, niiden tietystä itsenäisyydestä tärkeitten kysymysten ratkaisemisessa.

Tärkeä merkitys työn edistämisessä oli Kominternin Toimeenpanevan komitean puhemiehistön ja kommunistisen puolueitten edustajien yhteisellä kokouksella 20. marraskuuta vuonna 1935. O. W. Kuusinen piti kokouksessa laajan alustuksen "Itsetyytyväisyyteen ei ole aihetta." Hän teki lisäksi ensimmäisen yhteenvedon yhteisrintaman ja kansanrintaman aikaansaamiseksi tehdyn työn tulokseksi. Samalla Kuusinen osoitti myös puutteellisuu-

det ja virheet, joita oli havaittavissa useiden kommunististen puolueitten työssä ja esitti omat näkemykset näiden vaikeuksien voittamiseksi.

Tärkein ongelma oli, että pystyttäisiin kollektiivisin voimin muokkaamaan kommunististen puolueitten taitoa soveltaa konkreettisesti kansanrintaman periaatteita kunkin maan olosuhteisiin. Alustuksessaan Kuusinen osoitti, että jo ensimmäiset askeleet Kominternin 7. kongressin päätösten toteuttamiseksi osoittavat, että on välttämätöntä täydellisemmin yhdistää kypsymässä olevien poliittisten tehtävien ratkaisemiseksi käytävä taistelu työtätekevien taloudellisten etujen puolesta käytävään taisteluun. Tästä kysymyksestä Liisa Linsiö kertoo erityisesti Ranskan kommunistisen puolueen kokemuksen perusteella.

Erityistä huomiota Kuusisen alustuksessa "Itsetyytyväisyyteen ei ole aihetta" kiinnitettiin oikeitten tunnusten asettamiseen ja sellaisten taistelumuotojen käyttämiseen, jotka lähtevät joukkojen kokemuksesta ja niiden tarpeista sekä niiden taisteluvalmiudesta kussakin tilanteessa.

Kominternin työssä Kuusinen otti osaa myös kansanrintamahallituksen puolesta käytävän taistelun konkretisoimiseen. Kysymys oli siitä, että ongelma tuli liittää kiinteästi joukkoliikkeen kehittymiseen. Oli voitettava joidenkin kommunistipuolueiden riveissä esiintyvät virheelliset pyrkimykset esittää kansanrintamahallituksen muodostaminen täysin riippumattomaksi poliittisesta kriisistä ja joukkoliikkeen kehittymisestä. O. W. Kuusinen lausui samalla ajatuksen, että kommunistisen puolueitten on tutkittava, millaisissa konkreettisissa olosuhteissa ne voivat ottaa osaa hallitukseen porvarillisen demokratian oloissa.

Tehdessään johtopäätöksiä Kuusisen teoreettisesta ja käytännöllisestä toiminnasta Kominternin 7. kongressin päätösten toteuttamiseksi I iisa Linsiö osoittaa, että O. W. Kuusinen kiinnitti huomiota ennen kaikkia seuraaviin yhteisrintaman puolesta käytävän taistelun aspekteihin:

1. Kominternin 7. kongressin yhteisrintamapolitiikka ei

vaatinut ainoastaan taistelua yleisten poliittisten tunnusten puolesta, vaan myös taistelua joukkojen välittömien etujen ja konkreettisten jokapäiväisten vaatimusten puolesta.

2. Ei riitä että esitetään yhteistyötä vain sosialidemokraattisen puolueen johdolle, vaan on välttämätöntä jatkuvasti pyrkiä yhteistyöhön sosialidemokraattien kanssa kaikilla tasoilla niin alueellisesti kuin työpaikoillakin.

3. Kommunistit eivät pyri tekemään ainoastaan sopimuksia yhteistyöstä sosialidemokraattien kanssa. Heidän ei tule hetkeksikään luopua itsenäisestä valistustyöstään, työstään joukkojen keskuudessa.

4. Ei ole mahdollista rakentaa yhteisrintamaa taistelematta samanaikaisesti sen vihollisia ja hajottajia vastaan. Ideologisen taistelun on samalla voimistuttava sekä taloudellisissa että poliittisissa kysymyksissä.

5. Kuusinen totesi, että Kominternin 7. kongressin linja ei vaadi vain taistelua vasemmistolahkolaisuutta vastaan, vaan myös taistelua kaikenlaisia oikeistopoikkeamia vastaan. Liisa Linsiön kirjassa tarkastellaan myös, miten Komintern muokkasi kansainvälisen kokemuksen perusteella uutta linjaa ammattiyhdistysliikkeessä. Hyvin mielenkiintoinen ja kansainvälisen kokemuksen kannalta tärkeä on kirjoittajan esittämä kokemus SKP:n työstä yhteisrintaman rakentamiseksi ammattiyhdistysliikkeessä.

Tehdessään johtopäätöksiä Kominternin 7. kongressin päätösten toteuttamisesta ammattiyhdistysliikkeessä O. W. Kuusinen esitti joukon käytännöllisiä tehtäviä, joiden ratkaiseminen hänen mielestään tekee tehokkaammaksi taistelun ammattiyhdistysliikkeen luokkataistelulle rakentuvan yhtenäisyyden puolesta. Nämä tehtävät ovat ajankohtaisia vielä nytkin.

1. On välttämätöntä tehdä tyhjäksi oikeistososialidemokraattien väitteet, etteivät kommunistit tahdo taistella työläisten jokapäiväisten etujen puolesta. On käytännön työllä osoitettava, että ennen kaikkea kommunistit pyrkivät parantamaan työläisten asemaa ja ovat työväenluo-

kan etujen johdonmukaisimpia puolustajia.

2. Taistelussa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta on aloitettava sellaisista taistelumuodoista, jotka työläiset tuntevat. Aluksi on tärkeätä saada tähän liikkeeseen mukaan mitä laajimmat joukot ja sen jälkeen on johdatettava joukot vaativampiin taistelumuotoihin.

3. On osoitettava havainnollisesti, että kommunistit pyrkivät vahvistamaan ammattiyhdistysliikettä kokonaisuudessaan ilman ahtaita puolue-etuja.

4. On välttämätöntä kiinnittää huomiota kommunistien ammattiyhdistystoiminnan laadulliseen tasoon. Joskus sattuu, että reformistit osoittautuvat ammattiyhdistystoiminnassa kokeneimmiksi ja taitavammiksi kuin kommunistit.

5. On välttämätöntä juurineen kitkeä väärä suhtautuminen sekä reformististen ammattiliittojen rivijäseniin, että liittojen toimitsijoihin. Heidänkin keskuudessaan tapahtuu eriytymistä.

6. Kommunistien on vakuuttavasti osoitettava, että he tekevät kaikkensa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta, että he esiintyvät johdonmukaisesti kaikkia voimia vastaan, jotka vaikeuttavat ja häiritsevät yhtenäisyyden saavuttamista.

O. W. Kuusisen käsityksillä työläisten yhteisrintamasta ja kansanrintamasta sotaa ja fasismia vastaan ei ole ainoastaan historiallinen merkitys. Ne ovat nykyäänkin ajankohtaisia. On kuitenkin otettava huomioon muuttuneet olosuhteet, joissa kommunistit taistelevat työväenluokan yhtenäisyyden ja kaikkien monopolienvastaisten voimien yhtenäisyyden puolesta, imperialistista taantumusta vastaan, rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

Kommunistiset puolueet palaavat päätöksissään usein asiakirjoihinsa. Vuonna 1975 tuli kuluneeksi 40 vuotta historiallisesta Kominternin 7. kongressista. Kommunistiset puolueet huomioivat monin tavoin tämän tapahtuman. Se on todisteena Kominternin vallankumouksellisten perinteiden elinvoimaisuudesta.

1. Esimerkiksi "Georgi Dimitrov — vydajushjijsja dejatel kommunistitzheskovo dvizhenija", Sobolev, Shirinja, Bajtshinski, Mintshev. Moskva 1972.

2. O. W. Kuusinen: "Revoljutsija v Finlandii (Samokritika)", Petrograd, 1919, s. 3.

3. V. I. Lenin: Teokset, osa 44, s. 13 (venäl.).

4. Kts. "Stenografizheskij otzhot XIII plenuma IKKI", s. 19—20.

5. Kts. O. Kuusinen: Mezhdunarodnoje polozhenije i zadazhi sektsij Kominterna. Partizdat. 1933, s. 84.

6. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494, op 1. ed. hr. 3 1. 29.

Johdanto

Kommunistisen Internationaalin 7. Kongressi (1935) kuuluu kansainvälisen kommunistisen liikkeen historian merkkitapahtumiin. Se edesauttoi huomattavasti kommunististen puolueitten kehittymistä ja vahvistumista, se rikastutti marxilais-leniniläistä työväenluokan ja laajojen kansanjoukkojen etujen puolesta käytävän taistelun strategiaa ja taktiikkaa. Kominternin 7. kongressi on erityisen merkittävä siksi, että se muokkasi kommunististen puolueitten uuden poliittisen linjan: työväenluokan yhteisrintaman ja kansanrintaman taistelussa fasismia ja sodanvaaraa vastaan. Sillä oli käänteentekevä vaikutus 1930-luvulla kommunistien taisteluun fasismia ja imperialistista taantumusta vastaan sekä Neuvostoliittoa vastaan suunnatun imperialistisen maailmansodan aikana syntyneeseen vastarintaliikkeeseen. Kominternin 7. kongressin päätösten vaikutus näkyi konkreettisesti kansanjoukkojen taistelussa rauhan ja demokratian puolesta sodan jälkeen sekä ennen kaikkea Itä-Euroopan ja Aasian kansandemokratioiden syntymisessä.

Myös maailman vallankumousprosessin nykyvaiheessa Kominternin 7. kongressin periaatteet ovat ajankohtaisia. Ne ovat perustana kommunistien taistelulle työväenluokan yhtenäisyyden ja laajojen anti-imperialististen ja antimonopolististen liittojen puolesta.

Kominternin 7. kongressin päätökset syntyivät kollektiivisesti kommunististen puolueiden ja Kominternin johtavien elinten yhteistyön tuloksena. Niiden valmistelemiseen ja käytännön toteuttamiseen osallistui huomattavia

kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtohenkilöitä, muun muassa Georgi Dimitrov, Dmitri Manuilski, Otto Wille Kuusinen, Palmiro Togliatti, Maurice Thorez, Klement Gottwald, Wilhelm Pieck ja useita muita.

Tämän kirjan tarkoituksena on valaista osuutta, joka Otto Wille Kuusisella oli Kominternin 7. kongressin päätösten muokkaamisessa ja toteuttamisessa. Kuusisen laaja kokemus vallankumouksellisesta toiminnasta ja luova, käytännön todellisuuteen perustuva teoreettinen lahjakkuus olivat perustana erittäin arvokkaalle työlle, jota hän teki kansainvälisen kommunistisen liikkeen johdossa.

Suomen Kommunistisen Puolueen ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen johtajana O. W. Kuusinen omisti koko elämänsä taistelulle työväenluokan etujen, sosialismin ja kommunismin suurten ihanteiden puolesta. Työssä Kominternin johdossa hän oli aivan sen perustamisesta lähtien vuoteen 1939. Tämän jälkeen Kuusinen toimi Neuvostovaltion johdossa.[1]

Otto Wille Kuusinen paneutui jatkuvasti maailman vallankumousprosessin kaikkien liikevoimien, työväenluokan, sosialistisen maailmanjärjestelmän ja kansallisen vapautusliikkeen ongelmien tutkimiseen.

Sen ymmärtäminen, mikä merkitys Kuusisen elämäntyöllä on nykyiselle vallankumoukselliselle liikkeelle, edellyttää syvällistä ja monipuolista tutustumista niin hänen käytännölliseen kuin teoreettiseenkin toimintaansa. Tästä pitäisi kirjoittaa moniosainen elämänkerta. Tässä tutkimuksessa on tarkoitus valaista ainoastaan pientä osaa Kuusisen toiminnasta.

Tutkiessani Otto Wille Kuusisen toimintaa Kominternissa minulla on ollut mahdollisuus tutustua Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen keskuskomitean alaisen marxismi-leninismin instituutin keskusarkiston aineistoon, erityisesti Kominternin Toimeenpanevan komitean kokousten pöytäkirjoihin, Profinternin, Kommunistisen Nuorisointernationaalin aineistoon sekä SKP:n toimintaa käsittelevään arkistomateriaaliin. Suurinta osaa aineistosta

ei ole aikaisemmin tutkittu eikä käytetty tieteellisissä tutkimuksissa. Työssäni minua ovat avustaneet NKP:n marxismi-leninismin instituutin kansainvälisen kommunistisen liikkeen osaston vastaava, professori Aleksandr Sobolev ja Yhteiskuntatieteiden Akatemian opettaja professori Boris Leibson. Lisäksi olen erittäin kiitollinen SKP:n veteraaneille Kauko Heikkilälle, Toivo Karvoselle, Inkeri Lehtiselle, Oiva Lehdolle, Veikko Sippolalle ja Mirjam Suvannolle, jotka ovat antaneet minulle monipuolisia tietoja Otto Wille Kuusisen elämäntyöstä ja SKP:n toiminnasta 1930-luvulla.

Liisa Linsiö

1. Vuosina 1940—57 hän toimi Karjalais-suomalaisen Sosialistisen Neuvostotasavallan Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön puheenjohtajana, vuodesta 1941 elämänsä loppuun, vuoteen 1964 saakka NKP:n keskuskomitean jäsenenä, vuodesta 1957 lähtien NKP:n keskuskomitean puhemiehistön jäsenenä ja keskuskomitean sihteerinä.

I Luku

Maailmanpoliittinen tilanne Kominternin 7. kongressin kynnyksellä

Valmistautuessaan 7. kongressiinsa, joka pidettiin Moskovassa vuonna 1935, Komintern analysoi monipuolisesti maailmanpolitiikan valtavia muutoksia, jotka olivat tapahtuneet vuonna 1928 pidetyn 6. kongressin jälkeen.

Kominternin 6. kongressissa oli jo todettu, että kapitalismin niin sanottu suhteellisen vakiintumisen kausi, joka oli alkanut vuoden 1924 tienoilla oli lähestymässä loppuaan. Kaikkialla kapitalistisessa maailmassa oli nähtävissä luokkataistelun huomattavaa kiristymistä.[1]

Kehitys sai uutta syvyyttä, kun kapitalistisen talouden ennen kokemattoman ankara pula vuosina 1929—33 järkytti syvästi kapitalistisen järjestelmän perustaa. Pulan aikana teollisuustuotanto supistui suurimmissa kapitalistisissa maissa miltei puolella: USA:ssa 46,2 prosenttia, Saksassa 40, Japanissa 36, Ranskassa 32,9 ja Englannissa 23,8 prosenttia.[2]

Pula horjutti myös kapitalististen maiden maataloutta, raaka-aineiden ja elintarvikkeiden myyntihintojen romahdusmainen lasku johti maataloustuotannon supistumiseen ja maaseudun väestön tulojen huomattavaan pienenemiseen. Maataloustuotannon volyymi aleni johtavissa kapitalistisissa maissa enemmän kuin kolmanneksen.[3]

Pula vavisutti kapitalististen talouden luotto- ja rahajärjestelmää. Tuhannet pankit kärsivät vararikon. Rahan arvoa alennettiin 56 valtiossa.[4]

Kapitalismin pulan kärjistymisen aikana kahden maail-

manjärjestelmän välinen vastakohtaisuus syveni entisestään. Kun maailmanpula alensi kapitalististen maiden teollisuustuotannon ensimmäistä maailmansotaa edeltäneelle tasolle, saavutti sosialismin rakennustyö Neuvostoliitossa valtavia voittoja. Maailman työtätekevät alkoivat nähdä sosialistisen yhteiskunnan paremmuuden kapitalismiin verrattuna. Vuonna 1932 oli kapitalististen maiden teollisuustuotanto noin 10 prosenttia vuoden 1913 tason alapuolella, kun taas Neuvostoliiton teollisuustuotanto oli samana aikana lisääntynyt 200 prosentilla. Pulavuosina 1929—32 koko kapitalistisen maailman teollisuustuotanto laski 40 prosentilla, mutta samana aikana Neuvostoliiton teollisuustuotanto kohosi noin 67 prosentilla.[5]

Neuvostoliitto maailman vallankumouksellisen liikkeen etujoukkona vahvistui merkittävästi. Siitä muodostui kaikkien edistyksellisten voimien aineellinen perusta niiden taistellessa pääoman hyökkäystä, fasismia ja sotaa vastaan.

Työtätekevien asema heikkenee

Kapitalismin yleisen pulan syveneminen, sen ristiriitojen kärjistyminen ja toisaalta Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön saavutukset aiheuttivat kahden maailmanjärjestelmän välisen vastakohtaisuuden kärjistymisen.

Monopoliporvaristo yritti maksattaa pulan seuraukset työtätekevillä ja ratkaista näin kapitalismin sisäiset ristiriidat. Pulan aikana työväenluokan asema huononi huomattavasti. Joissakin kapitalistisissa maissa työläisten reaalipalkat pienenivät lähes puoleen. Useimmissa kapitalistisissa maissa työläisten ja palvelualalla työskentelevien palkkaamiseen tarkoitettu rahamäärä pieneni 30—50 prosentilla.[6] Työttömien määrä kasvoi lähes 40 miljoonaan. USA:ssa oli noin 16 miljoonaa, Saksassa 5,5, Englannissa 3, Japanissa yli 2,8 ja Ranskassa 2,3 miljoonaa työtöntä.[7]

Kapitalismin pula saattoi perikatoon miljoonia talonpoikia, pienyrittäjiä, kauppiaita ja muita pikkuporvariston

kerroksia. Kapitalistisen yhteiskunnan ristiriidat kärjistyivät. Ensi sijassa kärjistyi työväenluokan ja porvariston välinen luokkaristiriita. Lisäksi kaikkien pulasta kärsivien työtätekevien sekä monopoliporvariston välinen kuilu syveni. Pulan aikana, vuosina 1929—33, viidessätoista suurimmassa kapitalistisessa maassa oli noin 19 000 lakkoa, joihin osallistui 8,5 miljoonaa ihmistä.[8]

Luokkarauhan illuusiot hajoavat

Kaikissa kapitalistisissa maissa oli havaittavissa työväenluokan ja muiden työtätekevien joukkojen taistelun aktivoitumista pääoman hyökkäystä vastaan. Taloudellinen pula horjutti huomattavassa määrin sosialidemokratian työtätekevien keskuuteen kylvämiä harhakäsityksiä kapitalismin luonteesta ja rauhanomaisesta siirtymisestä sosialismiin ilman luokkataistelua. Samalla särkyi myytti luokkarauhasta työväenluokan ja porvariston välillä. Monet työläiset, jotka vielä 1920-luvulla kannattivat sosialidemokraatteja siirtyivät luokkataistelun kannalle. Monet heistä liittyivät kommunistiseen puolueeseen.

Pulan vuoksi porvariston mahdollisuudet lahjoa työläisaristokratiaa pienentyivät. Otto Wille Kuusinen kiinnitti asiaan huomiota analysoidessaan työväenliikkeen kehitystä pulan oloissa. Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevan komitean täysistunnossa vuonna 1932 hän totesi: "Työläisaristokratian piiri tulee yhä kapeammaksi ja sen kautta heikentyy myöskin reformismin ja sosialidemokratian yhteiskunnallinen pohja".[9]

Lokakuun Suuren Sosialistisen Vallankumouksen vaikutuksesta seuranneen luokkataistelun nousukauden (1918—1923) jälkeen ei ollut niin laajoja työtätekevien joukkoliikkeitä kuin kapitalistisen maailmanpulan aikana. Ei ainoastaan työläisjoukkojen taistelu pääomaa vastaan aktivoinut. Useissa maissa oli havaittavissa myös talonpoikaiston ja pikkuporvariston liikehdintää.

Joissakin tapauksissa työläisten puolustustaistelu pääomaa vastaan muuttui hyökkäystaisteluksi. Syntyi jopa

aseellisia yhteenottoja armeijan ja poliisin kanssa.

Alustuksessaan "Kansainvälinen tilanne ja Kominternin tehtävät" Kominternin Toimeenpanevan komitean 10. täysistunnossa vuonna 1929 O. W. Kuusinen kiinnitti huomiota tähän luokkataistelun hyökkäävyyteen, joka erosi kapitalismin suhteellisen vakiintumisen kaudella vallinneesta puolustustaistelusta ja rajoittumisesta pääasiassa taloudelliseen taisteluun.

Kuusinen totesi, että vaikka pulankin aikana, kuten aikaisemminkin, joukkojen taistelun lähtökohtana olivat välittömät, jokapäiväiset tarpeet, niin taistelussa kehittyi vähitellen yhä laajempia vaatimuksia. Taloudelliset lakkotaistelut muuttuivat usein poliittisiksi.

Lakkotaistelun voimistumiseen vaikuttivat myös, kuten Kuusinen totesi, Neuvostokansan valtavat saavutukset sosialismin rakennustyössä: "Neuvostoliitto on elävä, suuremmoinen esimerkki siitä, että sosialistinen vallankumous, että proletariaatin diktatuuri on mahdollinen. Siitä tavaton mielenkiinto neuvostomaan proletariaatin sosialistiseen luomistyöhön."[10] Samalla Kuusinen korosti, että joukkojen vallankumouksellisuuden kasvaminen auttaa myös kommunististen puolueitten vaikutuksen leviämistä työläisjoukkojen keskuudessa. Mutta kuten käytäntö myöhemmin osoitti se edellyttää, että kommunistit osaavat lähestyä joukkoja ja taistella johdonmukaisesti heidän vaatimustensa puolesta.

Imperialismin taantumuksellisuus

Työväenluokan luokkataistelun nousu ei ollut ainoa tyypillinen poliittinen piirre kapitalismin yleisen pulan kärjistyessä. Myös imperialismin taantumuksellisuus kasvoi ja sen avoimet hyökkäykset työväenluokkaa ja muita demokraattisia voimia vastaan lisääntyivät. Ensimmäisen imperialistisen maailmansodan aikana kirjoitetussa teoksessaan "Sosialismi ja sota" (1915) V. I. Lenin osoitti, että imperialismi merkitsi poliittisesti jyrkkää käännettä demokratiasta taantumukseen, siirtymistä "porvarillisen li-

beralismin" taktiikasta avoimen väkivallan taktiikkaan.

Lenin määritteli imperialismin kapitalismin viimeisenä, mätänevänä vaiheena. Leninin analyysin mukaan vapaan kilpailun kapitalismin aikakaudella vallitsi poliittinen demokratia ja monopolikapitalismin aikana taantumus: "Kansakuntien vapauttajasta, jona kapitalismi oli taistelussa feodalismia vastaan, imperialistinen kapitalismi on muuttunut suurimmaksi kansakuntien sortajaksi."[11] Imperialistisella kaudellaan "kapitalismi on muuttunut edistykselliseksi taantumukselliseksi, se on siinä määrin kehittänyt tuotantovoimia, että ihmiskunnan on joko siirryttävä sosialismiin tahi koettava vuosia ja jopa vuosikymmeniä 'suur'valtojen taistelua, jota ne käyvät kapitalismin säilyttämiseksi keinotekoisesti siirtomaiden, monopolien, etuoikeuksien ja kaikenlaisen kansallisuussorron avulla".[12]

Leniniläinen imperialismin analyysi oli Kominternin työn perustana, kun se analysoi fasismin luokkaolemusta, sen erityisiä ilmentymismuotoja ja kehitystendenssejä ja kehitti fasisminvastaisen taistelun strategiaa.

Fasismi edustaa imperialismin aikakaudella kapitalismin kaikkein räikeintä mädännäisyyden, rappeutumisen ja poliittisen taantumuksen astetta. Fasismi on suurpääoman äärimmäisin keino pelastaa kuoleva kapitalismi lopulliselta tuholta, tukahduttaa työväenluokan vallankumouksellinen taistelu.

Monopoliporvariston kaikkein aggressiivisimmat voimat pitivät fasismia lähimpänä apulaisenaan valmistaessaan imperialistista maailmansotaa Neuvostoliittoa vastaan. Fasismin lujittaessa otettaan kasvoi myös joka päivä imperialistisen maailmansodan vaara. Imperialismi pyrki vapautumaan talouspulastaan uuden sodan avulla.

Fasismin luokkaolemus

Komintern oli ainoa voima maailmassa, joka pystyi jo varhain määrittelemään oikealla tavalla fasismin luokkaolemuksen ja sen erilaiset ilmenemismuodot. Komintern

näki fasismin koko ihmiskuntaa uhkaavana valtavana vaarana.

Jo Kominternin 4. kongressissa (marras-joulukuussa vuonna 1922) todettiin, että porvaristo turvautuu fasismiin pyrkiessään väkivaltaisesti tuhoamaan työväenluokan taistelun.[13]

Myöhemmin, Kominternin Toimeenpanevan komitean 3. täysistunnossa kesällä vuonna 1923 todettiin, että fasismi on taantumuksen ja vastavallankumouksen ase työväenluokkaa vastaan, että fasismi täyttää suurpääoman sille antamia tehtäviä.[14]

Fasismin esiintyminen nähtiin jo silloin porvariston viimeisenä keinona pelastaa kapitalistinen järjestelmä tuholta. Kapitalismin maailmanpulan aikana v. 1929—33 arvio osoittautui aivan oikeaksi.

Mainitussa Kominternin Toimeenpanevan komitean 3. täysistunnossa todettiin, että fasismi pyrkii suurisuuntaisen demagogiansa ja shovinistisen agitaationsa avulla voittamaan puolelleen ennen kaikkea vararikon kärsineitä pikkuporvariston kerroksia, talonpoikaistoa, sivistyneistöä ja jopa paremmasta tulevaisuudesta haaveilevia työläisiä.

Alustuksessaan Kominternin Toimeenpanevan komitean 7. täysistunnossa vuonna 1926 O. W. Kuusinen totesi, että on välttämätöntä analysoida tarkasti, millä tavalla fasismi hankkii itselleen joukkokannatusta. Hän sanoi, että "porvaristo tarvitsee ja etsii liittolaisia laajojen joukkojen keskuudesta, talonpoikaisjoukkojen keskuudesta, kaupunkien pikkuporvariston ja myöskin proletaaristen joukkojen keskuudesta. Vastavallankumouksellisen porvariston joukkoliikkeen oikeana edustajana astuu esiin fasismi. Se että fasismi on ollut luonteeltaan vastavallankumouksellista liikettä, on myös helppo tajuta".[15]

Kapitalismin yleisen kriisin syventyessä ja imperialistisen taantumuksen aggressiivisuuden kasvaessa 1920—30 lukujen vaihteessa Komintern ja kommunistiset puolueet kehittivät eteenpäin fasismin luokkaolemuksen tieteellistä

analyysiä. Kuitenkin fasismin vaaran havaitseminen kyllin ajoissa ja fasisminvastaisen taktiikan kehittäminen ei ollut helppoa.

Joidenkin kommunistien mielestä fasistinen liike ja fasistinen diktatuuri olivat ennen kaikkea porvariston vallan heikkenemisen merkki, joka automaattisesti johtaa kapitalismin tuhoon.

Tällaisia käsityksiä esiintyi useiden Kominternin toimihenkilöiden puheenvuoroissa Toimeenpanevan komitean 12. täysistunnossa vuonna 1932. Näin tapahtui huolimatta siitä, että täysistunto painotti fasismin kasvavaa vaaraa ja kutsui kommunistisia puolueita aktiiviin taisteluun pääoman hyökkäystä vastaan, taantumusta ja fasismia vastaan, Neuvostoliittoa vastaan tähdätyn imperialistisen sodan vaaraa vastaan. Istunnossa annettiin myös konkreettisia ohjeita työtätekevien fasismin- ja sodanvastaisen taistelun järjestämisestä.[16]

Samalla kuitenkin Toimeenpanevan komitean täysistunto monessa suhteessa suurenteli vallankumouksellisen nousukauden kypsymistä ja yliarvioi proletariaatin spontaaneja esiintymisiä. Todellisuudessa useissa maissa tilanne oli sellainen, että imperialismi ja fasismi mobilisoivat nopeammin voimansa hyökkäykseen kuin työväenluokka ja sen vallankumoukselliset puolueet.

Kirjeessään saksalaisille kommunisteille vuonna 1921 V. I. Lenin totesi, että kommunistien armeija on monessa suhteessa vielä "huonosti opetettu, huonosti organisoitu,"[17] ja että kommunistien strategiset ja taktiset johtopäätökset ovat usein jäljessä porvariston strategiasta ja taktiikasta.

Soveltaen leniniläisiä periaatteita eräät Kominternin johtajat pyrkivät Toimeenpanevan komitean 12. täysistunnossa arvioimaan oikealla tavalla vihollisen voimavaroja ja välttämään joukkojen vallankumouksellisen nousun kypsymisen yliarviointia. Näitä ajatuksia sisältyi muun muassa Palmiro Togliattin, Klement Gottwaldin, Otto Wille Kuusisen ja joidenkin muiden puheenvuoroi-

hin.

Luonnehtiessaan Saksan poliittista tilannetta Wilhelm Ulbricht totesi, että "fasistisen vastavallankumouksen ja vallankumouksellisen nousun kehittymisen välisessä kilpajuoksussa on vastustajamme tällä hetkellä vielä meitä edellä."[18]

Kuitenkin useat puheenvuorot täysistunnossa painottivat virheellistä käsitystä, että fasismin kasvamista Saksassa ei saa pitää maan kehitykselle tyypillisenä peruspiirteenä.[19]

Kiinnittäen huomiota fasismin voimistumisen aliarvioimiseen Kuusinen totesi alustuksessaan: "Fasistista liikettä on mielestäni pidettävä suurporvariston luokkaväkivallan aseena, taisteluvälineenä, iskunyrkkinä, joka on tähdätty vallankumouksellista proletariaattia vastaan eikä suinkaan kapitalismin hajoamisen välineenä."[20]

Problematiikkaa dialektisesti tarkastellen Kuusinen erotti fasismin hyökkäyksessä erilaisia ristiriitaisia seikkoja. Hän kiinnitti huomiota siihen, että vaikka suurporvaristo yrittää fasistisen diktatuurin avulla vahvistaa valtaansa, fasismin syntyminen heijastaa ilmiöitä, jotka todistavat suurporvariston luokkaherruuden kriisiä. Ennen kaikkea: "Fasistisella vallalla, fasistisella diktatuurilla, on kaksi puolta: se merkitsee suurporvariston taantumuksellista vastavallankumouksellista pyrkimystä vahvistaa asemaansa. Mutta toisaalta se synnyttää kapitalistisen luokkavallan hajaantumisilmiöitä, ennen kaikkea se saa aikaan porvariston diktatuurin sosiaalisen perustan kapenemisen."[21]

Fasismin olemuksen ristiriitaisia tendenssejä eivät eräät työväenluokan johtohenkilöt ottaneet huomioon. Joskus absolutisoitiin fasismin sosiaalisen luokkapohjan hajoaminen. Oltiin sitä mieltä, että sen kapeneminen on väistämätön ilmiö ja johtaa pääoman vallan häviöön. Ei kiinnitetty tarpeeksi huomiota uusiin ilmiöihin, joita fasismi käytti hyväkseen. Ei otettu huomioon, että fasistien demagogia esimerkiksi Italiassa ja Saksassa oli erit-

täin joustavaa ja päältä päin katsottuna houkuttelevaa.

Kommunistiset puolueet ja muut fasisminvastaiset voimat, jotka joutuivat työskentelemään vaikeissa maanalaisissa oloissa, eivät aina onnistuneet paljastamaan tehokkaasti joukoille fasismin todellista olemusta. Alustuksessaan Toimeenpanevan komitean 12. täysistunnossa Kuusinen kiinnitti huomiota fasistien joukkotyön erikoisuuksiin. Se oli erittäin tehokasta esimerkiksi Italian ammattiyhdistysliikkeessä. Eräiden muiden Kominternin toimihenkilöiden tavoin Kuusinen varoitti kommunisteja aliarvioimasta fasistien joukkovaikutusta. Jo silloin Kuusinen katsoi, että on välttämätöntä aktivoida kommunistien toimintaa fasistista demogogiaa vastaan.

Kominternin Toimeenpanevan komitean 13. täysistunto, joka pidettiin vuoden 1933 lopulla sovelsi kansainvälisen työväenliikkeen uutta fasisminvastaisen taistelun kokemusta. Täysistunto antoi suuren panoksen fasismin luokkaolemuksen ja joukkopohjan tieteelliseen analysointiin. Istunnossa lausuttiin ensi kerran ajatus, että fasismin tappiota ei kaikkialla välttämättä seuraa proletariaatin diktatuurin perustaminen (tämän ajatuksen lausui Palmiro Togliatti).[22] Myös Dimitri Manuilski totesi: "ajatus, että fasistisen diktatuurin sijalle voi astua ainoastaan proletariaatin diktatuuri kuulostaa automaattiselta."[23]

Täysistunto esitti fasismin luokkaolemuksen tieteellisen määritelmän. "Fasismi on finanssipääoman kaikkein taantumuksellisimpien, kaikkein shovinistisimpien, kaikkein imperialistisimpien ainesten avointa terroristista diktatuuria."[24]

13. täysistunto antoi myös oikean arvion fasismin joukkopohjasta: ". . fasismi pyrkii turvaamaan monopolipääomalle joukkopohjan pikkuporvariston joukossa vedoten vararikon kärsineeseen talonpoikaistoon, käsityöläisiin, palvelusammatin harjoittajiin, virkamiehiin ja muihin luokka-asemaltaan suistuneisiin aineksiin suurissa kaupungeissa pyrkien tunkeutumaan jopa työväenluokkaan."[25]

Porvariston kasvava taantumuksellisuus horjutti porvarillisen parlamentaarisen valtiokoneiston asemaa pääoman maissa. Kuten Kominternin Toimeenpanevan komitean 13. täysistunto totesi: "... kapitalismi ei enää pysty pitämään yllä diktatuuriaan vanhoilla parlamentarismin menetelmillä ja yleensä porvarillinen demokratia muuttuu kapitalisteille haitaksi niin sisäpolitiikassa (taistelussa proletariaattia vastaan) kuin myös ulkopolitiikassa (imperialistiseen maailmansotaan pyrkivä politiikka)."[26]

Monopoliporvariston etuja palvellessaan fasismi ei 1930-luvulla pyrkinyt kaikkialla hävittämään porvarillisia parlamentteja ja monipuoluejärjestelmää, vaikka parlamenttien valtuuksia rajoitettiinkin erilaisilla poikkeuslaeilla. Näin tapahtui muun muassa taantumuksellisessa Suomessa.

Kesällä vuonna 1930 suomalaisten pääomapiirien ja hallituspiirien tukemana fasistinen Lapuan liike suoritti niin sanotun talonpoikaismarssin Helsinkiin. Välittömästi tämän jälkeen muodostettiin äärioikeistolainen puolifasistinen Svinhufvudin hallitus. Hallitukseen kuului kaikkien fasististen ja taantumuksellisten piirien edustajia.

Suomessa ei kuitenkaan perustettu täydellistä fasistista diktatuuria. Maan taantumuspiirit eivät pitäneet välttämättömänä parlamentin ja monipuoluejärjestelmän muodollisen aseman hävittämistä, sillä he pystyivät turvaamaan valtansa niistä huolimatta. Fasistien painostuksesta Suomen eduskunta hyväksyi vuonna 1931 joukon antikommunistisia poikkeuslakeja (ns. "kommunistilait"), joiden tarkoituksena oli lopullisesti hävittää kommunismi ja vasemmistolainen työväenliike. Kommunisteilta ja heitä kannattavilta työläisiltä riistettiin äänioikeus. Kommunistien ja vasemmistolaisten sanomalehdet kiellettiin ja niitä painavat kirjapainot hävitettiin.

Kommunistilailla estettiin myös useiden sosialidemokraattisten järjestöjen toiminta vedoten siihen, että ne toiminnassaan liian paljon sympatisoivat kommunisteja. Joukkokokousten pitäminen ulkosalla kiellettiin. Punais-

ten lippujen käyttäminen työläisten kokouksissa ja Kansainvälisen laulaminen kiellettiin. Useita työväentaloja takavarikoitiin.

Fasistinen Lapuanliike aiheutti hajaannusta sosialidemokraattisessa puolueessa. Lapualaisten päämääränä ei ollut ainoastaan kommunistisen puolueen hävittäminen, vaan myös muiden työväenjärjestöjen, myös sosialidemokraattisen puolueen hävittäminen.[27]

Fasistien päällekarkaamisen johdosta Suomen valtiokoneisto muuttui luonteeltaan puolifasistiseksi. Mäntsälän kapinan jälkeen vuonna 1932 Lapuanliike laillistettiin valtiollisessa politiikassa, joka toteutti käytännössä fasistien vaatimuksia. Äärioikeistolaisen fasistimielisen presidentti Svinhufvudin ja pääministeri Kivimäen hallituskaudella Lapuanliike muutettiin poliittiseksi puolueeksi Isänmaalliseksi Kansanliikkeeksi (IKL), joka oli edustettuna eduskunnassa. IKL:n aatteellinen esikuva oli Hitlerin Saksa, joka myös auttoi rahallisesti IKL:ää huomattavasti. Suomen taantumuspiirit antoivat kaikenlaista apuaan tälle fasistiselle puolueelle. Huolimatta siitä, että IKL:n jäsenmäärä ei vastannut edes keskisuuren puolueen jäsenmäärää se saattoi lyhyessä ajassa julkaista maassa 14 sanomalehteä.[28] Se saattoikin levittää räikeätä neuvostovastaista sotapropagandaansa mielin määrin Suomen kansan keskuuteen.

Mutta aina kun porvaristo katsoi parlamentarismin hävittämisen välttämättömäksi oman valtansa lujittamiseksi se perusti yhden puolueen diktatuurin. Näin oli asianlaita muun muassa Saksassa, jossa fasismi nousi valtaan 30. 1. 1933.

Fasismin joukkopohja

Fasismin pyrkimykset hävittää porvarillinen parlamentarismi ja demokratia ei voinut olla herättämättä eriytymistä myös porvariston leirissä, ennen kaikkea pikkuporvariston keskuudessa, joka fasistisen terrorin aikana huomasi pian, että fasismi petti kaikki antamansa kau-

niit lupaukset.

Useat ajatukset, joita Kominternin johtohenkilöt esittivät fasismin luonteesta ja sen sosiaalisesta pohjasta Kominternin Toimeenpanevan komitean 13. täysistunnossa vuonna 1933 johtivat sen ymmärtämiseen, ettei fasismi ole ainoastaan työväenluokan, vaan kaikkien kansanjoukkojen pahin vihollinen ja että taistelu fasismia vastaan on kaikkien demokraattisten voimien tehtävä. Kuitenkaan siinä täysistunnossa ei vielä oivallettu uuden fasisminvastaisen taistelun strategian muokkaamisen välttämättömyyttä.

Otto Wille Kuusinen antoi huomattavan panoksen Kominternin Toimeenpanevan komitean 13. täysistunnon työhön. Alustuksessaan "Fasismi, sodanvaara ja kommunististen puolueitten tehtävät" Kuusinen kiinnitti huomiota imperialismin politiikan ja talouselämän uusiin ilmiöihin, muun muassa suurporvariston taantumuspiirien aggressiivisuuden voimistumiseen. Huomioiden fasismin ja sodanvaaran nopean kasvun hän kehotti kommunisteja aktivisoimaan fasismin- ja sodanvastaista taisteluaan.

Tarkastellessaan fasismin luokkaluonnetta ja sen joukkopohjaa Kuusinen totesi, että fasismin yhteiskunnallinen joukkopohja on mitä kirjavin. "Fasismi vetoaa talonpoikaistoon, jota riistää kartanonherrat ja suurpääoma, talonpoikaistoon, jota painaa velkataakka ja verot, joka kärsii agraarikriisistä. Fasismi vetoaa käsityöläisiin, pienyrittäjiin, pikkukauppiaihin, pienkoroilla eläjiin, jotka kärsivät monopoleista, markkinain supistamisesta, suurpankeista, inflaatiosta ja veroista. Se hakee joukkoliikkeen perustaa palveluskuntalaisten, pikkuvirkamiesten ja pikkuporvarillisen intelligenssin keskuudesta, jotka kärsivät palkkojen supistamisesta, joukkoerottamisista, joukkosiirroista valtiokoneistossa. Mutta fasismi pyrkii myös tunkeutumaan työväenluokkaan ja saa vissiä vastakaikua kaikkein epätoivoisimpien työttömien keskuudessa, jotka ovat jo aikoja sitten irtautuneet tuotannosta, kaikkein takapajuisimpien työläisten keskuudessa, jotka eivät ole

vielä heränneet luokkatietoisuuteen. Paitsi tätä on kapitalistisissa kaupungeissa sodanjälkeisenä aikana muodostunut kokonainen kerrostuma luokastaan rappeutuneita pikkuporvareita, entisistä upseereista, työttömistä, intelligenteistä jne. (kokonainen uusi ryysyköyhälistökerros). Fasismi käyttää myös niitä hyväkseen."[29]

Erittäin tärkeä fasisminvastaisen taistelun uuden linjan muokkaamiselle oli Kuusisen huomautus, että nämä fasismin petkuttamat keskikerrokset ovat työväenluokan todellisia liittolaisia taistelussa fasismia ja imperialistista taantumusta vastaan. Siksi kommunistien tehtävänä on voittaa nämä kerrokset puolelleen: "Kun suurporvaristo yrittää tehdä talonpoikaistosta ja kaupungin pikkuporvaristosta kuuliaisia kannattajiaan se nopeuttaa näiden keskikerrosten sisäistä eriytymistä jopa siellä missä näiden luokkien riistetyt joukot aluksi heittäytyvät fasismin kannattajiksi, mutta niiden pettyminen fasistiseen herruuteen muokkaa pohjaa niiden voittamiselle vallankumouksellisen proletariaatin puolelle."[30]

Sodan vaara

Komintern näki ennakolta jättiläisaskelin lähestyvän Neuvostoliittoa vastaan suunnatun imperialistisen maailmansodan uhkan. Imperialistit pyrkivät ratkaisemaan sodan avulla pulan kärjistämät sisäiset ristiriitansa. Alustuksessaan Kominternin Toimeenpanevan komitean 13. täysistunnossa Otto Wille Kuusinen totesi, että olisi valtava virhe luulla, ettei kapitalismi kykenisi löytämään ulospääsyä pulasta, vaikka väliaikaisestikin. Hän kiinnitti huomiota siihen, että vuonna 1933 imperialistisissa maissa oli havaittavissa jo teollisuustuotannon, ennen kaikkea sotateollisuuden kasvua.[31]

Se oli todisteena sodan vaaran kasvamisesta. Maailmanrauhan suurin uhka oli fasistinen diktatuuri, jonka Hitler perusti Saksaan vuonna 1933. Heti valtaanpääsynsä jälkeen natsit rupesivat Englannin ja USA:n monopolien avun turvin toteuttamaan suunnitelmiaan maan val-

mistamisesta uuteen imperialistiseen hyökkäyssotaan.

Alustuksessaan Kuusinen keskittyi tarkastelemaan kommunistien sodanvastaista toimintaa. 1920-luvulla joidenkin kommunistien keskuudessa oli vallalla fatalistinen käsitys, että uuden maailmansodan puhkeaminen on väistämätöntä. Se johtui siitä, että ensimmäisen maailmansodan jälkeen objektiiviset mahdollisuudet rauhan säilyttämiseen olivat vielä vähäiset. Mutta 1930-luvun alussa tilanne muuttui olennaisesti. Neuvostoliiton poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen mahti kaikkien rauhantahtoisten voimien tukena kasvoi huomattavasti. Neuvostoliiton rauhantahtoinen ulkopolitiikka vaikutti entistä enemmän rauhan ja sodan välisiin voimasuhteisiin maailmassa.

Aikaisemmin Kominternin päätöksissä oli todettu, että rauhan aikaansaaminen koko maailmassa tulee mahdolliseksi vasta kun sosialismi on voittanut kaikissa maissa. Tämä johti rauhan puolesta käytävän taistelun heikkenemiseen. Toimeenpanevan komitean 13. täysistunnossa O. W. Kuusinen arvosteli päättävästi passiivista suhtautumista: "Bolshevismi hylkää päättäväisesti passiivisen sodan odottelun kannan. Nykyisessä tilanteessa sellainen kanta on yhtä kuin pako taistelukentiltä, yhtä kuin kieltäytyminen kommunistien johtavasta osuudesta vallankumouksellisen luokan etujoukkona. Nykyinen sota on sotaa, joka takoo erottamattomaksi kokonaisuudeksi rintaman ja selkäpuolen. Meidän puolueillamme on muutamia saavutuksia työläisten jokapäiväisten vaatimuksien yhdistämisessä vallankumoukselliseen taisteluun sotaa vastaan. Kuitenkin kaiken puolueen joukkotyön ja organisatiotyön uudelleenjärjestely ei ole vastaavassa suhteessa imperialistiseen sotaan luisumisen tempojen ja konkreettisten olosuhteiden kanssa. Olisi tyhmää luulla, että kommunistit voivat passiivisina odottaa, kunnes imperialistisen sodan tai Neuvostoliiton vastaisen vastavallankumouksellisen sodan kuluessa syntyisi itsestään kansan kapina..."[32]

Alustuksessaan Kuusinen totesi, että "työtätekevien joukkojen vallankumouksellistamisen tehtävä on meidän

sodanvastaisen taistelumme perustehtäviä. Mutta emme tiedä, kypsyykö ja missä kypsyy mahdollisuus kukistaa porvaristo vallankumouksellisen taistelun avulla siinä määrin missä porvaristo ajaa työtätekeviä uuteen sotaan veljiään vastaan. Meidän on kaikissa maissa tehtävä ehdottomasti kaikki meistä riippuva, jotta voisimme laajojen joukkojen tuella estää hallitsevat luokat tekemästä tätä rikosta, sotaa. Niin kauan kun sota ei vielä ole syttynyt, meidän on aina viimeiseen päivään asti mobilisoitava työtätekeviä joukkoja taisteluun sodanvaaraa vastaan, Neuvostoliiton rauhanomaisen politiikan tukemiseksi."[33]

Manuilskin, Togliattin, Kuusisen ja muiden johtohenkilöiden puheenvuorojen perusteella Kominternin Toimeenpaneva komitea ohjasi kommunisteja mobilisoimaan joukkoja entistä voimakkaammin sodanvastaiseen taisteluun. Kuitenkaan täysistunto ei vielä muokannut kommunistisen puolueitten uutta fasismin ja sodanvaaran vastaisen taistelun taktista ja strategista linjaa. Linja alkoi muotoutua myöhemmin työväenluokan uuden taistelukokemuksen perustalla.

13. täysistunto ei nähnyt myöskään sosialidemokratian eriytymisprosessia, vaan pitäytyi vanhassa määritelmässä sosialidemokratiasta porvariston pääasiallisena yhteiskunnallisena tukena ja "sosiaalifasismina."[34]

Täysistunto luonnehti myös virheellisesti sosialidemokratian vasemmistoryhmittymät kaikkein vaarallisimmiksi sivuuttaen sen, että nämä pyrkivät aktiivisesti fasisminvastaiseen taisteluun. Myöskin alhaalta ja ylhäältä tapahtuvan yhteistoiminnan keskinäissuhde nähtiin virheellisesti toisilleen vastakkaisiksi.

13. täysistunto ei nähnyt peruseroa fasistisen diktatuurin ja porvarillisen demokratian välillä eikä kasvavaa ristiriitaa porvariston taantumuksellisten ainesten ja väestön demokraattisten kerrosten välillä, jotka objektiivisesti lisäsivät työväenluokan liittolaisten määrää fasisminvastaisessa taistelussa. Täysistunto ohjasi kommunistisia puo-

lueita entiseen tapaan välittömästi sosialistisen vallankumouksen suorittamiseen ja siten yliarvioi vallankumouksellisen tilanteen kypsyysastetta. Tunnus: "vallankumouksellisen kriisistä ulospääsyn puolesta, neuvostovallan puolesta"[35] ei vastannut objektiivista tilannetta, joka olisi edellyttänyt fasisminvastaisten yleisdemokraattisten tunnusten nostamista ensisijaisiksi.

Huolimatta huomattavan suuresta kokemuksesta, jonka kommunistit olivat hankkineet taistelussa sotaa ja fasismia vastaan Komintern ja kommunistiset puolueet myöhästyivät jonkin verran uuden strategisen linjan muokkaamisessa. Vuoden 1934 tapahtumat osoittivat havainnollisesti uuden poliittisen linjan välttämättömyyden.

1. "Kommunistitzheskij Internatsional v dokumentah 1919—1932" Moskva 1933, s. 770.

2. "Kommunistitzheskij Internatsional pered VII vsemirhym kongressom", Partizdat 1935, s. 11.

3. Kts. "Kommunistinen internationaali. Historiallinen katsaus", toim. A. I. Sobolev, Moskova 1973, s. 292.

4. Sama.

5. Neuvostoliiton teollisuustuotannon valtava kasvu ensimmäisen viisivuotissuunnitelman aikana (1929—1933) verrattuna kapitalistiseen tuotantoon ilmenee seuraavasta taulukosta:

Vuosi	Kapitalistisen maailman teollisuustuotannon kasvuindeksi	Neuvostoliiton teollisuustuotannon kasvuindeksi
1913	73,0	70,0
1929	107,0	124,0
1930	90,5	159,5
1931	77,9	193,6
1932	66,1	206,5
1933	74,9	217,0

Vertausvuosi 1923 = 100

E. S. Varga: "Izbrannyje proizvedenija", Moskva 1974, s. 177.

6. "Kommunistitzheskij Internatsional", Moskva 1969, s. 313.

7. W. Foster: "Otzherki mirovovo profsojuznovo dvizhenija, Moskva 1956, s. 380—381.

8. Sama, s. 385.

9. O. Kuusinen "Kansainvälinen asema ja Kominternin osastojen tehtävät", Leningrad 1933, s. 23.

10. Sama, s. 234.

11. V. I. Lenin: Kootut teokset, osa 21, s. 295—296.

12. Sama, s. 296.

13. "Kommunistitzheskij Internatsional v dokumentah 1919—1932", Moskva 1933, s. 297.

14. Sama, s. 381.

15. O. W. Kuusinen: "Kommunistisen Internationalen ja sen osastojen tehtävistä", Leningrad 1932, s. 136.

16. "Kommunistitzheskij Internatsional v dokumentah 1919—1932" s. 979.

17. V. I. Lenin: Kootut teokset, osa 44, s. 96 (venäl.).

18. XII Plenum Ispolnitelnovo komiteta Kommunistitzheskovo Internatsionala. Stenografitzheskij otzhet. T. I. Moskva 1933, s. 126.

19. Kts. B. M. Leibzon K,. K. Shirinja: "Povorot v politike Kominterna", Moskva 1975, s. 49.

20. O. Kuusinen, Kansainvälinen asema ja Kominternin osastojen tehtävät, Leningrad, s. 84.

21. Sama, s. 84.

22. Kts. B. M. Leibson, K. K. Shirinja, mt., s. 63.

23. XIII Plenum IKKI. Stenografitzheskij otzhet, Moskva 1934, s. 593.

24. XIII Plenum IKKI. Tezisy i postanovlenija. Partizdat, 1934, s. 6.

25. Sama.

26. Sama, s. 7.

27. SDP:n puolueneuvoston kokouksessa 12. 2. 1933 todettiin, että "taantumus asetti päämääräkseen julistaa SDP lainvastaiseksi." SDP:n puolueneuvoston kokouspöytäkirja 12. 2. 1933, s. 3., Työväen Arkisto.

28. Kts. Antti Hyvönen: "Kokemuksia maanalaisuuden tiellä", Helsinki 1973, s. 130.

29. O. Kuusinen: "Fasismi, sodanvaara ja kommunistisen puolueitten tehtävät", Leningrad 1934, s. 75—76.

30. Sama, s. 76.

31. Sama.
32. Sama, s. 77.
33. Sama, s. 77.
34. XIII Plenum IKKI, Tezizy i postanovlenija., s. 6.
35. Sama, s. 6.

II Luku

O. W. Kuusisen osuus Kominternin uuden politiikan muokkaamisessa

Fasismin hyökkäyksen voimistuminen 1930-luvun keskivaiheilla asetti kansainväliselle työväenliikkeelle uusia poliittisia ja taktisia tehtäviä. Yhä kärkevämmäksi ongelmaksi muodostui työväenluokan yhtenäisyyden rakentaminen.

Fasismin hyökkäys johti sosialidemokraattisten puolueitten sisäisen kriisin syvenemiseen ja jopa niiden hajaannukseen. Syntyneet vasemmistoryhmittymät pyrkivät kommunistien kanssa yhteiseen taisteluun fasismia ja taantumusta vastaan. Sitä vastoin oikeistososialidemokraatit eivät muuttaneet vihamielistä suhtautumistaan työväen yhteistyöhön. Sen sijaan, että olisivat järjestäneet työväenluokkaa taisteluun fasismin hyökkäystä vastaan sosialidemokratian oikeistojohtajat esiintyivät työläisten vallankumouksellista liikettä vastaan. Joissakin maissa he yrittivät estää työläisten lakkoliikkeen syntymistä. Esimerkiksi suomalainen oikeistososialidemokraatti Väinö Tanner julisti lakkoliikkeen rikokseksi kapitalismin taloudellisen pulan aikana. Hän selitti, että lakot olisi kiellettävä, koska ne hänen mielestään ovat omiaan entisestään supistamaan tuotantoa.

"Pienemmän pahan" politiikka

Oikeistososialidemokraatit jopa tukivat porvariston väkivaltaisia toimia oikeuksiensa puolesta taistelevia työläisiä

vastaan. Pelätessään joukkotaistelun nousua ja oman kannatuksensa vähenemistä sosialidemokratian oikeistojohtajat turvautuivat niin sanottuun "pienemmän pahan" politiikkaan. Se lähti katsomuksesta, että kapitalismi on parempi kuin kommunismi, ja johti "demokratian pelastamisen" ja "äärimmäisyysliikkeiden" (so. kommunistien) valtaanpääsyn estämisen nimissä porvarillisten hallitusten tukemiseen kaikin tavoin. Tällä fasismin ja kommunismin samaistamisella ja siitä syntyneellä kommunistien kanssa tehtävästä fasismin ja taantumuksen vastaisesta yhteistyöstä kieltäytymisellä oli kohtalokkaat seuraukset. Kun fasismi uhkasi hävittää juurineen kaikki työväenluokan vuosikymmenien aikana saavuttamat demokraattiset oikeudet ja vapaudet, oikeistososialidemokraatit pitivät kommunisteja päävihollisenaan ja suhtautumisellaan itse asiassa valmistivat tietä fasistiselle vallankaappaukselle.

Esimerkiksi Saksan sosialidemokraattisen puolueen johto käytännöllisesti katsoen auttoi Hitlerin valtaanpääsyä "laillisin" keinoin vuoden 1932 presidentinvaalien yhteydessä. Saksan Sosialidemokraattinen Puolue hylkäsi silloin kommunistien ehdotuksen yhteisestä vaalitaistelusta sosialidemokraatti Braunin valitsemiseksi maan presidentiksi. Saksan SDP ilmoitti noudattavansa "pienemmän pahan" politiikkaa ja tuki ääritaantumuksellisen Hindenburgin ehdokkuutta. Tämä tulikin valituksi ja nimitti kohtalokkaana tammikuun 30. päivänä vuonna 1933 täysin "rauhanomaisesti", parlamentin luottamukseen nojautuen Hitlerin Saksan liittokansleriksi.[1]

Vielä Hitlerin valtaanpääsyn jälkeenkin, Saksan Sosialidemokraattisen Puolueen menetettyä lailliset toimintaoikeutensa, puolueen johto kieltäytyi yhteistyöstä kommunistien kanssa. SDP:n opportunistinen politiikka oli valtava rikos koko kansainvälistä työväenliikettä ja koko edistyksellistä ihmiskuntaa vastaan. Kuvaavaa on, että kansainvälisen sosialidemokratian johtajat edelleenkin yrittävät kaikin tavoin peittää tämän sosialidemokratian

historiallisen rikoksen.

Mm. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ei ole tuominnut 1920- ja 1930-luvun politiikkaansa, joka oli kaikkein oikeistolaisinta koko sosialidemokratian piirissä. Kun suomalainen fasismi valmistautui hyökkäykseen 1920-luvun lopulla SDP:n oikeistojohto yritti hillitä työläisten taistelua uhkaavaa vaaraa vastaan levittämällä heidän keskuuteensa käsitystä, ettei ollut syytä levottomuuteen, vaikka fasismi nostikin päätään. Oikeistososialidemokraatit selittivät, että fasismin ainoa tarkoitus oli kommunismin hävittäminen. Kommunismin vastaisen taistelun lähtökohdista SDP:n äänenkannattaja Suomen Sosialidemokraatti, joka koko 1930-luvun ajan seurasi uskollisesti puolueen oikeistojohdon linjaa, julkaisi palstoillaan erittäin karkeita hyökkäyksiä kommunisteja ja muita luokkatietoisia työläisiä vastaan.[2]

Elämänsä loppuun asti johdonmukainen antikommunisti, SDP:n entinen puheenjohtaja, Väinö Tanner lausui vuoden 1930 heinäkuussa Lapuanliikkeen toimeenpaneman "talonpoikaismarssin" jälkeen: "Sosialidemokraattinen puolue on jo kymmenen vuotta taistellut kommunisteja vastaan. Me voimme sen vuoksi sanoa olevamme yhtä mieltä Lapuanliikkeen kanssa siitä, että kommunismi on saatava hävitetyksi."[3] Tannerin mukaan sosialidemokraatit käyttävät tähän tarkoitukseen vain "erilaisia keinoja" kuin Lapuanliike.[4]

Voimistuva fasistinen liike alkoi kuitenkin esiintyä Suomessakin myös sosialidemokratiaa vastaan. Lapualaiset häiritsivät SDP:n toimintaa työpaikoilla, useita SDP:n toimitsijoita alettiin vainota ja jopa pidätettiin. Fasismin päällekarkaamisen vuoksi SDP:n toiminta heikkeni vuonna 1932. SDP:n perusjärjestöissä olikin huomattavissa hajaantumista suhteessa fasismiin.

Puolueen johto ei kuitenkaan muuttanut asennettaan kommunisteihin. Se jopa lopetti noin 50 sosialidemokraattisen perusjärjestön toiminnan hallinnollisin keinoin, ja selitti toimintaansa sillä, että niihin muka kuului kommu-

nisteja ja että ne sympatisoivat toiminnassaan kommunisteja.[5]

Suomea hallitsevien taantumuspiirien kehotuksesta ja SDP:n myötävaikutuksella kaikki työläisten yhteistyöjärjestöt lopetettiin ja hajotettiin. Suomen Ammattijärjestö SAJ, johon kuului 92 000 jäsentä (vuonna 1929) hajotettiin väkivaltaisesti. Työväen Urheiluliitolta (TUL) evättiin kokonaan valtionapu.

Vuonna 1931 säädettiin Suomen eduskunnassa niinsanotut "kommunistilait", joiden tarkoituksena oli hävittää juurineen kommunistien ja vasemmistolaisen työväenliikkeen toiminta. Lait hyväksyttiin eduskunnassa sosialidemokraattisten kansanedustajien tuella siitä huolimatta, että lait loukkasivat myös sosialidemokraattisten työläisten toimintaoikeuksia. Lakeja puolustaessaan Väinö Tanner selitti, että niiden avulla on "väliaikaisesti rajoitettava erinäisiä kansanvaltaan kuuluvia oikeuksia sen itsensä suojelemiseksi."[6] Tanner tukikin kaikin tavoin Lapuanliikkeen toimeenpaneman Mäntsälän kapinan jälkeen vuonna 1932 perustettua Kivimäen hallitusta, joka toteutti julkisesti toimivan fasistipuolueen IKL:n vaatimuksia työtätekevien oikeuksien entistä suuremmasta rajoittamisesta. Muistelmissaan Tanner toteaakin: "Henkilökohtaisesti koetin antaa kaiken tukeni hallitukselle, olihan se Lapuanliikkeen levottomuuksien alettua ensimmäinen, joka yritti saada aikaan järjestystä ja kuria maahan."[7]

Sosialidemokratian aseman heikkeneminen

Fasismin päämääränä ei ollut ainoastaan kommunistisen puolueitten hävittäminen, vaan myös muita poliittisia suuntauksia edustavan työväenliikkeen hävittäminen. Heti valtaanpäästyään fasistit julistivat Saksassa ja Itävallassa niin kommunistiset kuin sosialidemokraattisetkin puolueet laittomiksi. Samalla fasismi heikensi myös koko kansainvälisen sosialidemokraattisen liikkeen asemia. Sen vuoksi useissa sosialidemokraattisissa puolueissa syntyi vasemmistolaisia oppositioryhmiä, jotka vaativat puolueittensa

johtoa ottamaan oppia Saksan ja Itävallan tapahtumista ja mobilisoimaan joukkoja aktiiviseen taisteluun fasismin hyökkäystä vastaan. Sosialidemokraattisten työläisten kasvava yhteistyöpyrkimys fasisminvastaiseen taisteluun kommunistien kanssa ei voinut olla vaikuttamatta myös sosialidemokraattisten puolueitten johtoon. Se pakotti useissa maissa sosialidemokraattiset johtajat suhtautumaan uudella tavalla yhteistyöhön kommunistien kanssa.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen jäsenjärjestö, puolueen oikeistolaisen johdon vastaisessa oppositiossa ollut Helsingissä toimiva opiskelijayhdistys Akateeminen Sosialistiseura (ASS) kiinnitti paljon huomiota sodan ja fasisminvastaiseen yhteistyöhön kansainvälisesti ottaen varsin varhaisessa vaiheessa. ASS:n vuonna 1932 perustettu aikakauslehti Soihtu julkaisi artikkeleita, joissa tuomittiin jyrkästi Saksan Sosialidemokraattisen Puolueen opportunistinen politiikka vuoden 1932 presidentinvaaleissa. Artikkelissa todettiin, että tuo politiikka oli pääasiallisena syynä siihen, ettei Saksan työväenluokka pystynyt yhteisvoimin estämään fasismin valtaanpääsyä.[8]

Sosialidemokraattinen kansanedustaja, Soihdun päätoimittaja Cay Sundström arvosteli voimakkaasti Saksan sosialidemokraattien politiikkaa: "Antauduttiin ehdottoman parlamentarismin kannattajiksi; hyväksyttiin vain parlamentaarinen järjestelmä ja hylättiin työläis- ja sotilasneuvostot. Mutta tällainen ehdoton parlamentaarinen kanta, joka käytännössä johti yhä enemmän pois joukoista, vaati monta edellytystä, jotka pettivät ajan kuluessa."[9]

Sundström totesi, että Saksan sosialidemokratialla oli täysin väärä käsitys kapitalismin kehityksestä: "Se oli hyväksynyt revisionismin ajatukset kapitalismin jatkuvasta rauhallisesta ja demokraattisesta kehityksestä. Sen johtavat teoreetikot, kuten Kautsky, Hilferding ja Tarnow kirjoittivat kapitalismin järjestäytymisestä, pulien hävittämisestä ym."[10]

Sundström totesi, että Hitlerin valtaanpääsyn jälkeen-

kään Saksan oikeistososialidemokraatit eivät suostuneet luopumaan opportunistisesta politiikastaan. "Mutta kaikista opetuksista huolimatta sosialidemokraatit jatkavat vielä onnetonta politiikkaansa, joka ei ainoastaan uhkaa sosialidemokraattien tulevaisuutta Saksassa, vaan koko maailmassa... Perääntymisellä ei pelasteta mitään, sen osoittaa historia."[11]

Tällaiset näkemykset jäivät kuitenkin useiden sosialidemokraattisen puolueitten piirissä vähemmistöön. Käsitellessään Saksan sosialidemokratian menettelytapoja Hitlerin valtaanpääsyn yhteydessä Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puolueneuvoston kokouksessa 4. 3. 1934 Tanner puolusteli Saksan sosialidemokratian johdon opportunista politiikkaa ja moitti ankarasti Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen vasemmistovoimia.[12]

Tanner tuomitsi yksiselitteisesti Itävallan työläisten sankarillisen taistelun fasismin aseellista hyökkäystä vastaan todeten, että jos Suomessa sattuisi olemaan samanlainen tilanne, niin sosialidemokraattiset työläiset eivät nousisi aseisiin puolustamaan työväenluokan oikeuksia kuten Itävallassa. "Jumalan kiitos, ettei meillä ole aseellista voimaa. Se olisi vain omiaan johtamaan turmioon, niinkuin on nähty kaikkialla, missä siihen on turvauduttu."[13]

Ensimmäisiä askeleita yhteistoimintaan

Fasismin ja imperialistisen taantumuksen hyökkäyksen kasvu kaikissa kapitalistisissa maissa nosti esiin vahvoja yhteistyöpyrkimyksiä työläisjoukkojen keskuudessa.

Kommunistien tunnukset yhteisrintamasta saivat entistä enemmän kannatusta sosialidemokraattisten ja muita poliittisia suuntauksia edustavien sekä myös puolueisiin kuulumattomien työläisten keskuudessa. Pyrkimys fasisminvastaiseen yhteistyöhön ilmeni monin tavoin. Useissa maissa edistyttiin myös työväen järjestöjen yhteistyön käynnistämisessä.

Yhteistyön kehittymiseen vaikutti voimakkaasti osal-

taan se, että sosialidemokraattisten työläisten keskuudessa alkoi voittaa alaa myötämielinen suhtautuminen Neuvostoliittoon ja sen ratkaisevaan osuuteen taistelussa fasismia ja sotaa vastaan. Lisäksi vasemmistolaisten ryhmien vahvistuminen useiden sosialidemokraattisten puolueiden sisällä aina puoluejohdon tasolle asti ja erilaisten vasemmistolaisten ohjelmien laatiminen heijastivat osaltaan sitä, että sosialidemokraattiset joukot olivat pettyneitä ja kyllästyneitä puolueittensa oikeistolaisen johdon politiikkaan. Ne pyrkivät itsenäisesti löytämään uusia teitä taistelussa työväen oikeuksien puolesta.

Pyrkimys yhteistyöhön alkoi heijastua pian myös kansainvälisesti. Siksi Sosialistisen Työväeninternationaalin johdon oli pakko ruveta edes muodollisesti vastaamaan Kommunistisen Internationaalin jatkuviin tarjouksiin yhteistyöstä fasismia ja sotaa vastaan. Sosialistinen Työväeninternationaali julkaisi 19. 2. 1933 vetoomuksen "kaikkien maiden työläisille yhteistyöneuvotteluiden aloittamisesta kommunistien kanssa taistelussa fasismin hyökkäystä vastaan."[14] Mutta vetoomus ei sisältänyt minkäänlaista konkreettista yhteisen taistelun ohjelmaa. Se ehdotti ainoastaan eräänlaisen "hyökkäämättömyyssopimuksen" solmimista työväenpuolueiden välillä.

Kominternin Toimeenpaneva komitea vastasi vetoomukseen 5. 3. 1933 ja ehdotti kaikkien maiden työläisille, työväenpuolueille ja ammattiliitoille konkreettista yhteistyöohjelmaa fasisminvastaisessa taistelussa. Ohjelman mukaan kommunistiset ja sosialidemokraattiset puolueet ryhtyisivät yhteistyöhön torjuakseen fasismin ja imperialistisen taantumuksen hyökkäykset työväenluokan poliittisia, ammatillisia, osuustoiminnallisia ja muita järjestöjä vastaan sekä työväenliikkeen lehdistöä vastaan.

Ohjelmassa vaadittiin työväenluokan demokraattisten oikeuksien kuten kokoontumis-, mielenosoitus- ja lakkooikeuden palauttamista ja turvaamista. Ohjelmassa kutsuttiin työläisiä yhteiseen taisteluun pääoman tehostettuja riistotoimenpiteitä vastaan, jotka pulan aikana ilmenivät

palkkojen ennen näkemättömänä alentamisena, kaikenlaisten sosiaalisten avustusten, kuten työttömyysavustusten supistamisena tai lopettamisena. Näiden tehtävien täyttämisen ohella Komintern kehotti kommunistisia puolueita pidättäytymään ideologisesta hyökkäyksestä sosialidemokraatteja vastaan, jos he ryhtyvät päättäväiseen yhteistyöhön kommunistien kanssa pääomaa ja fasismin hyökkäystä vastaan.[15]

Vetoomuksessa sanottiin, että oli välttämätöntä tuomita kaikki yhteistyön hajoittajat, ne jotka loukkaavat yhteisen sopimuksen ehtoja ja tällä tavalla kieltäytyvät käytännössä noudattamasta yhteisrintaman periaatteita.[16]

Kominternin Toimeenpanevan komitean vetoomus oli erittäin tärkeä askel yhteisrintamataktiikan muokkaamisessa niin kansainvälisesti kuin kansallisestikin. Kuitenkin Sosialistisen Työväeninternationaalin sihteeristö yhteistyöhön myönteisesti suhtautuvasta kannanotostaan huolimatta torjui Kominternin konkreettiset yhteistyöehdotukset. Politiikkaansa se yritti puolustella sillä, että Komintern ei muka olisi ollut valmis yhteistyöneuvotteluihin kansainvälisellä tasolla ja että se "rajoittautuu yhteisrintamaneuvotteluihin vain yksittäisissä maissa, ja tämä tuntuu vain manööveriltä."[17] Sosialistinen Työväeninternationaali pitäytyi vielä entisissä antikommunistisissa asenteissaan ja vaati puolueitaan päättävästi torjumaan kommunistien yhteistyötarjoukset. Se vaikeutti ja pitkitti työväenluokan yhteisrintaman rakentamista niissäkin maissa, joissa siihen olisi ollut suotuisat mahdollisuudet työläisjoukkojen keskuudessa vallinneen voimakkaan yhteistyömyönteisen mielialan johdosta.

Kansainvälisesti työväenliikkeen yhteistoimintaa edisti Pariisissa kesäkuussa vuonna 1933 pidetty Euroopan Antifasistinen työläiskongressi, johon kommunistien lisäksi osallistui noin 200 sosialidemokraattia ja edistyksellisen sivistyneistön edustajaa.[18]

Kongressi muokkasi ohjelman, joka sisälsi kaikkien fasisminvastaisten voimien yhteisen toimintasuunnitelman.

Pariisin fasisminvastaisen kongressin muodostama keskuskomitea liittyi Amsterdamissa vuonna 1932 perustettuun Maailman Rauhankomiteaan. Nämä muodostivat yhdessä Maailman Sodan- ja Fasisminvastaisen komitean[19], jolla oli tärkeä osuus koko Euroopan työtätekevien järjestämisessä taisteluun sotaa ja fasismia vastaan.

Kaikkien fasismin ja sodanvastaisten voimien lähentymistä kansallisesti ja kansainvälisesti nopeutti kansainvälinen solidaarisuuskampanja Georgi Dimitrovin ja muiden Leipzigin oikeudenkäynnissä (syys-joulukuussa vuonna 1933) syytettyinä olleiden kommunistien vapauttamiseksi. Dimitrovin sankarillisissa puolustuspuheissa Leipzigin fasistisyyttäjiä vastaan tulivat selvästi esille työväenluokan ja muiden demokraattisten voimien fasisminvastaisen yhteisrintaman perusajatukset. Kansainvälinen solidaarisuusliike Dimitrovin ja muiden antifasististen taistelijoiden vapauttamiseksi kosketti kommunistien ohella myös sosiaalidemokraatteja, reformististen ja kristillisten ammattiliittojen jäseniä sekä edistyksellistä sivistyneistöä.

Merkittäviä kansainvälisiä solidaarisuuskampanjoita olivat myös taistelut Ernst Thälmannin, Toivo Antikaisen ja monien muiden fasistien kuolemaantuomitsemien työväenliikkeen johtajien pelastamiseksi. Kansainvälinen solidaarisuusliike keräsi ympärilleen valtavat joukot. Samalla se yhdisti työtätekeviä taisteluun yhä vaativampien poliittisten tunnusten puolesta. Kommunistit toimivat kaikkialla näiden solidaarisuusliikkeiden aloitteentekijöinä ja johtavana voimana. Siksi kommunististen puolueitten joukkovaikutus ja auktoriteetti lisääntyivät huomattavasti huolimatta vaikeista oloista, joissa ne toimivat. Siihen vaikuttivat myös ne uhraukset, joita kommunistit tekivät taistellessaan johdonmukaisesti kansansa etujen puolesta.

Huolimatta joukkojen keskuudessa kasvavista yhteistyöpyrkimyksistä myös Sosialistisen Työväeninternationaalin Pariisin konferenssi vuoden 1933 elokuussa torjui yksiselitteisesti kaiken yhteistyön kommunistien kanssa. Itävaltalainen oikeistososialidemokraatti Julius Braunthal to-

teaa teoksessaan "Geschichte der Internationale", että sosialidemokraattiset puolueet, joiden asema maansa valtiokoneistossa ja työväenliikkeessä oli vielä suhteellisen voimakas ja vakaa kommunististen puolueitten vaikutuksen ollessa huomattavasti vähäisempi (esimerkiksi Englannissa, Ruotsissa, Tanskassa ja Hollannissa) suhtautuivat erityisen torjuvasti yhteistyöhön kommunistien kanssa.[20]

Braunthalin on kuitenkin pakko tunnustaa, että Sosialistisen Työväeninternationaalin Pariisin konferenssissa oli mukana voimia, jotka pyrkivät aktiivisesti yhteistyöhön kommunistien kanssa ja yrittivät saada Sosialistisen Työväeninternationaalin johdon muuttamaan torjuvan päätöksensä asiassa. Näitä voimia olivat ennen kaikkea Ranskan, Espanjan, Itävallan, Saksan ja Belgian sosialistisen puolueiden vasemmistovirtaukset. Ne jäivät kuitenkin vähemmistöön.

Komintern pyrki jatkuvasti yhteistyöneuvotteluihin Sosialistisen Työväeninternationaalin ja siihen kuuluvien puolueitten kanssa huolimatta siitä, että se sai toistuvasti torjuvia vastauksia. Esimerkiksi lokakuussa vuonna 1934 käytiin Kominternin aloitteesta Brysselissä yhteistyöneuvotteluja Espanjan työväenluokan fasismin vastaisen taistelun tukemiseksi, mutta Sosialistisen Työväeninternationaalin edustajat (E. Vandervelde ja F. Adler) kieltäytyivät kaikesta yhteistyöstä Espanjan työtätekevien puolesta.[21] Virallisesti Kominternin ehdotus hylättiin Sosialistisen Työväeninternationaalin toimeenpanevan komitean istunnossa 13.—16. 11. 1934.

Samassa istunnossa seitsemän sosialistisen puolueen edustajaa, muun muassa Ranskan, Italian, Itävallan ja Espanjan edustajat esittivät niin sanotun "vähemmistön julistuksen", jossa vaadittiin yhteistyötä kommunistisen puolueitten ja Kominternin kanssa ja todettiin, että täytyi etsiä "kansainvälisessä mitassa yhteistoiminnan ehtoja taistelussa sotaa vastaan, demokraattisten oikeuksien puolustamiseksi niissä maissa, joissa demokraattisia oikeuksia oli vielä jäljellä."[22] Julistuksen johdosta Sosialis-

tisten Työväeninternationaalin toimeenpanevan komitean oli pakko kumota päätöksensä, joka kielsi jäsenpuolueilta yhteistyön kommunistien kanssa.

Kokemukset Ranskassa, Espanjassa ja Itävallassa

Työväenluokan taistelukokemukset vuonna 1934 Ranskassa, Espanjassa ja Itävallassa olivat keskeisiä Kominternin etsiessä uusia teitä fasismin ja sodanvastaisen yhteisrintaman rakentamiseksi.

Vuonna 1933 Espanjan Kommunistinen Puolue esitti fasisminvastaisen yhteisrintaman tunnuksen ja kutsui kaikkia demokraattisia voimia yhteiseen taisteluun yhteistä vihollista vastaan. Syyskuussa vuonna 1934 Espanjan Kommunistinen Puolue liittyi sosialistien perustamaan työläisallianssiin.[23] Lokakuussa Espanjan työläiset ryhtyivät yleislakkoon. Kommunistien, sosialistien ja anarkistien yhteistoiminta tuotti merkittäviä tuloksia, erityisesti Asturian alueella.[24] Vaikka taantumus kukistikin verisesti työläisten yhteisrintamaliikkeen, niin kokemukset olivat arvokkaita kansainväliselle työväenliikkeelle. Ne osoittivat, että fasismin kukistamiseksi on välttämätöntä kaikkia poliittisia suuntauksia edustavien työläisten yhteistoiminta. Samalla osoittautui, että kommunistien, sosialistien ja muita poliittisia suuntauksia edustavien ryhmittymien yhteistoiminta on mahdollista.

Fasistien vallankaappausyritys Ranskassa vuoden 1934 helmikuussa osoitti, että työväenluokan yhteisrintama on voima, joka pystyy tehokkaasti lyömään takaisin fasismin ja imperialistisen taantumuksen hyökkäykset. Ranskan Kommunistinen Puolue, joka toimi koko fasisminvastaisen rintaman etujoukkona, kutsui koko maan työläisiä, työtätekeviä talonpoikia, pikkuporvariston ja sivistyneistön edustajia yhteistoimintaan yhteisten demokraattisten vaatimusten puolesta.

Nojautuen Kominternin monipuoliseen apuun Ranskan Kommunistinen Puolue saavutti merkittäviä tuloksia työläisten ja kaikkien fasisminvastaisten voimien yhteis-

rintaman muodostamisessa. RKP:n oikean joukkotyön ansiosta ja myös Ranskan Sosialistisen Puolueen myönteisen sisäisen kehityksen tuloksena Ranskan Kommunistinen Puolue ja Sosialistinen Puolue allekirjoittivat vuoden 1934 heinäkuussa yhteistyösopimuksen, joka asetti konkreettiset tavoitteet taistelussa fasismia vastaan työtätekevien oikeuksien puolesta. Ranskan työväenluokan yhteisrintaman ja kansanrintaman tulokset antoivat sysäyksen työväenluokan yhteistyön kehittymiselle myös muissa maissa. Myös Itävallan työläisten taistelu fasismin hyökkäystä vastaan vuoden 1934 helmikuussa oli arvokas opetus koko kansainväliselle työväenliikkeelle. Silloin Itävallan työläisten aseelliseen suojeluskuntaan kuuluvat sosialistit ryhtyivät kommunistien kanssa yhteiseen aseelliseen puolustustaisteluun fasismia vastaan. Työläisten kärsimän tappion syynä oli Itävallan Sosialidemokraattisen Puolueen johdon kieltäytyminen työväenluokan taistelun johtamisesta.

Itävallan työläisten sankarillinen taistelu osoitti työväenluokan luokkatietoisuuden korkeata tasoa, sitä, että puolueensa johdon opportunistisesta asenteesta huolimatta myös huomattava osa sosialidemokraattisista työläisistä on valmis rohkeasti taistelemaan kommunistien kanssa fasismia vastaan.[25] Itävallan kommunistien vaikutus työtätekevien keskuudessa kasvoi huomattavasti tapahtumien johdosta, ja useita entisiä sosialidemokraatteja siirtyi kommunistien riveihin. Myös Itävallan Sosialidemokraattisen Puolueen sisäiset vasemmistovirtaukset vahvistuivat. Syntyi niin sanottu vallankumouksellisten sosialistien ryhmä, joka pyrki aktiivisesti yhteistyöhön kommunistien kanssa.

Kansainvälisen työväenliikkeen taistelu fasismia ja imperialistista sodanvaaraa vastaan vuosina 1933—34 osoitti, että työväen yhteisrintaman muodostamiselle oli syntynyt uusia subjektiivisia ja objektiivisiakin edellytyksiä. Kommunististen puolueitten kokemus taistelussa työtätekevien jokapäiväisten etujen puolustamiseksi lähensi

myös sodan ja fasismin vastaiseen yhteisrintamaan kommunisteja lähellä olevia sekä sosialidemokraatteja ja muita poliittisia suuntauksia edustavia työläisiä.

Se oli perustana Kominternin ja kommunistisen puolueitten kollektiiviselle työlle uuden poliittisen linjan muokkaamiseksi, fasismin ja sodanvastaisen yhteisrintaman luomiseksi. Uuden linjan toteuttamiseksi oli välttämätöntä tehdä muutoksia ennen muuta kommunistien strategiassa. Nyt nousivat etusijalle fasismin ja sodanvastaisen taistelun tehtävien, yleisdemokraattisten tehtävien ratkaiseminen. Kommunistit korostivat, että vain päättäväinen vastaisku taantumuksen ja fasismin voimille voi avata työväenluokalle tien sen lopulliseen päämäärään, sosialismin puolesta käytävään taisteluun. Kommunistit päättelivät, että fasismin ja taantumuksen hyökkäyksen voimistumisen oloissa työväenluokan taistelun on oltava luonteeltaan yleisdemokraattista ja antifasistista, jotta se vähitellen kasvaisi taisteluksi sosialismin puolesta. Se teki kaikkien fasisminvastaisten, demokraattisten voimien yhdistymisen välttämättömäksi.[26]

Fasismi uhkasi tehdä lopun kaikista porvarillisen demokratian periaatteista ja työtätekevien demokraattisista oikeuksista. Fasismi on kansan kaikkien demokraattisten väestöryhmien yhteinen vihollinen. Kaikki ne näkivät edessään fasismin lähestyvän vaaran, joka pakotti käyttämään kaikkia mahdollisia keinoja fasismin valtaanpääsyn estämiseksi. Se pakotti myös sosialidemokraattisia puolueita ja muita työväenluokan poliittisia suuntauksia sekä joitakin pikkuporvariston edustajia hyväksymään kommunistien yhteistyöehdotukset.

Kominternin ja kommunistisen puolueiden uusi poliittinen linja oli suunnattu työväenluokan ja sen liittolaisten laajan fasismin ja sodanvastaisen rintaman muodostamiseen. Sen muokkaamiseen osallistui Otto Wille Kuusinen muiden Kominternin huomattavien johtohenkilöiden ohella.

Kuusinen tunnuksista

Jo Kominternin toimeenpanevan komitean 12. ja 13. täysistunnoissa (vuosina 1932 ja 1933) oli esillä fasisminvastaisen taistelun taktiikan parantaminen. Yhdessä eräiden toisten Kominternin johtohenkilöiden kanssa O. W. Kuusinen painotti, että oli välttämätöntä soveltaa luovasti Leninin neuvoja, että uusissa historiallisissa oloissa on sovellettava entistä joustavampaa taktiikkaa. On esitettävä tunnuksia, jotka vastaavat täydellisemmin historiallisia olosuhteita. Kuusinen muistutti, että Lenin osasi yhdistää työväenluokan jokapäiväiset vaatimukset taistelun lopulliseen päämäärään, sosialistisen vallankumouksen suorittamiseen. Hän korosti, että työläisten välittömien vaatimusten erottaminen lopullisesta päämäärästä johtaa väistämättä "syrjäpyrintöön, joko opportunistiseen periaatteettomuuteen, reformien pitämiseen itsetarkoituksena tai vallankumouksellisten fraasien lahkolaismaiseen politiikkaan. Leniniläinen tunnus on aina konkreettinen, mutta siinä on konkreettinen yhdistynyt, sulautunut kommunistien periaatteisiin. Tämä konkreettinen tunnus v e t ä ä joukkoja vallankumoukselliseen päämäärään."[27]

Kuusinen totesi, että Lenin vertasi joskus oikeata taistelutunnusta kipinään, joka tulipalon tavoin sytyttää joukkojen tietoisuuden. Hänen mielestään on erittäin tärkeä taito löytää tämä kipinä, siis taito löytää tilannetta vastaavia tunnuksia. Kuusinen arvosteli usein kommunisteja, jotka asettivat liian yleisiä tunnuksia, joita työläiset eivät ymmärrä. "Tämä 'vasemmistolaisen' kaavoppineisuuden virhe on syynä siihen, että kommunistien agitaatio on usein abstraktia ja kaavamaista, että sen ymmärtää vain jo tietoinen vallankumouksellinen vähemmistö, mutta se ei voi luoda mitään yhteyttä työläisten enemmistöön, s.o. vielä tiedottomista tai puolitietoisista, puolueettomista ja reformistisista työläisistä se tuntuu — huolimatta heidän myötätunnostaan sosialismin aatetta kohtaan — epärealistiselta, epäkäytännölliseltä, todellisuudelle vieraalta val-

lankumouksellisuudelta, lahkolaisuudelta."[28] Lahkolainen taktiikka antaa reformisteille ja oikeistososialidemokraateille aiheen kehuskella ja puolustella omaa luokkayhteistyön politiikkaansa ja väittää sen olevan "reaalipolitiikkaa" tai ainoata oikeata joukkojen etuja puolustavaa politiikkaa.

Oppia kuuntelemaan joukkojen ääntä

O. W. Kuusinen puhui kommunistien joukkotyön täydellisen käänteen välttämättömyydestä. Sen suorittamiseksi oli opittava: 1) oikeanlainen lähestymistapa puolueisiin kuulumattomiin ja reformisteja kannattaviin työläisiin, jotta heidän kanssaan voitaisiin saada aikaan läheiset ja elävät kontaktit ja 2) konkreettinen, käytännöllinen ja samalla vallankumouksellinen kysymyksen asettelu.[29]

Kuusinen korosti, että kysymys kannattavatko joukot kommunisteja vai eivät, riippuu ennen kaikkea siitä, millä tavalla kommunistit lähestyvät joukkoja, siitä miten kommunistit selvittävät päivänpolttavia luokkataistelukysymyksiä, siitä miten kommunistien ehdotukset vastaavat konkreettista tilannetta ja joukkojen tarpeita. Kuusinen muistutti Leninin neuvoja, että kommunistien on opittava kuuntelemaan joukkojen ääntä. Vedoten Leninin teokseen "Vasemmistolaisuus lastentautina kommunismissa" Kuusinen arvosteli englantilaisia kommunisteja siitä, etteivät nämä tarpeeksi kuunnelleet joukkojen ääntä. Hän antoi heille konkreettisia ohjeita siitä, miten muokataan sellainen taktiikka, että joukot ymmärtävät kommunistien politiikan oikeellisuuden.[30]

Alustuksessaan Kominternin Toimeenpanevan komitean 12. täysistunnossa Otto Wille Kuusinen arvosteli kommunistien joukkotyössä esiintyneitä puutteita. Hän sanoi: "Vetoamme laajojen työläisjoukkojen johtoasemaan, mutta usein tekemättä lainkaan systemaattista työtä näiden joukkojen keskuudessa jotta voisimme saada osaksemme niiden l u o t t a m u k s e n. Tavallisesti vain parlamenttivaalitaistelun aikana suurin osa kommunistisista puo-

lueista harjoittaa laajaa joukkotyötä vetääkseen puoleensa puolueettomia, sosialidemokraattisia ja syndikalistisia työläisiä. Kommunisteilla ei ole jatkuvaa elävää yhteyttä puolueettomien, sosialidemokraattisten ja syndikalististen työläisten kanssa."[31]

Käsityksiään taktiikan muuttamisen ja tunnusten konkretisoimisen välttämättömyydestä uudessa historiallisessa tilanteessa Kuusinen kehitti edelleen nojautuen kansainvälisen työväenliikkeen uuteen kokemukseen. Näillä ajatuksilla ja niiden kehittämisellä oli tärkeä osuus Kuusisen työssä Kominternin valmistautuessa 7. maailmankongressiinsa.

Uuden taktiikan välttämättömyys

Sen jälkeen kun Kominternin Toimeenpaneva komitea 28. 5. 1934 määräsi edessäolevan 7. kongressin päiväjärjestyksen Kominternin johtoelimet muodostivat valmistelevia komiteoita, joissa käsiteltiin tärkeimmät kongressissa esiintulevat kysymykset. Komiteoitten työhön ottivat osaa muun muassa Georgi Dimitrov, Palmiro Togliatti, Bela Kun, Wilhelm Pieck, Dmitri Manuilski, Josip Pjatnitski, Otto Wille Kuusinen. Kuusiselle annettiin tehtäväksi valmistaa kongressin päiväjärjestyksen ensimmäisen kohdan teesiluonnos, joka käsitteli maailmanpoliittista tilannetta ja Kominternin tehtäviä.

Luonnoksessa ja sen pohjalta valmistelevan komitean istunnossa 22. 8. 1934 pitämässään alustuksessa Otto Wille Kuusinen muotoili joukon uusia käsityksiä kommunistisen puolueitten politiikasta ja taktiikasta.

Ennen kaikkea hän painotti, että luokkavoimien sen hetkisissä suhteissa ja maailmanpolitiikassa oli tapahtumassa valtavia muutoksia, jotka tekivät uuden taktiikan, uusien joukkotyömuotojen ja -menetelmien muokkaamisen välttämättömäksi. Ilman näitä muutoksia laajojen kansankerrosten yhteenkokoaminen fasismin ja sodanvastaiseen taisteluun oli mahdotonta. Kuusinen osoitti, että jotkut Kominternin aikaisemmat päätökset, jotka kä-

sittelivät maailmanpoliittista tilannetta olivat vanhentuneet eivätkä vastanneet luokkataistelun vaatimuksia. Hän kiinnitti kommunistien huomiota erityisesti vallankumouksellisen tilanteen leniniläiseen määrittelyyn.

Kuusinen totesi alustuksessaan, että Kominternin Toimeenpanevan komitean 13. täysistunnon johtopäätös kapitalismin taloudellisen kriisin muuttumisesta vallankumoukselliseksi poliittiseksi kriisiksi[32] ei vastannut objektiivista tilannetta. Hänen mielestään maailman poliittisen tilanteen arviossa oli välttämätöntä tehdä huomattavasti varovaisempia johtopäätöksiä vallankumouksellisen kriisin kehittymisestä. Kuusinen totesi, että "on olemassa vaara, että lankeamme hiukan Rosa Luxemburgin virheisiin ja yliarvioimme vallankumouksellisen kehityksen spontaanisuuden emmekä ota huomioon kommunististen puolueitten osuutta vallankumouksellisen kehityksen valmistelemisessa. Jos luulemme, että vallankumouksellinen nousukausi tapahtuu spontaanisesti, alkuvoimaisesti, tasaisesti, ilman pysähdyksiä niin silloin on jo vaikea ymmärtää, mitä tässä kommunistisella puolueella on tehtävänä. Juuri sen vuoksi, että vallankumouksellinen nousu ei tapahdu alkuvoimaisesti ja tasaisesti, meidän on nyt erityisesti korostettava taktisten tehtävien oikeanlaista asettamista ja erityisesti subjektiivisen tekijän osuutta."[33]

Kuusinen esitti tärkeän ajatuksen, että vallankumouksellisesta tilanteesta puhuttaessa oli oltava erityisen varovainen ja vältettävä yliarviointia. Hän ehdotti, että kongressin teesiluonnoksista ja puolueitten asiakirjoista poistettaisiin teesi vallankumouksellisen kriisin kypsymisestä.

Kuusisen mukaan aikaisemmat muotoilut oli poistettava ennen kaikkea siksi, että "joidenkin kommunistien keskuudessa oli vielä havaittavissa passiivista asennoitumista työhön joukkojen valmistamiseen vallankumouksselliseen toimintaan, joka usein korvattiin ainoastaan vallankumouksellisilla fraaseilla vallankumouksellisen kriisin lähestymisestä".[34] Kuusinen muistutti jälleen L e n i-

nin vallankumouksellisen tilanteen määritelmiä objektiivisten ja subjektiivisten tekijöiden kypsyyden huomioimisesta. Hän arvosteli myös eräitä Kominternin aikaisempia käsityksiä konkreettisen tilanteen määrittelystä ja vallankumouksellisesta tilanteesta.

Kuusinen ei yhtynyt eräiden Kominternin johtohenkilöiden näkemyksiin, että kongressin maailmanpoliittista tilannetta ja kommunistisen puolueitten tehtäviä käsittelevissä teeseissä oli puhuttava vallankumouksellisen tilanteen kypsymisestä kaikissa kapitalistisissa maissa, myös fasistisessa Saksassa.[35] Kuusisen mukaan se edusti "automatistista" käsitystä, ja vaikeutti kommunistien toimintaa työväenluokan ja sen liittolaisten mobilisoimiseksi taisteluun fasismia ja taantumusta vastaan. Kuusinen arvosteli niitä, jotka luottivat spontaanin vallankumouksellisen nousun puhkeamiseen ottamatta huomioon, että kapitalismin taloudellisen ja poliittisen kriisin kärjistymisestä huolimatta joukkoliike ei ollut tarpeeksi voimakasta, jotta se olisi voinut muuttua vallankumoukselliseksi taisteluksi. Kuusinen totesi, että "siellä missä ei ole joukkoliikettä ei voi olla myöskään vallankumouksellista nousua."[36]

Joidenkin kommunistien mielestä joukkoliike taantumuksen ja fasismin hyökkäystä vastaan syntyy itsestään objektiivisten tekijöiden vaikutuksesta. Kuviteltiin, että kapitalismi ei enää löydä tietä ulos kriisistään ja että se johtaisi automaattisesti työväenluokan vallankumoukseen. Kuusinen osoitti näiden käsitysten kestämättömyyden ja osoitti vallankumouksen objektiivisten yhteiskunnallistaloudellisten edellytysten kypsymisen ja subjektiivisen tekijän valmiuden välillä vallitsevan monimutkaisen yhteyden. Hän osoitti, että vallankumouksen objektiivisten edellytysten kypsyminen tapahtuu usein nopeammin kuin subjektiivisen tekijän kehittyminen. Nojautuen Leninin asettamuksiin vallankumouksellisesta tilanteesta Kuusinen osoitti, että sosialistinen vallankumous on mahdoton ilman kummankin tekijän kypsyyttä.

Kominternin 7. kongressin poliittista linjaa muokattaes-

sa tehtiin tärkeä johtopäätös, että juuri subjektiivisen tekijän kypsymättömyys oli pääsyynä siihen, että fasismin ja taantumuksen onnistui päästä valtaan huolimatta siitä, että joukkojen tyytymättömyys ja taistelutahto kasvoivat tuntuvasti.

Kuusisen panos Kominternin uuden linjan muokkaamiseen oli erittäin suuri. Hän oli ensimmäisiä, jotka kannattivat Georgi Dimitrovin kirjeessään Kominternin Toimeenpanevalle komitealle heinäkuussa vuonna 1934 esittämiä uusia käsityksiä yhteisrintamataktiikasta.

Kominternin uuden linjan muokkaaminen ei kuitenkaan sujunut ilman vaikeuksia. Kominternin Toimeenpanevan komitean 7. kongressia valmistelevissa komissioissa, joiden työhön Kuusinen aktiivisesti osallistui, syntyi joskus hyvinkin kärkeviä väittelyjä uuden yhteisrintamataktiikan välttämättömyydestä. Jotkut Kominternin huomattavista johtohenkilöistä (esimerkiksi Pjatnitski, Bela Kun ja Knorin) eivät pitäneet uuden poliittisen linjan muokkaamista välttämättömänä eikä tarpeellisena.

Alustuksessaan Toimeenpanevan komitean valmistavassa komissiossa 22. 8. 1934 Kuusinen esitti useiden Kominternin johtohenkilöiden käsityksen mukaisesti, että kommunististen puolueitten työssä oli päähuomio kiinnitettävä taktisten kysymysten ratkaisemiseen. Hän kehotti Toimeenpanevaa komiteaa tarkastelemaan kriittisesti ja itsekriittisesti kommunististen puolueitten vanhaa taktiikkaa. Hänen mielestään aikaisemmat taktiset asettamukset vaativat perusteellista muutosta, koska 1) maailmanpoliittinen tilanne oli täydellisesti muuttunut 6. maailmankongressin (vuonna 1928) jälkeen, 2) kommunististen puolueitten taktiikka, sellaisena kuin sitä useimmiten sovelletettiin käytäntöön 6. kongressin jälkeen, ei aina ollut oikeata eikä vastannut konkreettista tilannetta ja 3) osa niin Kominternin kuin Profinterninkin päätöksistä vaati tarkistamista ja täydentämistä.[37]

Kuusisen mukaan oli tehtävä täydellinen käänne erityisesti seuraavissa kysymyksissä: 1) suhtautumisessa so-

sialidemokratiaan, 2) yhteisrintaman toteuttamisessa, 3) tunnusten laatimisessa, 4) ammattiyhdistysliikkeen kysymyksissä, sekä 5) kommunistisen puolueitten sisäisten ongelmien ratkaisemisessa.[38]

Kuusisen mukaan kommunistisen puolueitten taktiikan tieteellisesti perusteltu muuttaminen oli mahdollinen vain työväenluokan uusimman taistelukokemuksen monipuolisen analyysin perusteella. Hän kehotti kommunisteja tutkimaan joukkotyön kokemuksia erityisesti Saksan, Ranskan, Englannin, USA:n, Espanjan, Italian, Japanin ja Puolan kommunistisen puolueitten kokemuksen perusteella. "Kysymys sen kokemuksen tutkimisesta ja sen vaiheen huomioonottamisesta, jonka tietyt maat ovat jo joukkoliikkeen kehittymisen suhteen saavuttaneet, voidaan kunkin maan suhteen tehdä vain konkreettisesti."[39]

Muokatessaan kommunistisen puolueitten taktiikkaa Kuusinen osoitti taktiikan, erityisesti yhteisrintamataktiikan ja strategisten tehtävien läheisen yhteyden. Hän totesi, että "tavallisesti olemme soveltaneet vain sitä osaa strategiastamme, jota kutsumme 'yhteisrintamataktiikaksi', mutta joka todellisuudessa ei ole aina taktiikkaa, sillä yhteisrintamataktiikkaa rakentaessamme suurimmalta osalta tarkoitamme metodeja, yhteisrintamataktiikan organisatorisia metodeja. Luulen, että kysymys on asetettava laajemmin, poliittisemmin."[40]

Kominternin 7. kongressin linjaa muokattaessa Dimitrov, Kuusinen ja monet muut arvostelivat 6. kongressin jälkeen laajalti vallinnutta käsitystä, jonka mukaan yhteisrintama oli ainoastaan taktinen manööveri, jonka tarkoituksena oli eristää sosialidemokraattiset johtajat joukoista ja voittaa kaikki työläiset kommunistien puolelle. Joskus jopa vaadittiin sosialidemokraattisia työläisiä eroamaan puolueestaan ensimmäisenä yhteisrintaman ehtona. Se johti luonnollisesti siihen, että työläiset suhtautuivat usein epäluuloisesti kommunistien yhteisrintamatunnukseen. Vaikka sosialidemokraattiset työläiset pyrkivät yhä voimakkaammin yhteistyöhön kommunistien

kanssa he eivät kovin helposti irrottautuneet reformististen johtajiensa holhouksesta. Yhteisrintama- ja kansanrintamapolitiikkaa muokatessa tehtiin johtopäätös, ettei yhteisrintama ole vain taktinen päämäärä, ettei se merkitse ohimenevää taktiikkaa taistelussa sosialismin puolesta, vaan että se edustaa kommunististen puolueitten yleislinjaa taistelussa demokratian, rauhan ja sosialismin puolesta.

Arvostellessaan yhteisrintamataktiikan soveltamisen aikaisempaa käytäntöä Dimitrov, Kuusinen, Manuilski ja monet muut katsoivat, että kiinnitettiin liian paljon huomiota yleisiin asettamuksiin ja tämä puolestaan johti kaavamaisuuteen ja yksipuolisuuteen käytännössä. Kominternin 7. kongressin päiväjärjestyksen toista kohtaa ("Työväenluokan yhtenäisyys ja kansanrintama") käsittelevän valmistelevan komitean istunnossa Dimitrov osoitti, että "oman kokemuksemme perusteella näemme, miten kaavoihin kangistuneisuus usein syrjäyttää marxilaisen analyysin, ja rajoittaa sen yleisiin muotoiluihin ja kaavoihin ilman jokaisen maan, jokaisen puolueen ja järjestön erikoisuuksien huomioonottamista."[41]

Useat Kominternin johtajat totesivat itsekriittisesti, että huolimatta suotuisista objektiivisista olosuhteista 1930-luvun keskivaiheilla useissa maissa kommunistit olivat menettäneet jopa entiset asemansa joukkojen keskuudessa. Fasistien onnistui tehokkaan demagogiansa ja joustavan taktiikkansa avulla voittaa itselleen laajaa joukkokannatusta erityisesti talonpoikaiston, kaupunkien pikkuporvariston ja muiden pikkuporvarillisten ryhmittymien keskuudessa.

Siihen hälyyttävään ilmiöön kiinnitti huomiota Dmitri Manuilski Kominternin 7. kongressin päiväjärjestyksen ensimmäistä kohtaa käsittelevän valmistelevan komitean istunnossa vuoden 1934 elokuussa. Hän kannatti lämpimästi Kuusisen samassa istunnossa esittämää ajatusta taktiikan muuttamisesta taistelussa sotaa ja fasismia vastaan. Hän yhtyi myös siihen, että uutta linjaa muokat-

taessa on välttämätöntä kiinnittää erityistä huomiota toimintaan kaikkien työtätekevien väestöryhmien keskuudessa.[42]

Jo Kominternin 7. kongressia valmisteltaessa esitettiin ajatus kansanrintamahallituksesta välivaiheena, jonka kautta siirrytään proletariaatin diktatuuriin. Manuilski kiinnitti huomiota siihen, että kansanrintaman puolesta käytävän taistelun aikana kommunistien on muokattava konkreettisia, yleisdemokraattisia taisteluohjelmia. Niiden toteuttamisen tulee valmistella sosialistisen vallankumouksen edellytyksiä ja yhdistää yhä laajemmat joukot taisteluun demokraattisten ja sittemmin sosialististen vaatimusten puolesta. "Meillä on oltava sellainen kohta ohjelmassamme, joka menee tavallisten kapitalististen olosuhteitten ohi. Jokin tämäntapainen ohjelma meillä on oltava",[43] totesi Manuilski.

Ranskan Kommunistisen Puolueen rikas kokemus kansanrintaman luomisessa auttoi huomattavasti Kominternia kehittämään eteenpäin leniniläisiä periaatteita demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun yhdistämisestä. Ranskan kommunistit päättelivät, että taistelu demokratian laajentamisen puolesta voi johtaa pääoman vallan rajoittamiseen. Se voi johtaa uudentyyppiseen politiikkaan, joka periaatteellisesti eroaa porvarillisesta demokratiasta. Esiintyessään Nantes'n kokouksessa lokakuussa vuonna 1934 Maurice Thorez totesi, että kansanrintaman edistyessä "toisenlainen (kuin porvarillinen demokratia huom. L. L.) politiikka on mahdollista, joka ei kuitenkaan ole vielä työläisten ja talonpoikien hallituksen politiikkaa, neuvostovaltaa."[44]

Nämä asettamukset olivat lähtökohtana ajatukselle, että taistelu demokratian laajentamisen puolesta voi ratkaisevassa määrin rajoittaa pääoman valtaa ja johtaa kansan etuja vastaavaan politiikkaan. Näin voidaan toteuttaa demokratiaa, joka olemukseltaan ei ole vielä sosialistista, muttei enää porvarillistakaan demokratiaa.[45] Se antaa uusia mahdollisuuksia taistelussa sosialismin puo-

lesta.

Yhteisrintama- ja kansanrintamapolitiikka ei kuitenkaan ollut ennen Kominternin seitsemättä kongressia uusi kysymys kommunististen puolueitten toiminnassa, vaikka käsitettä "kansanrintama" ensi kertaa käytettiin vasta 7. kongressin valmistelutyössä. Kansanrintaman teoreettisena perustana olivat Leninin muokkaamat periaatteet työväen yhteisrintamasta, työläisten ja talonpoikien hallituksesta, anti-imperialistisesta yhteisrintamasta. Nämä periaatteet luotiin Kominternin 3. ja 4. kongressissa vuosina 1921 ja 1923.

Suhtautuminen sosialidemokratiaan

Kominternin 7. kongressin valmistelussa käytiin erittäin kärkevää keskustelua suhtautumisesta sosialidemokratiaan. Tärkeä askel uuteen suhtautumiseen oli mainittu Georgi Dimitrovin kirje Kominternin Toimeenpanevalle komitealle ja hänen puheensa 2. 7. 1934 7. kongressin päiväjärjestyksen toista kohtaa valmistelevan komitean istunnossa (Fasismin hyökkäys ja Kommunistisen Internationaalin tehtävät taistelussa työläisten yhteisrintaman puolesta fasismia vastaan). Dimitrov asetti rohkeasti kysymyksen: 1) Onko sosialidemokratian ylimalkainen luokittelu "sosialifasismiksi" oikea? Määrittely usein sulkee kommunisteilta tien sosialidemokraattien luokse. 2) Onko oikein pitää sosialidemokratiaa kaikkialla ja kaikissa olosuhteissa porvariston pääasiallisena sosialisena tukena? 3) Onko oikein pitää kaikkia vasemmistolaisia (sosialidemokraattisia) ryhmittymiä kaikissa olosuhteissa päävaarana?[46]

Kuusinen oli eräs Kominternin Toimeenpanevan komitean jäsenistä, jotka suhtautuivat näihin kysymyksiin luovasti ja kannattivat Dimitrovia uuden suhtautumistavan löytämisessä sosialidemokraatteihin nähden. Valmistelevissa komiteoissa Kuusinen kiinnitti erityistä huomiota sosialidemokratian sisäiseen muutokseen Hän korosti, että oli välttämätöntä tarkistaa Kominternin aikaisemmat

päätökset sosialidemokratiasta ja, että samalla oli muutettava taktiikkaa suhtautumisessa sosialidemokratiaan. Hän sanoi, että vielä ennen Kominternin kuudetta kongressia vuonna 1928 "suurin osa porvaristoa oli yhteistyössä sosialidemokraattien kanssa. Aikaisemmin sosialidemokratian sisällä vallitsi suhteellinen yhtenäisyys, mutta nyt melkein kaikissa maissa on havaittavissa sosialidemokratian hajaannus."[47]

Kuitenkaan kaikki Kominternin johtohenkilöt eivät olleet yhtä mieltä Dimitrovin, Manuilskin, Kuusisen ja useiden muiden kanssa suhtautumisesta sosialidemokratiaan fasismin vastaisessa taistelussa. Pjatnitski, Bela Kun, Lozovski, Knorin ja jotkut muut katsoivat, että sosialidemokratia oli edelleenkin porvariston pääasiallinen tuki, vaikka joissakin maissa fasismi oli jo aloittanut voimakkaan hyökkäyksensä sosialidemokraattisia puolueita vastaan ja esimerkiksi Saksassa, Italiassa ja Itävallassa valtaanpääsynsä jälkeen fasismi oli julistanut sosialidemokraattiset puolueet laittomiksi.[48]

Bela Kun oli sitä mieltä, että oli välttämätöntä taistella samanaikaisesti fasismia ja sosialidemokratiaa vastaan. Toimeenpanevan komitean istunnossa 22. 8. 1934, jossa käsiteltiin Kuusisen alustuksen pohjalta 7. kongressin päiväjärjestyksen ensimmäistä kohtaa Bela Kun totesi, että oli välttämätöntä edelleenkin suunnata pääisku ei fasismia, työläisten yhteistä vihollista vastaan, vaan sosialidemokratiaa vastaan: "Ei ole mahdollista voittaa fasismia ilman, että eristetään sosialidemokratia joukoista, että hävitetään sosialidemokratia kokonaan työläisjoukkojen tietoisuudesta."[49] Bela Kunin mielestä kommunistien strateginen päätehtävä oli "eristää sosialidemokratia ja tietysti myös muut pikkuporvarilliset puolueet joukoista."[50]

Kominternin johtavat elimet torjuivat päättäväisesti Kunin käsityksen. Ne hylkäsivät entisen määritelmän sosialidemokratiasta kapitalismin pääasiallisena tukena. Otto Wille Kuusinen oli Kominternin johdossa ensimmäisiä,

jotka kritisoivat vanhaa määritelmää "ensin on taisteltava sosialidemokratiaa vastaan ja sitten vasta porvaristoa vastaan." He ehdottivat sen hylkäämistä, koska se ei vastannut objektiivista tilannetta ja jarrutti sodan ja fasisminvastaisen rintaman muodostamista.

Kominternin Toimeenpanevassa komiteassa käytyjen keskustelujen kuluessa muokattiin uusi linja suhtautumisessa sosialidemokratiaan. Linja perustui yhteistyöhön, jonka tarkoituksena oli saada aikaan työläisten yhteisrintama fasismia vastaan.

Mutta, kuten Kuusinen totesi, yhteistyö sosialidemokraattien kanssa ei merkinnyt suinkaan sitä, että kommunistien ja sosialidemokraattien oli kiellettävä ideologiset periaatteensa tai luovuttava omien järjestöjensä itsenäisyydestä. Siitä seuraa, että yhteistyö sosialidemokraattien kanssa ei missään tapauksessa merkitse, että kommunistien olisi luovuttava reformismin periaatteellisesta kritiikistä tai sosialidemokratian luokkayhteistyön politiikan paljastamisesta. Päin vastoin, laajojen konkreettisten yhteistyösopimusten solmiminen edellyttää sosialidemokraattisen ideologian entistä syvempää ja konkreettisempaa kritiikkiä.

Alustuksessaan Kominternin 7. kongressin valmistavassa komiteassa 22. 8. 1934 Kuusinen totesi, että taistelua yhteisrintamataktiikan toteuttamiseksi helpottaa suuresti sosialidemokraattisten työläisten yhteistyöpyrkimykset kommunistien kanssa.[52]

Pyrkimys yhteistyöhön oli lähtöisin joukkojen keskuudesta ja heijastui sittemmin työläisten järjestöjen välisiin suhteisiin aina työväenpuolueiden ja ammattiliittojen johtoon saakka.

Alustuksessaan Kuusinen puhui myös siitä, että kommunistien taktisten taistelutunnusten laatimisessa oli tehtävä täydellinen muutos. Kuusinen arvosteli entistä tapaa laatia yhteistyötunnuksia. Hän totesi, että usein nämä tunnukset itse asiassa eristivät entisestään kommunisteja työtätekevistä joukoista.[53]

Kuusinen, Manuilski ja monet muut, jotka vaativat täydellistä käännettä kommunistien joukkotyöhön, arvostelivat vanhoja yhteistyötunnuksia ennen kaikkea siitä, että ne olivat liian abstrakteja eivätkä sen vuoksi saaneet laajoja kansanjoukkoja kommunistien puolelle. Esimerkiksi tunnukset "proletariaatin diktatuurista" ja "neuvostovallasta" eivät olleet ajankohtaisia eivätkä läheskään vastanneet työläisjoukkojen tietoisuustasoa. Siitä seurasi, etteivät ne myöskään pystyneet saamaan aikaan laajaa taistelua fasismia ja sotaa vastaan.

Kuusinen arvostelikin kommunisteja siitä, että nämä sekoittivat toiminnassaan propaganda- ja agitaatiotunnukset. Sen vuoksi "usein muutettiin luokkataistelun lopulliset päämäärät päiväkohtaisiksi tunnuksiksi."[54]

Lisäksi usein kun sosialidemokraatit esittivät jonkin vaatimuksen esimerkiksi taloudellisen taistelun alalla niin kommunistit asettivat vastakohdaksi oman vaatimuksensa, jossa vaadittiin kaksi kertaa enemmän vain sen vuoksi että voitaisiin periaatteessa poiketa sosialidemokraattien asettamista vaatimuksista ja tunnuksista.[55] Sekään ei vastannut työläisjoukkojen tietoisuuden tasoa eikä edesauttanut yhteisrintaman syntymistä.

Kuitenkaan kommunistien ei yhteistyöhön pyrkiessään pidä luopua omista tunnuksistaan. Kuusinen totesi, että tunnuksia laadittaessa "ei ole oikein asettaa vain sellaisia, jotka sisältyvät ainoastaan sosialidemokraattiseen toimintaohjelmaan. Sillä ei ole lainkaan harvinaista, että meillä itsellämme on myös sellaisia tunnuksia, jotka sosialidemokraattiset työläiset voivat täysin hyväksyä, mutta heidän johtajansa eivät."[56] Tätä oli käytettävä hyväksi yhteisrintaman luomiseksi joukkojen keskuudessa.

Kuusisen mukaan "konkreettisia vaatimuksia on vakavasti mietittävä. Ne ovat osa todellista taistelua luokkavihollista vastaan."[57] Kysymystä yhteisrintamasta "ei missään tapauksessa saa asettaa kaavamaisesti. Edellisessä Toimeenpanevan komitean täysistunnossa (joulukuussa vuonna 1933) asetimme tämän kysymyksen liian abstrak-

tisesti. Tehtävät on konkretisoitava."[58]

Yhteisrintamapolitiikkaa muokatessaan Komintern teki johtopäätöksen, että on ensi sijassa asetettava tunnuksia, jotka yhdistävät työväenluokkaa ja kaikkia työtätekeviä taisteluun fasismia ja sodanvaaraa vastaan, demokratian puolesta. Sen taistelun tulosten perusteella voidaan asettaa tunnuksia, jotka johtavat kansaa kohti sosialistista vallankumousta.

Samalla Kuusinen ja muut Kominternin johtohenkilöt kiinnittivät vakavaa huomiota siihen, että oli välttämätöntä muuttaa joukkotyön menetelmiä. Kysymys oli aikaisemmin joidenkin kommunististen puolueitten keskuudessa esiintyneiden lahkolaisten virheiden korjaamisesta. Virheet esiintyivät ennen kaikkea siinä, että joukkojen johtotyön menetelmät sekoitettiin kommunististen puolueitten johtotyön metodeihin. Se ilmeni Kuusisen mukaan siten, että "korvataan joukkojen kärsivällisen vakuuttamisen menetelmät käskyjen menetelmillä, vaatimuksilla ja suorastaan komentamisella", että "lähestyttäessä sosialidemokraattisia ja muita poliittisia suuntauksia edustavia työläisiä ja heidän järjestöjään korvataan usein syvällinen argumentointi pelkällä haukkumisella."[59]

Kominternin Toimeenpanevan komitean istunnossa 3. 7. 1934, jossa käsiteltiin seitsemännen kongressin päiväjärjestyksen toista kohtaa Kuusinen tuki täysin Dimitrovin käsitystä, että yhteisrintamataktiikkaa muokattaessa on välttämätöntä ottaa huomioon ennen kaikkea sosialidemokratian sisällä tapahtuva nopea eriytymisprosessi.

Kuusinen arvosteli varsin kärkevästi Kominternin johdon aikaisempaa lahkolaista kannanottoa vasemmistososialidemokratiaan nähden. Sen mukaan vasemmistososialidemokratia oli erityisen vaarallinen suuntaus, jota vastaan on käytävä päättäväistä taistelua.[60] Kuusisen mukaan siitä oli välittömästi päästävä eroon. Hän korosti, että sosialidemokraattisten puolueitten jäsenten joukossa on todellisia vilpittömiä vasemmistososialidemokraatteja, jotka pyrkivät yhteistyöhön kommunistien kanssa ja esiin-

tyvät usein puolueittensa oikeistojohtoa vastaan.

Kommunistien suhtautumisen vasemmistososialidemokraatteihin on oltava ennen kaikkea toverillinen ja kärsivällinen. Pyrkiessään yhteistyöhön kommunistien kanssa vasemmistososialidemokraatit eivät aina ole johdonmukaisia. Osa heistä kulkeutuu ajan mittaan oikealle ja alistuu sosialidemokraattisen puolueen johdon tahtoon. Osa taas siirtyy yhä lähemmäksi kommunisteja ja jopa liittyy kommunistisen puolueen jäseniksi. Kommunistien käytännön toiminnasta riippuu hyvin paljon, mihin vasemmistososialidemokraatit sijoittuvat. Jos kommunistisen puolueitten onnistuu laajentaa vaikutustaan joukkoihin, niin yhä suurempi osa vasemmistososialidemokraateista siirtyy kommunistien riveihin.

Vuoden 1934 kuluessa kommunististen puolueitten suhtautumisessa vasemmistososialidemokratiaan alkoi tapahtua selvää muutosta. Silloin kommunistit solmivat laajoja konkreettisia yhteistyösopimuksia sosialidemokraattisten järjestöjen kanssa. Esimerkiksi Itävallan kommunistit saavuttivat huomattavia tuloksia taistellessaan yhdessä niin sanotun vallankumouksellisten sosialistien ryhmän kanssa fasismin aseellista hyökkäystä vastaan helmikuussa vuonna 1934. Taistelun aikana ja sen jälkeen osa tästä ryhmittymästä siirtyi kommunistiseen puolueeseen. Sen johdosta kommunistisen puolueen auktoriteetti ja joukkovaikutus kasvoi merkittävästi.[61]

Myös Espanjan Kommunistinen Puolue muutti huomattavasti suhtautumistaan sosialidemokratiaan. "Käännös yhteistyöhön sosialistien ja muita suuntauksia edustavien työväenjärjestöjen kanssa johti kommunistisen puolueen joukkovaikutuksen nopeaan kasvuun, "totesi Espanjan Kommunistisen Puolueen puheenjohtaja Jose Diaz Kominternin 7. kongressissa.[62]

Suomalaiset kommunistit arvostelivat aikaisempaa suhtautumistaan toimintaansa sosialidemokraattisten joukkojen keskuudessa ja lahkolaista asennoitumistaan sosialidemokraattisen puolueen oikeistolaista johtoa vastustaviin

vasemmistoryhmittymiin. SKP:n keskuskomitean kokouksessa vuonna 1934 todettiin, että "puolueemme päävaivana tällä kertaa ei ole sosialidemokratiaan mukautuminen, legaalisuuteen maatuminen, vaan kuoreensa sulkeutuneisuus, se ettei tehdä joukkotyötä sosialidemokraattisten ja puolueettomien työläisten keskuudessa, vaan lahkolaisesti eristäydytään."[63]

SKP:n päätöksissä todettiin, että yhteisrintamataktiikan soveltaminen käytäntöön vaatii täydellistä käännettä suhtautumisessa sosialidemokraattisiin työläisiin ja heidän järjestöihinsä: "SKP on valmis tekemään yhteistyötarjouksia sosialidemokratian johdollekin, samoin kuin sosdem järjestöjen alemmille elimille, kehottaen niitä yhteiseen taisteluun porvarillista väkivaltaa vastaan. Jos nämä suostuvat yhteistoimintaan, on järjestettävä kokouksia, toimintakomiteoita, mielenosoituksia ym... Aivan erikoisesti on kiinnitettävä huomiota siihen sosdem puolueessa syntyneeseen oppositioon, joka ilmenee varsin jyrkkänä ja rehellisenä sosdem johdon politiikan tuomitsemisena, yrittelynä löytää pohja työväen yhteiselle taistelulle, Neuvostoliiton saavutusten tunnustamisena ja puolustamisena sosdem herrojen parjaamista vastaan."[64]

Kominternin 7. kongressia valmisteltaessa havaittiin myös, etteivät kommunistit käyttäneet kylliksi hyväkseen uusia yhteistyömahdollisuuksia sosialidemokraattisten järjestöjen kanssa. Joskus jopa pelättiin yhteistyötä siksi, että oikeistososialidemokraatit ja revisionistit käyttivät hyväkseen yhteistyötä taistellessaan kommunisteja vastaan. He selittivät, että kommunistit vasta nyt ryhtyivät käyttämään samaa taktiikkaa, jota he muka olivat käyttäneet jo vuosikausia.

Yhteistyön alueet

Ryhtyessään soveltamaan uutta taktiikkaa kommunistien tuli ottaa huomioon, että eräät oikeistososialidemokratian johtajat asettivat yhteistyön ensimmäiseksi ehdoksi työväenpuolueitten poliittisen ja järjestöllisen yhdistämisen

sosialidemokratian periaatteiden pohjalta. Otto Wille Kuusinen kiinnitti erityistä huomiota näihin pyrkimyksiin. Hän totesi, että vaikka yhteistyön mahdollisuudet kasvoivat, työväen oikea yhteistoiminta ei voi syntyä automaattisesti alkuvoimaisesti, vaan yksinomaan kommunistien järjestelmällisen, jokapäiväisen työn tuloksena.

Tarkastellessaan sosialidemokratian eriytymisprosessia Kuusinen käsitteli perusteellisesti niitä joskus huomattavia eroja, joita vallitsi sosialidemokraattisten perus- ja ylätason toimitsijoiden välillä. Hänen mielestään perustason puoluetoimitsijat eroavat ylätason toimitsijoista siinä, että ensin mainitut ovat paljon riippuvaisempia työläisjoukoista, koska he itse toimivat näiden joukkojen keskuudessa... He ovat myös enemmän fasismin ja taantumuksen uhan vaikutuspiirissä."[65]

Työväenliikkeen kokemus osoittaa, että suuntaus yhteisrintaman luomiseen joukkojen keskuudessa ei sulje pois työväenluokan yhteistyötä puoluejärjestöjen ja niiden johdon tasolla. Lenin totesi, että yhteistyön aikaansaaminen sosialidemokraattisten johtajien kanssa on jopa välttämätöntä yhteisrintaman puolesta käytävän taistelun menestymiselle. Ehdotuksessaan päätöslauselmaluonnokseen VKP(b):n Kominternin valtuuskunnan toimintakertomuksen johdosta VKP(b):n 11. edustajakokouksessa vuoden 1922 maaliskuussa Lenin totesi, että "yhteisrintamataktiikan tavoitteena ja tarkoituksena on saada entistä laajemmat työläisjoukot taisteluun pääomaa vastaan, vaikka sitä varten pitäisi esittää toistuvasti tällaista yhteistaistelua jopa II ja II 1/2 Internationaalin johtajille."[66]

Johtotason neuvotteluiden on kuitenkin kaikessa tuettava työläisjoukkojen taistelua eikä niitä tule käydä työläisten selän takana. Yhteistyöneuvotteluiden ensimmäinen ja välttämätön ehto on taistelu työväenluokan etujen puolesta. Jos sosialidemokraattiset johtajat kaikesta huolimatta pettävät työväen edut ja ryhtyvät avoimeen taisteluun työväestöä vastaan, niin yhteisrintaman raken-

taminen heidän kanssaan on mahdotonta. Näin tapahtui esimerkiksi Neuvosto-Venäjällä, jossa menshevikit ja esserrät kieltäytyivät yhteistyöstä bolshevikkien kanssa ja pettivät vallankumouksen. Lenin totesi: "Kun työväen enemmistö on jo asettanut oman luokkansa edustuston eikä 'yleiskansallista' eli porvariston kanssa yhteistä edustustoa, ja on jo luhistanut porvariston poliittisen herruuden, silloin yhteisrintamataktiikka ei voi tietenkään vaatia kääntymään sellaisten puolueiden kuin menshevikkien ja esserrien puoleen, sillä ne ovat osoittautuneet neuvostovallan vastustajiksi".[67]

Kominternin 7. kongressia valmistelevassa työssä tultiin samaan tulokseen ja kongressin päätökset vahvistivat Leninin antamat ohjeet yhteisrintaman rakentamisesta. Työväenluokan yhteistoiminnan saavuttaminen oli välttämätöntä kaikilla tasoilla, alkaen työläisjoukoista aina työväenpuolueitten johtotasolle, parlamentteihin, hallituksiin ja tietyissä tilanteissa jopa puolueitten yhdistämiseen saakka.

7. kongressia valmisteltaessa käytiin vilkasta keskustelua ja väittelyäkin periaatteista, joita kommunistit noudattivat neuvotteluissa työväenluokan yhteistoiminnasta sosialidemokraattisten puolueitten ja reformististen ammattijärjestöjen edustajien kanssa. Poikkeuksetta koko Kominternin johto korosti, että työväen yhteisrintaman painopisteen on aina oltava joukkojen keskuudessa. Ilman työläisjoukkojen aktiivista yhteistyötä ei myöskään työväen järjestöjen yhteistyö perus- tai johtotasolla voi olla menestyksellistä.

Lisäksi todettiin, ettei työväenpuolueitten yhteistoimintaa parlamenteissa ja hallituksissa voida erottaa joukkojen ulkoparlamentaarisesta taistelusta, sillä työväenpuolueitten toiminnan porvarillisissa parlamenteissa ja muissa valtiollisissa elimissä on aina nojauduttava joukkojen tukeen ja vaatimuksiin.

Yhteisrintama- ja kansanrintamataktiikkaa muokattaessa todettiin myös, että Kominternin 6. kongressin jälkeen

yhteistyön rakentaminen rajoitettiin melkein yksinomaan perustason yhteistyöhön ja joskus jopa kiellettiin johdon yhteistyöneuvotteluiden mahdollisuus ja välttämättömyys. Nyt todettiin, että yhteisrintaman rakentaminen joukkojen keskuudessa edellytti myös, että pyritään työväenluokan poliittisten ja ammatillisten järjestöjen välisten neuvottelujen avulla konkreettisten yhteistyösopimusten solmimiseen eikä rajoituta enää pelkkiin sosialidemokraattisille työläisille kohdistettuihin vetoomuksiin

Kokemushan osoitti, että valtaosa yhteistoimintaan pyrkivienkin sosialidemokraattisten puolueitten ja reformististen ammattiliittojen jäsenistä on vain poikkeustapauksessa ilman järjestöjen välisiä neuvotteluja valmis täydellisesti kannattamaan kommunistien esittämiä tunnuksia. Huolimatta radikalisoitumisestaan sosialidemokraattiset työläiset noudattivat sangen pitkälle järjestöjensä sääntöjä ja kuria eivätkä olleet irrotettavissa omista järjestöistään tai valmiita liittymään kommunistien johtamiin järjestöihin. Kokemus osoitti myös, että silloin, kun kommunistit olivat väistäneet neuvotteluja ja sopimuksia muiden työväenjärjestöjen kanssa, ei saatu aikaan kyllin tehokasta joukkotaistelua, ja kommunistisia ja sosialidemokraattisia työläisiä erottava seinä pysyi ennallaan.

Pääsymaksu

Käsitellessään kommunistien ja sosialidemokraattisten puolueitten yhteistyöneuvotteluja 7. kongressin työjärjestyksen ensimmäistä kohtaa valmistelevan komitean kokouksessa 22. 8. 1934 O. W. Kuusinen muistutti, miten Lenin kirjoituksessaan "Olemme maksaneet liian paljon"[68] vertasi kommunistien oikeata taktiikkaa yhteistyöneuvotteluissa "pääsymaksuun" siihen suljettuun huoneistoon, jossa sosialidemokraattien kannattajajoukot ovat. Kuusisen mukaan tämä "pääsymaksu" sisältää neljä seikkaa: 1) sen, että ylipäänsä neuvotellaan sosialidemokraattisten johtajien kanssa, kaikilla järjestötasoilla, 2) että neuvotteluiden aikana johtajiin suhtaudutaan joustavasti eikä

kutsuta heitä "heidän oikeilla nimillään" (siis luokkapettureiksi) 3) etteivät kommunistit aseta sellaisia ehtoja, jotka vaativat sosialidemokraatteja luopumaan omista periaatteistaan, 4) etteivät kommunistit aseta pelkästään kommunistisia yhteistyötunnuksia, vaan sellaisia, jotka myös sosialidemokraattiset ja puolueisiin kuulumattomat työläiset kokevat omikseen[69] (tällaisia olivat muun muassa Kominternin 7. kongressin keskeisin tunnus taistelusta rauhan puolesta fasismia vastaan ja tunnus taistelusta Neuvostoliiton tukemiseksi ym.).

"Pääsymaksun" vastapainoksi kommunistit Kuusisen mukaan saavuttavat: 1) yhteyden sosialidemokraattisiin joukkoihin. Se puolestaan opettaa kommunisteja suhtautumaan oikealla tavalla sosialidemokraattisiin työläisiin, 2) joukkoliike kasvaa huomattavasti, 3) kommunistit saavat mahdollisuuden tuoda julki käsityksensä sosialidemokraattisille työläisille, vaikuttaa suoraan heihin ja paljastaa heille oikeistososialidemokratian luokkayhteistyön politiikkaa sekä samalla 4) joukot saavat ilman välikäsiä tutustua kommunistien taisteluun työväenluokan etujen puolesta. Aikaisemminhan he ovat enimmäkseen muodostaneet käsityksensä pelkästään sosialidemokraattisen puolueen kuvaamana ja sen lehdistön välityksellä.[70]

Kuusinen kuitenkin muistuttaa siitä miten Lenin kirjoituksessaan "Olemme maksaneet liian paljon" varoitti kommunisteja sortumasta opportunistiseen politiikkaan, ettei "pääsymaksu" kävisi liian kalliiksi. Lenin totesi, ettei yhteisrintamaan pyrittäessä saa tehdä poliittisia myönnytyksiä sosialidemokratian oikeistojohtajille ja porvaristolle, jollei tästä saada vastaavasti myös vähintäänkin samanarvoisia myönnytyksiä porvaristolta.

Sosialidemokratian oikeistojohto pyrkii käyttämään työväenluokan yhteistyötä saavuttaakseen hegemonian työväenliikkeessä, heikentääkseen kommunistien asemia välittämättä työväen etujen puolustamisesta. Lenin totesi, että "II ja II 1/2 Internationaalin edustajat tarvitsevat yhteisrintamaa, sillä he toivovat voivansa heikentää meitä

siten, että teemme liiallisia myönnytyksiä; he toivovat pääsevänsä meidän kommunistiseen huoneeseemme maksutta; he toivovat saavansa yhteisrintamataktiikan avulla työläiset vakuuttumaan siitä, että reformitaktiikka on oikeaa ja vallankumoustaktiikka väärää. Me tarvitsemme yhteisrintamaa siksi, että toivomme saavamme työläiset vakuuttumaan päinvastaisesta. Mutta kommunistiedustajiemme virheet me panemme meidän ja niiden puolueiden tilille, jotka ovat näitä virheitä tehneet ja pyrimme samalla ottamaan oppia näistä virheistä ja saamaan aikaan sen, ettei niitä vastaisuudessa tehtäisi. Mutta missään tapauksessa emme pane kommunistiemme virheitä proletaarijoukkojen tilille, joita kaikkialla maailmassa uhkaa päälleryntäävän pääoman hyökkäys. Voidaksemme auttaa näitä joukkoja taistelemaan pääomaa vastaan, ymmärtämään maailmantaloudessa ja kansainvälisessä politiikassa muodostuneen kahden rintaman 'konstikkaan mekanismin', olemme hyväksyneet yhteisrintamataktiikan ja noudatamme sitä loppuun saakka."[71]

Soveltaessaan Leninin neuvoja yhteisrintamasta Kuusinen varoitti, että yhteistyöneuvotteluissa kommunistit eivät saa hyväksyä kritiikittömästi kaikkea sosialidemokraattien asettamia yhteistyön ehtoja. Kuusinen varoitti pitämästä neuvotteluja itsetarkoituksena. Yhteistyötä ei voida toteuttaa millä tahansa ehdoilla, vaan aina on otettava huomioon sen todelliset mahdollisuudet. Työväenpuolueitten yhteistyöhön on tietysti pyrittävä, mutta koskaan ei saa unohtaa työväenluokan etuja ja niiden puolustamista.

Kuusinen totesi, että se etteivät kommunistit voi asettaa yhteistyön ehdoksi vain omia marxilais-leniniläisiä tunnuksia ei merkitse, että on suostuttava vain sosialidemokraattisiin tunnuksiin.

Kuusinen painotti myös, ettei kommunistien ja sosialidemokraattien yhteistyöohjelman missään tapauksessa tule muuttua eräänlaiseksi "teokseksi, jossa sulautuisivat yhteen kommunistisen ja sosialidemokraattisen puolueen

periaateohjelmat. Se johtaisi kommunistit ideologisten kompromissien tekemiseen, mikä on ristiriidassa leniniläisten työväenluokan yhteistyön periaatteiden kanssa."[72]

Kieltäytyminen mahdolliseksi osoittautuneista yhteistyöneuvotteluista jopa puolueitten johdon taholla tai sellaisten yhteistyöehtojen asettaminen, joita vastapuolen jäsenjoukot eivät voi hyväksyä ovat samanlaisia virheitä kuin että hyväksytään kaikki sosialidemokraattisten johtajien asettamat ehdot. Tietenkin se, että kommunistien esittämät yhteistyötunnukset saavat puolelleen laajojen työväenjoukkojen kannatuksen, mutta sosialidemokraattisen puolueen paikallisjärjestöt ja johtoelimet sekä ammattijärjestöt hylkäävät tunnukset, hidastuttaa yhteisrintaman rakentamista. Mutta tämä on väliaikaista. Joukkojen yhteistyöpyrkimykset pakottavat sosialidemokraattisten puolueitten ja reformististen ammattiliittojen johtajia yhteistyöhön kommunistien kanssa. Mutta, kuten Kuusinen totesi, "menestyksellinen yhteistyöneuvottelujen ja -sopimusten toteuttaminen käytännössä vaatii systemaattista, jatkuvaa työtä reformististen ammattiliittojen jäsenjoukon keskuudessa."[73]

Tarkastellessaan työväenjärjestöjen yhteistyöneuvotteluja Otto Wille Kuusinen totesi, että järjestöjen väliset neuvottelut alatasolla antavat enemmän positiivisia tuloksia kuin ylätason neuvottelut.

Kaikissa tilanteissa onkin välttämätöntä muistaa, että yhteisrintaman keskus on joukkojen keskuudessa. Se on välttämätöntä muistaa myös siellä, missä on muodostettu yhteistyösopimuksia ylätasolla.[74]

Kominternin 7. kongressia valmisteltaessa Georgi Dimitrov, Otto Wille Kuusinen, Dmitri Manuilski ja monet muut kiinnittivät paljon huomiota työtätekevien yhteistyöelinten perustamiseen. Ne olivat poliittisista puolueista riippumattomia järjestöjä. Kuusinen piti niiden perustamista välttämättömänä, koska niiden tuli turvata yhteisrintama- ja kansanrintamapolitiikan kehittyminen fasismin ja sodan vastaiseksi laajaksi joukkoliikkeeksi.[75]

Järjestäytyneitten kommunististen, sosialidemokraattisten, katolisten ym. työläisten muodostama yhteisrintama on ydin, jonka ympärille rakentuu laaja pääoman riistämien kansanjoukkojen liitto. Kominternin 7. kongressin valmistavassa työssä tehtiin johtopäätös, että työtätekevien yhteistyöelimet laajentavat työväenluokan yhteisrintamaa laajaksi kansanjoukkojen rintamaksi. Ne edesauttavat myös joukkojen aktiivisuuden ja aloitteellisuuden nostamista taistelussa pääomaa, fasismia ja taantumusta vastaan.

Kominternin johtohenkilöitten kollektiivinen työ kommunististen puolueitten uuden poliittisen linjan rakentamisessa 1930-luvun keskivaiheilla on todisteena kommunistien luovasta kyvystä analysoida leniniläisen tervejärkisesti ja oikein uutta tilannetta ja soveltaa luokkataistelun uutta kokemusta, muokata sellainen strateginen ja taktinen linja, joka vastaa ajan vaatimuksia.

Otto Wille Kuusinen antoi arvokkaan panoksen Kominternin historialliseen työhön. Useissa puheissaan ja kirjoituksissaan, jotka käsittelivät Kominternin uuden linjan muokkaamisen välttämättömyyttä Kuusinen korosti, että kapitalismin ristiriitojen kärjistyminen ja kapitalismin kriisin syveneminen ei johda automaattisesti kapitalismin tuhoon ja sosialistiseen vallankumoukseen. Kuusinen kiinnitti usein huomiota tosiasiaan, että useissa maissa työväenluokan ja sen vallankumouksellisen etujoukon valmius olivat hyvin paljon jäljessä sosialistisen vallankumouksen objektiivisista tekijöistä.

Kuusisen ajatukset ovat ajankohtaisia yhä tänään. Nytkin kommunistiset puolueet lähtevät siitä, että kapitalistisen yhteiskunnan kaikenkattavan kriisin syveneminen ei johda automaattisesti sosialismiin. Ja Kuusisen Kominternin 7. kongressin valmistavassa vaiheessa esittämien näkemysten mukaisesti myös nykyinen kommunistinen liike korostaa, että vain marxilais-leniniläisen etujoukon johdolla työtätekevät voivat taistella menestyksellisesti sosialismin puolesta.

Ajankohtaisia ovat myös Kuusisen esittämät ajatukset kommunististen puolueitten joukkotyön tehtävistä, metodeista ja muodoista. Hän korosti usein, että joukkojen poliittisen johtamisen taito perustuu ennen kaikkea kykyyn nostaa tunnuksia, jotka heijastavat joukkojen vaatimuksia ja edesauttavat työtätekevien yhdistymistä taisteluun yhteisten päämäärien puolesta.

Ajankohtainen on Kuusisen suorittama sosialidemokratian eriytymisen analyysi. Hän totesi, että oli välttämätöntä pyrkiä yhteistyöhön kaikkien sellaisten sosialidemokraattisten suuntausten kanssa, jotka tahtovat vilpittömästi taistella fasismia ja imperialistista taantumusta vastaan. Myös nyt kommunistien tulee huomioida tarkkaan kaikki sosialidemokratian sisäiset muutokset ja etsiä teitä yhteistyöhön kaikkien sosialidemokratian edistyksellisten virtausten kanssa.

1. Kts. Rundschau, 1. Februar 1933, Basel s. 81.
2. Esim. Suomen Sosialidemokraatin pääkirjoituksessa 5. 1. 1930 sanottiin: "Se, että kommunistit ja fascistit ovat 'veljiä keskenään', sen tietävät jo kaikki. Kysymys on vain siitä, tietääkö sen asian Suomen porvarillinen 'keskusta'."
3. Suomen Sosialidemokraatti 28. 7. 1930.
4. Sama.
5. Kts. Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puolueneuvoston kokouspöytäkirjat 4. 3. 1934, Liite I, s. 10, Työväen arkisto.
6. Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puolueneuvoston kokouspöytäkirja 4. 3. 1934, s. 13—14, Työväen arkisto.
7. Väinö Tanner: Kahden maailmansodan välissä, Helsinki 1966, s. 164.
8. Esim. Soihdun pääkirjoitus vuoden 1932 marraskuussa arvosteli voimakkaasti Saksan sosialidemokraattien vaalitaktiikkaa presidentin vaaleissa. Kts. Soihtu 5/1932, s. 3.
9. Soihtu 3/1933, s. 58.
10. Sama, s. 59.
11. Sama, s. 59.
12. Kts. Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puolueneuvoston kokouspöytäkirja 4. 3. 1934, s. 11.

13. Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puolueneuvoston kokouspöytäkirja 25. 11. 1934, s. 112.

14. Kts. Rundschau 11 März 1933, s. 91.

15. Sama, s. 91.

16. Sama, s. 91.

17. "Kommunistizheskij Internatsional pered VII vsemirnym kongressom" Moskva 1935, s. 41.

18. Rundschau 1933/18, s. 589.

19. Liike tunnettiin yleisesti nimellä Amsterdamin-Pleyelin liike.

20. J. Braunthal, Geschichte der Internationale, Band II, Hannover 1963, s. 417.

21. "Kommunistitzheskij Internatsional", Moskva 1969, s. 390.

22. Rundschau 1934/64, s. 2718.

23. Kts. Kommunistizheskaja partija Ispanii v borbe protiv fashizma, Partizdat 1935, s. 16.

24. Sama.

25. Kts. I. M. Krivogus, J. L. Molzhanov, Lenin i borba za jedinstvo rabotzhevo dvizhenija, Lenizdat 1969, s. 216.

26. Kts. K. K. Schirinja, H. Schumacher, Der Kampf der internationalen Arbeiterbewegung gegen den Faschismus, s. 15, X Linzer Konferenz 1974. Institut für Marxismus-Leninismus beim ZK KPdSU, Institut für Marxismus-Leninismus beim ZK SED.

27. O. Kuusinen, Kansainvälinen asema ja Kominternin osastojen tehtävät, Leningrad 1933, s. 58.

28. Sama, s. 58.

29. Sama, s. 55.

30. Sama, s. 57.

31. Sama, s. 57.

32. Kominternin Toimeenpanevan Komitean 13. täysistunnossa lähdettiin vielä siitä, että "Maailman taloudellinen kriisi on mitä kiinteimmin yhteydessä kapitalismin yleiseen kriisiin ja kärjistää siinä määrin kapitalistisen maailman kaikkia perusristiriitoja, että joka hetki voi tapahtua käännös, joka merkitsee taloudellisen kriisin muuttumista vallankumouksselliseksi kriisiksi." XIII Plenum IKKI. Tezizy i postanovlenija, s. 2.

33. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto f. 494, op.1. ed.hr. 3.1. 214.

34. Sama, l. 210.

35. Sama, l. 211.

36. Sama, l. 211—212.

37. Sama, l. 29.

38. Sama, l. 29.
39. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494. op.1. ed.hr. 1.l. 3.
40. Sama, l. 4.
41. Sama op. 1. ed.hr. 96.1. 7.
42. Sama, op.1. ed.hr. 1.l. 2.
43. Sama, l. 7—8.
44. M. Thorez. Izbrannyje prouzvedenija. t.I, Moskva 1959, s. 35.
45. Kts. B. Leibson, K. Shirinja: Povorot v politike Kominterna, Moskva 1975, s. 210.
46. Kts. G. Dimitrov, Pisma 1905—49, Sofia 1962, s. 246.
47. Marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494. op.1. ed. hr. 3.l. 32.
48. Sama, ed.hr. 96.1. 9.l. 69.
49. Sama, ed.hr. 1.l. 26.
50. Sama, l. 27.
51. Sama, f. 494, op.3. ed.hr. 1.l. 34.
52. Sama, f. 494, op.1. ed.hr. 3.l.l. 36, 40.
53. Sama, l. 52.
54. Sama, l.l. 52—53.
55. Sama, l.l. 52—53.
56. Sama, l. 54.
57. Sama, f. 494., op.1. ed.hr. 96.l. 44—45.
58. Sama, l. 44—45.
59. Sama, ed.hr. 3.l. 66.
60. Sama, l. 39.
61. Kommunistitzheskaja partija Avstrii v borbe za massy, Partizdat 1935, s. 12.
62. Kommunistitzheskaja partija Ispanii v borbe protiv fashizma, Partizdat 1935, s. 44.
63. SKP:n nykyhetken tehtävistä, 1934, s. 7.
64. Sama, s. 7 ja 10—11.
65. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494. ed.hr. 3.l. 38.
66. V. I. Lenin, Teokset osa 42, s. 369—370.
67. V. I. Lenin, Teokset osa 42, s. 370.
68. V. I. Lenin, Teokset osa 33, s. 315.
69. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494, op.1. ed.hr. 3.l. 11.

70. Sama, l. 11.
71. V. I. Lenin, Teokset osa 33, s. 319.
72. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494. op.1. ed.hr. 3.1.1. 52—53.
73. Sama, l. 252.
74. Sama, l. 252 ja l. 45.
75. Sama, l. 45.

III luku. Kominternin 7. kongressi

Vuoden 1935 heinä—elokuussa Moskovassa kokoontunut Kominternin 7. kongressi kuuluu ". . . kansainvälisen kommunistisen liikkeen historian merkittävimpiin tapahtumiin. Se auttoi valtavasti kommunistisen liikkeen kehitystä ja kasvua, se rikastutti työväenluokan ja kansanjoukkojen etujen puolesta, fasismia ja sotaa vastaan käytävän taistelun marxilais-leniniläistä strategiaa ja taktiikkaa."[1]

Pitkäaikaisen ja monipuolisen valmistelun tuloksena syntyneet kongressin päätökset sisälsivät uuden historiallisen tilanteen analyysin ja sovelsivat luokkataistelun uusia kokemuksia. Ne merkitsivät leniniläisten periaatteiden kehittämistä. Kongressi muokkasi kommunistisen liikkeen uuden poliittisen linjan, työväenluokan yhteisrintaman ja kansanrintamapolitiikan. Sen ensisijaisena tarkoituksena oli luokkataistelun antifasististen, yleisdemokraattisten tehtävien ratkaiseminen, mikä puolestaan avasi uusia mahdollisuuksia siirtymiselle vallankumouksellisen taistelun sosialistiseen vaiheeseen.

Myöhemmin kirjoituksessaan "Kommunistisen Internationaalin kaksikymmenvuotinen taival" O. W. Kuusisen totesi, että 7. kongressi oli "tärkeimpiä käännekohtia Kommunistisen Internationalen työssä".[2]

Kuusinen totesi, että "suoriutuakseen menestyksellisesti uusista tehtävistä Kominternin osastojen täytyi tehdä päättävästi loppu kaikkinaisesta lahkolaisuudesta, lähestyä rohkeasti joukkoja, osata soveltaa joustavasti bolshevismin yleisiä periaatteita ja johtoajatuksia kunkin maan konkreettisiin oloihin ja pysyä tämän kaiken ohella alati leppymättömän suvaitsemattomina opportunismia kohtaan."[3]

Ottamalla huomioon fasismin hyökkäyksen merkityksen uudelle historialliselle tilanteelle Komintern muokkasi uuden strategisen linjan ja uuden taktiikan. Linja vastasi luokkataistelun ajankohtaisia ongelmia, ja antoi vastauksen päivänpolttaviin kysymyksiin.

7. kongressissa Wilhelm Pieck totesi Kominternin toimeenpanevan komitean selonteossa, että Kominternin uusi linja velvoittaa, "että tehostamme työtämme merkittävästi. Nyt ei maitten sisä- eikä ulkopolitiikassa eikä eri puolueitten ja ryhmittymien välillä saa enää olla kysymyksiä, joihin kommunistit eivät kiinnittäisi huomiota, joihin he eivät selvittäisi suhteitaan, jotta voisivat vaikuttaa koko historialliseen kehitykseen." [4]

Dimitrovin puhe

7. kongressin keskeisin tapahtuma oli Georgi Dimitrovin alustus "Fasismin hyökkäys ja Kommunistisen Internationaalin tehtävät taistelussa työväenluokan yhteisrintaman puolesta fasismia vastaan." Se oli Kominternin toimeenpanevan komitean pitkäaikaisen kollektiivisen työn tulos. Alustusta käsiteltiin mm. useiden kommunististen puolueitten johdossa ennen kongressia.

Alustuksessaan Dimitrov määritteli fasismin olemuksen ja osoitti fasismin paikan yhteiskunnallisessa kehityksessä. Hän kehitti eteenpäin Kominternin määritelmää fasismin luokkaluonteesta, luonnehtien sen finanssipääoman kaikkein imperialistisimpien piirien avoimeksi terroristiseksi diktatuuriksi.

Dimitrov osoitti, että fasismi syntyy kapitalismin ristiriitojen kärjistyessä äärimmilleen, se syntyy reaktiona työtätekevien vallankumouksellista taistelua, Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön valtavia saavutuksia vastaan. Kehittäen eteenpäin Leninin määritelmää imperialismin taantumuksellisuudesta, Dimitrov osoitti, että "fasismin valtaan tulo ei ole yhden porvarillisen hallituksen tavallista vaihtumista toiseen, vaan porvarillisen luokkaherruuden yhden valtiomuodon porvarillisen demokratian — vaihtumista sen toiseen muotoon — avoimeen terroristiseen diktatuuriin." [5]

Dimitrov osoitti, että fasismin kaikkien taantumuksellisin muoto on Saksan natsismi. Se on kansainvälisen vastavallankumouksen iskunyrkki, imperialistisen neuvostovastaisen sodan päälietsoja. Alustuksessaan Dimitrov osoitti erilaisten fasismin luokkaolemusta koskevien virheellisten määritelmien kestämättömyyden. Hän osoitti että fasismi ei ole "luokkien yläpuolella" olevaa valtaa, eikä pikkuporvariston tai ryysyläisköyhälistön valtaa.

Dimitrovin määritelmä fasismin luokkaolemuksesta ja tehtävästä imperialistisen taantumuksen iskunyrkkinä ei ole menettänyt merkitystään. Porvaristo on edelleen valmis ryhtymään kaikkein raaimpaan väkivaltaan tukahduttaakseen työtätekevien taistelun, kuten esimerkiksi Chilen fasistinen vallankaappaus vuonna 1973 osoittaa. On huomattava, että kapitalismin yleisen kriisin kärjistyessä ja työväenluokan taistelun aktivoituessa imperialismin taantumuksellisuus lisääntyy. Sitä todistavat oikeistovoimien ja uusfasististen ryhmittymien aktivoituminen useissa kapitalistisissa maissa. Oikeistovaaran aliarvioiminen voi tänäänkin muodostaa vakavan uhan vallankumouksellisen liikkeen menestymiselle.

Dimitrov osoitti, että fasismi on työtätekevien pahin vihollinen ja siksi fasismin murskaaminen on vallankumouksellisen ja demokraattisen liikkeen pääasiallinen strateginen tehtävä, sen pitää määrätä kaikkien edistyksellisten voimien pääiskun suunta.

Ensimmäinen tehtävä fasismin vastaisessa taistelussa on työväenluokan yhteisrintaman muodostaminen. Dimitrov kehitti leniniläistä työväenluokan yhtenäisyyden periaatetta ja osoitti, että yhtenäisyys on "mahtava ase, joka tekee työväenluokan kykeneväksi ei yksistään menetykselliseen puolustukseen, vaan myös menestykselliseen vastahyökkäykseen fasismia vastaan, luokkavihollista vastaan."[6]

Dimitrov kiinnitti huomiota myös työväenluokan yhteisrintaman fasismin vastaisessa taistelussa kärsimien tappioiden syihin. Hän huomautti, että oikeistososialidemokratia kantaa päävastuun työväenluokan hajaannuksesta, sen tappiosta: "Fasismi saattoi päästä valtaan e n n e n k a i k k e a siksi, että sosialidemokratian johtajien porvariston

kanssa harjoittaman luokkayhteistyön ansiosta työväenluokka osoittautui hajanaiseksi, hyökkäävän porvariston edessä poliittisesti ja organisatorisesti aseistariisutuksi. Kommunistiset puolueet eivät myöskään olleet kyllin voimakkaita nostaakseen joukot ja johtaakseen ne sosialidemokratian ohi ja sitä vastaan ratkaisevaan taisteluun fasismia vastaan." [7] Dimitrov kritisoi myös kommunistisessa liikkeessä ilmeneviä lahkolaisia käsityksiä, jotka tuottivat suurta vahinkoa työväenliikkeelle.

Dimitrov osoitti, että eri muodoissa ilmenevä lahkolaisuus on voitettava. Työväenluokan yhtenäisyyden saavuttamiseksi oli välttämätöntä suhtautua uudella tavalla sosialidemokraatteihin. Oli välttämätöntä pyrkiä yhteistyöhön kaikkien niiden sosialidemokraattisten voimien kanssa, jotka olivat valmiita taistelemaan kapitalismin ja fasismin hyökkäystä vastaan.

Työväenluokan yhteistyön suuresta merkityksestä huolimatta oli käynyt selväksi, että fasismin murskaaminen ei ollut mahdollista ilman että muutkin laajat väestökerrokset, talonpojat, pikkuporvaristo, sivistyneistö saataisiin mukaan taisteluun. Dimitrov totesi, että tärkeänä tehtävänä työtätekevien järjestämisessä taisteluun fasismia vastaan on "laajan fasisminvastaisen kansanrintaman muodostaminen proletariaatin yhteisrintaman pohjalle." [8]

Dimitrovin alustuksessa esitettiin ensimmäistä kertaa kansanrintaman periaatteet. Siinä korostettiin, että työtätekevien välittömien elinehtojen puolustaminen on ratkaisevinta fasisminvastaisen kansanrintaman luomisessa.

Tärkeä kansanrintamapolitiikan periaate on Dimitrovin toteamus, ettei rintamaa voida rakentaa sosialistisille tunnuksille ja päämäärille, vaan laajalle demokraattiselle fasismin- ja sodanvastaiselle taistelulle.

Kansanrintaman liikevoimien, pikkuporvarillisten kerrosten ja heidän järjestöjensä lähestymisestä hän totesi: "Fasisminvastaisen kansanrintaman muodostamisessa on suuri merkitys oikealla suhtautumisella niihin järjestöihin ja puolueisiin, joihin kuuluu huomattava määrä työtätekeväätalon-

poikaistoa ja kaupunkien pikkuporvaristoa."[9]

Dimitrov analysoi perusteellisesti kommunistien toimintaa työtätekevien joukkojärjestöissä. Kommunististen puolueitten aktiivisuuden ja oma-aloitteisuuden kasvattamisella sekä niiden itsenäisellä taistelutaktiikan kehittämisellä oli tärkeä merkitys. Oli välttämätöntä luoda elävät yhteydet työtätekeviin joukkoihin.

Dimitrovin mielestä Kominternin 7. kongressin poliittisen linjan toteuttamisen tärkeänä ehtona oli kommunististen puolueitten vahvistaminen sekä taistelu kaikkia opportunismin ilmauksia vastaan. Vasemmistolahkolaisuuden ja dogmatismin ohella Dimitrov kiinnitti huomiota taisteluun uutta oikeisto-opportunismia vastaan, jota alkoi ilmetä sovellettaessa kansanrintamataktiikkaa.

Dimitrovin alustuksen keskeisiä kysymyksiä käsiteltiin laajasti muissakin kongressin alustuksissa ja puheenvuoroissa. Suurin osa kongressin tekemistä päätöksistä muovattiin Dimitrovin alustuksen periaatteiden mukaan. Pravda totesi 6. 8. 1935 että, "Dimitrovin alustus on taisteluohjelma. Se kääntää uudessa tilanteessa kaikki Kommunistisen Internationaalin puolueet entistä päättäväisemmin joukkojen puoleen. Se on ohjelma, joka johdattaa puolueita eteenpäin taistelussa kommunismin puolesta. Se on ohjelma, joka on taisteluissa osoittautunut oikeaksi. Ja sen on toteuduttava. Voitto on saavutettava, sillä siitä riippuu luokkamme tulevaisuus, sosialismin, ihmiskunnan tulevaisuus."

Dimitrovin alustus hyväksyttiin laajasti myös kommunistisen liikkeen ulkopuolella, mm. vasemmisto-sosialistien ja edistyksellisen pikkuporvariston keskuudessa, jotka etsivät aktiivisesti yhteistyökumppaneita taistelussa fasismia ja sotaa vastaan. Suomalaisten vasemmistososialistien lehti "Soihtu" kirjoitti alustuksen johdosta: "Toivomme, että Dimitrovin vetoomus yhtenäisyyteen kuullaan kaikissa maissa, myös niissä, joissa fasismi on väliaikaisesti vallassa ja niissä joissa fasismi tällä hetkellä näyttää kaukaiselta vaaralta. Hänen henkilössään (Dimitrovin L. L.), joka symbolisoi koko maailmalle proletaarista rohkeutta, tervehdimme todellisen kansanrintaman perustajaa ja alullepanijaa, kansanrinta-

man, jonka ainoa sisältö on rauhan ja vapauden aate, työn aate, rintaman, joka yhdistää kaikki työläiset, sivistyneistön edustajat, opiskelijat, käsityöläiset, suuret kirjailijat ja tieteen edustajat." [10]

Kuusinen kommunistisen nuorison tehtävistä

Saman suuntaisesti Dimitrovin alustuksen kanssa kiinnitti myös Palmiro Togliatti alustuksessaan "Kommunistisen Internationaalien tehtävistä uuden imperialistisen maailmansodan valmistelua vastaan huomiota yhteisrintaman ja kansanrintaman tehtäviin. Hän lausui, että lähimpänä poliittisena tehtävänä taistelussa rauhan puolesta imperialistista sotaa vastaan sekä Neuvostoliiton puolustamiseksi on "työläisten, talonpoikien, pikkuporvariston ja sivistyneistön edustajien laajan yhteisrintaman perustaminen. Juuri tällä alueella, taistelussa rauhan puolesta meidän yhteisrintamapolitiikallamme on suurin menestys." [11]

Hän käsitteli puutteita, joita kommunistisen puolueitten rauhantyössä esiintyi. Kaikkia mahdollisuuksia laajan sodan vastaisen rintaman kokoamiseen työtätekevien keskuudessa ei käytetty hyväksi. Erityisesti naisten ja nuorison keskuudessa oli vielä suuria mahdollisuuksia.

Togliatti kiinnitti huomiota siihen huolestuttavaan tosiasiaan, että fasismi ja taantumusporvaristo oli monissa maissa onnistunut saamaan puolelleen nuorisoa shovinistisen sotapropagandansa avulla ja saamaan nuorison keskuudessa aikaan järjestäytynyttä taantumuksellista liikettä. Togliatti totesi, että toiminassaan nuoren sukupolven etujen puolesta kommunistit ovat monessa suhteessa jäljessä. Mobilisoidakseen nuorisoa taisteluun sotaa vastaan kommunistien on irrotettava nuoriso porvariston vaikutuksesta. Hän painotti, että "kommunistien on löydettävä tie nuoren sukupolven luokse, ymmärrettävä sen ajatuksia ja mielialoja. Jotta päästäisiin nuoren sukupolven luo, on puhuttava heille uudella tavalla, on hylättävä paljaat kaavat, hävitettävä ne, muutettava työmetodejamme, muutettava järjestöjemme muotoja..." [12]

Useissa puheenvuoroissa kongressissa todettiin, etteivät

kommunistit kiinnitä tarpeeksi huomiota työhön nuorison keskuudessa, ja osaltaan sen vuoksi fasismin onnistui demagogisten tunnusten avulla voittaa puolelleen huomattava määrä nuorisoa. Myös Dimitrov totesi, että useissa maissa kommunistit aliarvioivat "nuorison valtavan merkityksen taistelussa fasismia vastaan. Me emme aina ole huomioineet nuorison taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia erikoisharrastuksia. Me emme ole kiinnittäneet edes tarpeellista huomiota nuorison vallankumoukselliseen kasvatukseen."[13]

O. W. Kuusinen käsitteli nuorisoliikkeen tärkeimpiä kysymyksiä syvällisesti alustuksessaan "Nuoriso taistelussa sodan vaaraa vastaan." Hän tarkasteli nuorisoliikkeen ongelmia uusissa historiallisissa oloissa.

Kuusinen analysoi nuoren sukupolven asemaa taloudellisen kriisin oloissa, monopolien hyökkäyksen, taantumuksellisten fasististen järjestöjen aktivoitumisen oloissa.

Pravda kirjoitti, että "toveri Kuusisen puolitoistatuntisella puheella, jota kuunneltiin valtavalla mielenkiinnolla on poikkeuksellisen suuri merkitys niin sodanvastaisessa kuin fasisminvastaisessakin taistelussa. Voimakkaan vallankumouksellisen joukkoliikkeen luomiselle ovat erityisen haitallisia lahkolaiset virtaukset, joista Dimitrov varoitti niin päättävästi alustuksessaan. Keskeinen kysymys on tien löytäminen nuoren sukupolven laajojen joukkojen sydämeen, joukkojen, joilta kapitalismi on riistänyt kaiken elämänilon, kaikki perspektiivit, joille fasismi kohdistaa shovinistisen ihmisille vihamielisen demagogiansa."[14]

Taloudellisen kriisin seurauksena nuorison aineellinen asema huononi merkittävästi. Nuorisotyöttömyys oli valtavaa. Taantumukselliset ja fasistiset hallitukset rajoittivat nuorten mahdollisuuksia koulutukseen. Sen vuoksi Kuusinen totesi, että "kokonaiset työläisnuorisokerrokset deklassoituvat, heillä ei ylipäänsä ole mahdollisuutta saada työtä tai oppia ammattia". [15]

Porvaristo pyrki käyttämään nuorisoa militaristisiin tarkoituksiinsa ja ajoi nuoria pakkotyöleireille ja kasarmeihin. Kuusinen osoitti, että yhdeksän kymmenesosaa kapitalististen maiden nuorisosta kärsii muodossa tai toisessa köyhyy-

destä, "nuoresta sukupolvesta on tullut hädänalainen, raskaasti sorrettu sukupolvi. Se on uusi sorrettu kansan kerros." [16]

Nuoren sukupolven vaikea asema johti nuorison eri kerrosten aktiivisuuden kasvamiseen, se johti sitä taistelemaan riistoa, työttömyyttä, koulutus- ja ammatinsaamismahdollisuuksien kaventamista, militarismia ja sodan uhkaa vastaan. Se loi suotuisan perustan taistelun yleisen tason korottamiselle, ja nuorisoliikkeen eri virtausten välisten yhteyksien kehittämiselle laajan kansanrintaman muodostamiseksi nuorison keskuuteen.

Uudet mahdollisuudet, jotka avautuivat nuorisoliikkeen tehtävien laajentamiselle vaativat kommunistisen puolueitten toimintamuotojen ja -metodien kehittämistä. Ne vaativat kaikkien lahkolaisuuden ilmiöiden voittamista, uusien organisatiomuotojen rohkeata etsimistä nuorison yhdistämiseksi taisteluun fasismia ja sotaa vastaan. Se herätti laajan ja monipuolisen nuorison toimintaohjelman muokkaamisen välttämättömyyden.

Ranskan ja USA:n kokemus

Käyttäen hyväkseen kansainvälistä kokemusta O. W. Kuusinen antoi alustuksessaan suuren teoreettisen panoksen nuorisoliikkeen tärkeimpien kysymysten muokkaamiseen.

Useita periaatteellisia kysymyksiä Kuusinen tarkasteli Ranskan ja USA:n kommunistisen nuorisoliikkeen kokemusten valossa.

Alustuksessaan Kuusinen osoitti, että Ranskan nuorisoliikkeessä on periaatteellisesti tärkeitä, laadullisesti uusia aspekteja, joilla oli kansainvälinen merkitys.

Ranskalaiset kommunistit pyrkivät vetämään fasismin harhauttamia nuorisojoukkoja fasisminvastaiseen kansanrintamaan. Sen vuoksi he alkoivat taistella fasistien demagogisia tunnuksia vastaan. Joitakin niistä he jopa rohkeasti käänsivät fasisteja vastaan. Esimerkiksi kun fasistit esittivät tunnuksen "nuoren sukupolven rintamasta", kommunistit eivät kumonneet tunnusta, vaan alkoivat tehdä työtä samanlaisen tunnuksen puolesta, mutta antoivat sille periaatteelli-

sesti toisenlaisen sisällön. He selittivät nuorisolle, että nuoren sukupolven rintama on perustettava. Mutta rintaman on suuntauduttava taantumusporvariston toimeenpanevaa voimaa, fasisteja vastaan.

Kuten Kuusinen osoitti, että fasistien tunnusten vaara on siinä, että he yrittävät käyttää omia itsekkäitä pyrkimyksiään varten "...nuorison oikeutettua vihaa vanhaa lahjottavaa puoluejärjestelmää vastaan."[17]

Mutta ranskalaiset kommunistit paljastivat sen, ja osoittivat, että fasismi, joka mainostaa itseään "uutena" puolueena, esittääkin todelliselta olemukseltaan kaikkein vanhinta ja kaikkein taantumuksellisinta valtaa. Kommunistit selittivät systemaattisesti: "Nuoren sukupolven välittömimmät edut vaativat nuorison laajojen kerrosten taistelua vanhaa järjestelmää vastaan yhdessä kommunistien kanssa, sillä kommunistinen puolue on ainoa puolue, joka taistelee johdonmukaisesti vanhan järjestelmän hävittämiseksi, vapauttaakseen työtätekevät luokat omistavien luokkien vuosisataisesta herruudesta".[18]

Kommunistit paljastivat rohkeasti vielä erään fasistien nuorison keskuuteen levittämän demagogisen väitteen, "he selittivät että kommunistit edustavat vain lyhden ainoan luokan etuja, mutta fasistit koko kansan, koko nuorison etuja." Kommunistit selittivät väsymättä, että todellisuudessa vain he puolustavat kaikkien riistettyjen etuja, mutta fasistit puolustavat finanssipääoman kaikkien taantumuksellisimpien piirien etuja.

O.W. Kuusinen osoitti, että toteuttamalla linjaansa ranskalaiset kommunistit pystyivät kiinteästi yhdistämään nuorison taistelun jokapäiväisten etujen puolesta nuorten ja koko työväenliikkeen vallankumouksellisten päämäärien kanssa. Heidän toimintansa sai laajaa kannatusta myös sosialistisen, tasavaltalaisen ja katolisen nuorison keskuudessa. Ranskan kommunistisen nuorison onnistui käynnistää laaja nuorison liike yhteisrintaman luomiseksi. Sillä oli tärkeä merkitys Kommunistisen Nuorisointernationaalien työssä nuorison organisoimiseksi fasismia ja sotaa vastaan. Analysoidessaan ranskalaisten kommunistien nuorison keskuudessa tekemän

työn menetelmiä Kuusinen samalla kritisoi lahkolaisia ja dogmaattisia käsityksiä, joita ilmeni joidenkin Kommunistisen Nuorisointernationaalin toimitsijoiden toiminnassa.

Ranskalaisten kommunistien toiminnan perusteella Kuusinen teki tärkeitä teoreettisia ja filosofisia johtopäätöksiä: "Sillä ranskalaiset toverit ottivat vain lähtökohdaksi fasistien käyttämän kysymyksenasettelun valaakseen siihen myös todella vallankumouksellisen sisällön. Juuri siksi, että he eivät pelästyneet muotoa, vaan lähtivät fasistien provosoimaan polemiikkiin nuorisojoukkojen edessä, juuri sillä tavalla heidän onnistui temmata aloite fasistien käsistä ja suunnata liike fasismia vastaan."[19]

USA:n kommunistisen nuorisoliikkeen kokemuksessa Kuusinen piti keskeisenä kommunistisen nuorisoliiton toimintaa muissa nuorisojärjestöissä, jopa fasistisissa sekä toiminnan taktiikkaa näissä järjestöissä, taitoa koota nuori sukupolvi fasisminvastaiseen nuorison rintamaan.

Kuusinen osoittaa, että ensimmäinen voimankoetus tapahtui kun eräs fasistinen järjestö USA:n hallituksen myötävaikutuksella järjesti koko maata käsittävän nuorisojärjestöjen kongressin. Kommunistisen nuorisoliiton keskuudessa syntyi kiistaa siitä, osallistutaanko kongressiin. Viimein päätettiin osallistua siihen.

Kommunistisen nuorisoliiton jäsenten aktiivisen toiminnan vuoksi fasistiset ainekset eristettiin täydellisesti nuorison kongressissa, joka muutettiin "radikaalisen nuorison yhteisrintaman suureksi kokoukseksi".[20] USA:n kommunistinen nuorisoliitto laati yhdessä eri nuorisojärjestöjen kanssa kongressissa "Amerikan nuorison oikeuksien julistuksen".

Kuusinen osoitti, että USA:n kommunistisen nuorisoliiton taktisilla ratkaisuilla oli kansainvälinen merkitys.[21]

Ensiksikin, USA:n kommunistinen nuorisoliitto osasi oikealla tavalla arvioida nuorisojoukkojen tietoisuuden asteen, ilman aliarviointia ja "vasemmistolaisia" yliarviointeja. Tilanne vaati työmuotojen ja -metodien parantamista. Se vaati ennen kaikkea kykyä johtaa asteittain nuorison joukot tärkeimpien tehtäviensä ymmärtämiseen; se vaati aloittamaan helpoimmista tunnuksista ja taistelumuodoista ja kehittä-

mään niitä eteenpäin.

USA:n kommunistisen nuorisoliiton taktiikan toisena tärkeänä tekijänä oli kyky ottaa oppia ei-kommunistisilta joukoilta, kyky käyttää hyväksi niiden kokemusta: "Amerikan nuorisoliittolaiset oppivat joukoilta tavan lähestyä oikein eiproletaarisia nuorisojoukkoja. Ennen useat komsomolin jäsenet katselivat opiskelevaa nuorisoa ylhäältä alaspäin ja vaikeuttivat siten läheisempien suhteitten solmimista. Se oli lahkolaisuutta, joka oli poistettava juurineen kommunistisesta nuorisoliikkeestä.

Kolmanneksi, kuten Kuusinen totesi, "Amerikan nuorisoliittolaiset oppivat voittamaan aikaisemman luutuneisuutensa taktiikassa, oppivat käyttämään joustavaa taktiikkaa." Neljänneksi, USA:n nuorisoliittolaiset tulivat vakuuttuneiksi siitä, että oli välttämätöntä mennä laajoihin porvariston johtamiin nuorten järjestöihin. Sen lisäksi he oppivat miten työtä on tehtävä siellä.

USA:n nuorisoliittolaiset osoittivat oman kokemuksensa perusteella, että "näihin joukkojärjestöihin ei pidä mennä rappeuttamistarkoituksessa, vaan sitä varten, että saataisiin ne muuttumaan porvarillisen vaikutuksen keskuksista yhteisrintaman keskuksiksi, proletaarisen vaikutuksen keskuksiksi."[22]

Se vastasi täysin Kominternin 7. kongressin linjaa, jonka mukaan "...kommunististen puolueitten on kaikin tavoin edesautettava kaikkien nuorison ammattiliittojen, osuuskuntien ym. voimien yhdistämistä fasisminvastaisen ja nuoren sukupolven taloudellisten etujen kulttuurietujen puolesta käytävän taistelun perustalla".[22]

Nuorisoliiton tehtävät

Kominternin 7. kongressissa käsiteltiin syvällisesti kysymystä kommunististen nuorisojärjestöjen luonteesta ja niiden suhteesta kommunistisiin puolueisiin. Dimitrov totesi alustuksessaan, että "Komsomol ei ole nuorison kommunistinen puolue, vaan järjestö, jolla on erikoistehtäviä. Sen työ-, kasvatus- ja taistelumuotojen ja metodien on oltava sovellettu nuorison konkreettiseen tasoon ja vaatimuksiin."[23]

Kuusinen kannatti Dimitrovin ajatusta ja täydensi sitä. Kysymys nousi esille siksi, että jotkut kommunistit mekaanisesti kopioivat puolueen työmetodeja ja -muotoja. Esiintyi lahkolaisia vaatimuksia järjestöllisissä ja aatteellispoliittisissa kysymyksissä. Se sulki kommunistisen nuorisoliittojen ovet laajoilta ei-kommunistisilta joukoilta. Kuusinen esiintyi päättäväisesti nuorisojärjestöjen olemuksen lahkolaista määrittelyä vastaan ja niitä vastaan, joiden mielestä "nuorisoliittojen pitäisi ottaa riveihinsä vain sellaisia uusia jäseniä, jotka jo ovat vallankumouksellisia, jo ovat kommunistisia, jo täysin toimintakykyisiä." [24]

Kuusinen muotoili perin juurin toisenlaisen käsityksen, joka vastasi leniniläisiä periaatteita: "O v e t a u k i n u o r i s o j ä r j e s t ö i h i m m e. Kaikkialla, missä nämä järjestöt ovat legaalisia, niiden pitää olla täysin avoimia kaikille pojille ja tytöille, jotka ovat todella myötätuntoisia kommunismille ja tahtovat sen omaksua." [25]

Kuusisen mukaan kommunistisen nuorisoliittojen ei tule muuttua puolueeksi, kopioida sen politiikkaa käytännön toiminnassaan. Niiden täytyy olla ennen kaikkea kommunistisen puolueitten apulaisia ja reservejä. Kuusinen muistutti miten Lenin asetti kysymyksen kommunistisen Nuorisoliiton III edustajakokouksessa lokakuussa vuonna 1920: "Nuorisoliiton tehtävänä on järjestää käytännöllinen toimintansa sillä tavalla, että samalla kun tämä nuoriso opiskelee, järjestyy, yhdistyy ja taistelee, se kasvattaa itseään ja kaikkia niitä, jotka näkevät siinä johtajansa, että se kasvattaa kommunisteja." [26]

Kuitenkaan tämä ei tapahdu automaattisesti, vaan kuten O. W. Kuusinen totesi, "ennen kaikkea tarvitaan kommunistisen puolueitten alituista huolehtivaa apua nuorisoliikkeelle." [27] Joittenkin kommunistisen puolueitten keskuudessa ymmärrettiinkin jo tehtävän tärkeys. Oli ymmärrettävä, että "nuorisoliike on yhteiskunnallisen vapausliikkeen s y d ä n. Meidän nuorisomme, meidän toivomme kasvaa, mutta se voi kasvaa kymmenen kertaa nopeammin, jos puoluejohto auttaa sitä tositeolla, jos se antaa nuorisolle avuksi todella kyvykkäitä voimia." [28]

Dimitrovin ja Kuusisen alustusten perusteella 7. kongressi määritteli uudella tavalla nuorisoliikkeen tehtävät ja perspektiivit. Kongressin päätöksissä todettiin, että taistelussa yhteisrintaman puolesta fasismia ja sotaa vastaan "...on vältämätöntä ottaa tehtäväksi fasisminvastaisten kommunistisen ja sosialistisen nuorisoliittojen yhdistäminen luokkataistelun pohjalta."[29]

Suuria mahdollisuuksia yhteistyölle ja jopa kommunistisen ja sosialistisen nuorisoliittojen järjestölliselle yhdistämiselle antoi sosialistisissa nuorisoliitoissa ja Sosialistisessa Nuorisointernationaalissa voimistuva vasemmistosiipi, joka oli syntynyt fasismin hyökkäyksen johdosta. Dimitrovin vetoomus fasisminvastaisten liittoutumien muodostamisesta luokkataistelun pohjalla sai osakseen laajaa hyväksyntää sosialistisen nuorison keskuudessa. Kommunistisen nuorison tuli kaikin tavoin auttaa sosialistisia nuorisojärjestöjä omaksumaan vetoomus ja tukemaan sosialistisen nuorison keskuudessa syntyneitä yhteistyöpyrkimyksiä ja jouduttamaan sen vasemmistolaistumista.

Kuusisen esittämät ajatukset nuorison ajankohtaisista tehtävistä muodostivat perustan Kommunistisen Nuorisointernationaalin 6. kongressin päätöksille vuoden 1935 syksyllä. Se totesi, että työtätekevän nuorison edut vaativat kaikkien voimien yhdistämistä laajoiksi, puolueista riippumattomiksi nuorison joukkojärjestöiksi, joihin tuli kuulua ei vain kommunisteja, vaan myös sosialistisia ja puolueisiin kuulumattomia pasifistisia, uskonnollisia ym. nuoria.[31] Tällaisten joukkojärjestöjen tehtävänä oli "työtätekevän nuorison taloudellisten, poliittisten ja henkisten etujen puolesta käytävän jokapäiväisen taistelun lisäksi kasvattaa jäseniään luokkataistelun, proletaarisen internationalismin ja marxismi-leninismin hengessä."[32]

Tällaisten nuorison vallankumouksellisten joukkojärjestöjen perustaminen teki välttämättömäksi kommunistisen nuorisoliittojen järjestörakenteen muuttamisen sekä lahkolaisuuden ja joukoista eristäytymisen poisjuurimisen. Kommunistisen Nuorisointernationaalin 6. kongressin päätöksissä todettiin, että järjestöjen työ tuli rakentaa niin, että se

kaikessa vastaisi nuorison toivomuksia ja vaatimuksia niin, että nuoriso "opiskellessaan, järjestäytyessään ja taistellessaan työtätekevien elinehtojen puolesta kasvattaisi itseään vapauden, sosialismin puolesta sekä taantumusta, fasismia ja imperialistista sotaa vastaan käytävän taistelun hengessä."[33]

Järjestöjen ovien tuli olla avoinna kaikille työtätekevän nuorison edustajille, kaikille jotka vilpittömästi tahtoivat ottaa osaa niiden toimintaan. Niiden työn tuli perustua laajaan demokratiaan. Se merkitsi, että jäsenillä oli oikeus demokraattisesti määritellä järjestöjensä tehtävät ja työmuodot.

Sen lisäksi Kommunistisen Nuorisointernationaalin 6. kongressin päätöksissä todettiin, että uusien nuorisojärjestöjen itsenäinen, puolueista riippumaton luonne ei sulje pois "jatkuvan kontaktin solmimista näiden järjestöjen ja proletariaatin vallankumouksellisen etujoukon, kommunistisen puolueen kanssa. Päin vastoin, työtätekevän nuorison etu vaatii tätä. Kongressi pitää poikkeuksellisen tärkeänä tehtävänä saada kaikki jäsenet vakuuttuneiksi tästä sekä Kommunistisen Nuorisointernationaalin ja Kommunistisen Internationaalin yhteyksien välttämättömyydestä."[34]

Päätöksillä oli käänteentekevä merkitys taistelussa yhteisrintaman ja kansanrintaman puolesta fasismia ja sotaa vastaan koko maailman nuorison keskuudessa. Kominternin ja Kommunistisen Nuorisointernationaalin uusi poliittinen linja, jonka muokkaamiseen ja toteuttamiseen O. W. Kuusinen otti osaa, tuotti kommunistisille puolueille ja nuorisoliitoille merkittäviä tuloksia.

Esimerkiksi Ranskassa kommunistisen ja sosialistisen nuorisoliiton yhteistoiminta tuotti taantumuksen ja fasismin voimille suuria tappioita. Myös kansainvälisellä tasolla saavutettiin huomattavia tuloksia nuorison yhdistämiseksi sotaa ja fasismia vastaan Kominternin ja Kommunistisen Nuorisointernationaalin uuden politiikan perustalle.[35]

Vallankumouksellisen liikkeen nykyinen vaihe on vahvistanut Kominternin 7. kongressin muokkaamien vallankumouksellisen nuorisoliikkeen periaatteiden ja tehtävien elinvoimaisuuden. Ne ovat vieläkin kommunistisen ja demok-

raattisten nuorisojärjestöjen ohjeena taistelussa imperialismia ja taantumusta vastaan, nuoren sukupolven taloudellisten, yhteiskunnallisten ja poliittisten vaatimusten puolesta, rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta.

1. Boris Ponomarev: 30-letie VII Kongressa Kominterna, Mezhdunarodnaja vstretzha, Praga 1966.
2. O. W. Kuusinen, Valitut teokset, s. 182.
3. Sama, s. 182.
4. W. Pieck: Otzhot o dejatelnosti Ispolnitelnovo komiteta kommunistizheskovo internatsionala 1935, s. 84.
5. G. Dimitrov: Izbrannyje proizvodenija. t. I. s. 378.
6. Sama, s. 394.
7. Sama, s. 394.
8. Sama, s. 402.
9. Sama, s. 402.
10. Soihtu 8/1935, s. 63.
11. P. Togliatti: Izbrannyje statji i retzhi. t.I. Moskva 1965, s. 167.
12. Sama, s. 175.
13. G. Dimitrov, mt., s. 425.
14. Pravda 18. 8. 1935.
15. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494. op.l. ed. hr. 386.1.5.
16. O. W. Kuusinen, mt., s. 151.
17. Sama, s. 153.
18. Sama, s. 153
19. Sama, s. 153—154.
20. Sama, s. 157.
21. Ks. tarkemmin NKP:n keskuskomitean marxixmi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494.op.l.ed.hr.386.l. 16—17.
22. O. W. Kuusinen, mt., s. 159—160.
23. Rezoljutsija vsemirnovo kongressa kommunistitzheskovo internatsiona-
24. G. Dimitrov, mt., s. 176.
25. O. W. Kuusinen, mt., s. 162.
26. Sama, s. 162.
27. V. I. Leninin, Kootut teokset, osa 41, s. 308—309 (venäl.).
28. O. W. Kuusinen, mt., s. 167.
29. Sama, s. 168.
30. Rezoljutsii VII vsemirnovo kongressa Kommunistitzheskova Internatsionale, s. 21.
31. Kommunistitzheskij Internatsional 28—29/1935, s. 62.
32. Sama, s. 62.
33. Sama, s. 62.
34. Sama, s. 63.
35. Komintern i evo revoljutsionnyje traditsii, Moskva 1969, s. 257.

IV Luku
O. W Kuusisen toiminta yhteisrintamapolitiikan toteuttamiseksi (1935—39)

Vaikeuksia ja menestystä taistelussa yhteisrintaman puolesta.

Kominternin johto teki suuren työn Kominternin 7. kongressin päätösten toteuttamiseksi, työväenluokan yhteisrintama- ja kansanrintamapolitiikan soveltamiseksi kommunististen puolueitten käytäntöön.

Georgi Dimitrov, Otto Wille Kuusinen, Dimitri Manuilski, Palmiro Togaliatti ja muut tekivät laajaa selvitystyötä kongressin päätöksistä ja taistelivat johdonmukaisesti uuden poliittisen linjan tunnetuksitekemiseksi joukkojen keskuudessa.

Uuden linjan soveltaminen ei tapahtunut ilman vaikeuksia. Ennen kaikkea oikeistososialidemokraatit vastustivat työväen yhteisrintama- ja kansanrintama politiikan toteuttamista. Koska heillä oli käytettävissään merkittävä määrä joukkotiedotusvälineitä he yrittivät luoda työläisjoukkojen keskuuteen käsitystä, että 7. kongressin päätökset olivat syntyneet muka Neuvostoliiton painostuksesta, sen ulkopolitiikan tukemiseksi.[1] He yrittivät uskotella, että Kominternin uusi poliittinen linja oli vain manööveri, sekä levittivät väitettä, etteivät kommunistiset puolueet ole mikään kansallinen voima, vaan ainoastaan "käsi Moskovasta' [2] ja siksipä joukkojen ei tule luottaa kommunisteihin.

Tehdessään johtopäätöksiä kansanrintaman ensimmäisistä tuloksista kirjoituksessaan "Kommunistisen Internationaalin kaksikymmenvuotinen taival" vuonna 1939 Otto Wil-

le Kuusinen totesi: "Taantumukselliset johtajat eivät lakkaa jarruttamasta proletariaatin yhtenäisyyden asiaa. Päinvastoin, voimme sanoa, että se on nyt heidän varsinaisena tehtävänään työväenliikkeessä."[3]

Paljastaessaan oikeistososialidemokratian manööverit kommunistiset puolueet selittivät johdonmukaisesti työläisjoukoille yhteisrintaman ja kansanrintaman muodostamisen välttämättömyyttä. Useissa maissa kommunistien systemaattinen, kärsivällinen joukkotyö tuotti huomattavia tuloksia. Se johti puolestaan kommunistien vaikutuksen ja arvovallan kasvamiseen. Esimerkiksi Ranskan Kommunistisen Puolueen aktiivinen toiminta laajan fasistisen ja sodan vastaisen kansanrintaman puolesta johti varsin lyhyessä ajassa puolueen kasvamiseen todelliseksi joukkopuolueeksi. Vuonna 1934—37 RKP:n jäsenmäärä kasvoi 30000:sta 341000:een, siis 11-kertaisesti.[4] Silloin RKP:stä tuli jäsenmäärältään Ranskan suurin puolue.

Myös Ranskan Sosialistisen Puolueen jäsenmäärä kasvoi sen osallistuessa kansanrintamaan kommunistien kanssa. Vuonna 1934 se oli 110000 ja vuonna 1935 jo 285000.[5]

Kuitenkin sosialistisen puolueen jäsenmäärä väheni sen yhteistyöasenteen ruvetessa horjumaan 1930-luvun lopulla. Puolueen johto kieltäytyi tällöin noudattamasta kommunistien kanssa muokkaamaansa kansanrintaman ohjelmaa ja palasi yhteistyöhön porvariston kanssa. Ja vuonna 1939 sen jäsenmäärä oli pudonnut 180 000:een.

Kaikki kommunistiset puolueet eivät kuitenkaan saaneet toimia julkisesti. Niiden joukkotyö oli huomattavasti monimutkaisempaa kuin legaalisten puolueitten ja vaati jokaiselta kommunistilta suuria henkilökohtaisia uhrauksia.

Alustuksessaan Kommunistisen Nuorisointernaationaalin 6. kongressissa syyskuussa 1935 Kuusinen esitti työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman toteuttamista koskevia tärkeitä tehtäviä. Kuusinen korosti, ettei saa rajoittua yhteisrintamaa koskeviin yleisiin tunnuksiin. On "toteutettava konkreettista, aktiivista bolshevistista politiikkaa kunkin maan sisä- ja ulkopolitiikan kysymyksissä niin oman maan

työväenluokan ja koko kansan etujen kuin koko kansainvälisen työväenliikkeen etujen puolesta."[6]

Erityistä huomiota Kuusinen kiinnitti kaikkien lahkolaisuuden jäänteiden poistamiseen kommunistisista puolueista. Hän totesi, että lahkolaisuus muodosti silloin "suurimman esteen todellisen bolshevistisen joukkopolitiikan harjoittamiselle."[7] Kuusinen viittasi Ranskan kommunistisen puolueen kokemukseen. Hän totesi, että Ranskan kommunistien menestykset kansanrintaman rakentamisessa perustuivat ennen kaikkea siihen, että puolue harjoitti oikeanlaista joukkotyötä, torjui lahkolaisuuden jäännökset.

Tarkastellen dialektisesti taistelua poikkeamia vastaan, Kuusinen totesi, että suurin vaara kommunistisen puolueitten sisällä on aina poikkeama, joka "tiettynä aikana tietyssä maassa jarruttaa eniten kommunistien toimintaa joukkojen johtavana voimana."[8] Kuusinen kehotti kommunisteja jatkamaan työssään "sitä säälimätöntä kritiikkiä, jonka 7. kongressi kohdisti itsetyytyväisyyttä, lahkolaisuutta, kaavamaisuutta ja sitä vastaan että pyritään korvaamaan joukkojen johtamisen metodit kommunistisen puolueiden johtamisen metodeilla."[9]

Erilaiset oikeistorevisionistiset virtaukset työväenliikkeessä yrittivät käyttää hyväkseen Kominternin päättäväistä kritiikkiä vasemmistolahkolaisuutta vastaan. Revisionistit julistivat, että "nyt bolshevikit ovat kallistumassa oikeistorevisionismiin ja luisuvat bolshevistiselta linjalta." Tällaisiin väitteisiin ei saanut antaa aihetta käytännössä. Selittäessään Kominternin kongressin päätösten merkitystä Kuusinen varoitti edellämainittujen käsitysten aiheuttamasta sekaannuksesta: "Olemme tietoisia siitä, että yhteisrintamataktiikan laajan soveltamisen mukana oikeistolaisuuden vaara tulee kasvamaan kommunistisen puolueitten sisällä. Tämä velvoittaa puolueitamme terästämään valppauttaan myös oikeistolaisuuteen nähden ja tehostamaan taisteluaan sen käytännön ilmentymismuotoja vastaan."[11]

Kysymys puolueen johtavasta osuudesta

Yhteisrintamapolitiikkaa toteutettaessa nousee kärkeväksi kysymys kommunistisen puolueen johtavasta osuudesta. Myös Kominternissa se oli keskeinen kysymys. Niin ennen 7. maailmankongressia kuin sen jälkeenkin joidenkin kommunistien keskuudessa sai jalansijaa käsitys, että kommunistisen puolueen johtava osuus tulee tarpeettomaksi fasismin ja sodan vastaisessa kansanrintamassa. Kuusinen selvitti asiaa Kommunistisen Nuorisointernationaalin 6. kongressissa. Hän totesi että "ken kuvittelee, että laajan yhteisrintamaliikkeen kehittyessä kysymys kommunistisen puolueen, työväenluokan vallankumouksellisen etujoukon johtavasta asemasta menettää merkityksensä, erehtyy täydellisesti. Kommunistisen puolueen johtavan osuuden merkitys kasvaa valtavasti yhteisrintamaa rakennettaessa. Vain kaikenpuolinen kommunistisen puolueen vahvistaminen, sen aloitteellisuuden voimistaminen, sen marxilais-leniniläisen politiikan ja oikean, joustavan, konkreettiset olosuhteet ja luokkavoimat huomioonottavan taktiikan edelleenkehittäminen voivat olla takeena laajojen työtätekevien joukkojen järjestämiselle yhtenäiseen taisteluun fasismia ja kapitalismin hyökkäystä vastaan." [12]

Kuusisen neuvot olivat hyvin hyödyllisiä kommunististen puolueiden toiminnassa 7. kongressin päätösten toteuttamiseksi. Ne auttoivat taistelussa vasemmistolahkolaisuutta vastaan, joka häiritsi kansanrintaman perustamista sekä oikeisto-opportumismia vastaan, joka yritti käyttää kansanrintamapolitiikkaa keinona hävittää marxilais-leniniläiset puolueet.

Kysymystä kommunistien johtavan aseman parantamisesta fasismin vastaisessa taistelussa käsiteltiin Kominternin 7. kongressin jälkeen kokoontuneissa veljespuolueitten edustajakokouksissa.

Kysymykseen kiinnitti paljon huomiota myös Suomen kommunistinen puolue, jonka 6. edustajakokous pidettiin Moskovassa syyskuussa 1935. Edustajakokouksessa muokattiin SKP:n päälinjaksi taistelu sodan ja fasismin vaaraa vastaan. Kokouksen päätöksissä korostettiin, että kansan-

rintaman menetyksellisen toteuttamisen tärkein ehto on kommunistisen puolueen kaikenpuolinen vahvistaminen marxismi-leninismin pohjalta. Korostettiin suurta vastuuta, joka kommunisteilla on taistelussa Suomen kansan etujen puolesta. SKP totesi: "Puolueemme, sen johdon, sen järjestöjen ja jokainen jäsenen on ymmärrettävä, että kannamme suuren vastuun Suomen työväenluokan ja laajojen kansanjoukkojen kohtaloista, koko maamme kohtalosta. Suomesta ei saa tulla fasistisen taantumuksen ja imperialistien sotapsykoosin solmukohtaa. Jokaisen puolueen jäsenen on elävästi tiedostettava puolueemme suuri vastuu, sen ratkaiseva osuus tänä tärkeänä hetkenä, jotta puolueemme voisi täyttää historiallisen tehtävänsä." [13]

Tehtäviensä suorittamiseksi puolueen oli voitettava passiivisuus, avuttomuus ja taipuvaisuus niin reformismiin kuin vasemmistolaiseen kaavamaisuuteen ja lahkolaisuuteen. [14]

Yleisten vetoomusten ja julistusten sijaan oli välttämätöntä ruveta aivan uudella toiminnallisella tavalla toteuttamaan yhteirintamaa. Edustajakokous totesi, että tilanne vaati "jokaiselta puolueen jäseneltä ja puolue-elimeltä ennen kaikkea mitä vilkkainta ja hellittämättömintä toiminnallisuutta, mitä suurinta ja monipuolisinta aloitteellisuutta, luokkavalppautta, rohkeutta ja bolshevistista kurinalaisuutta." [15]

SKP piti puolueen järjestörakenteen uusimista välttämättömänä sovellettaessa yhteisrintamataktiikkaa, niin "että puolueen vaikutus, maaseudulla ja ennen kaikkea sieltä, missä sotaa valmistellaan." [16]

SKP otti käyttöön uusia järjestötyön muotoja, joita puolueen kokemus oli osoittanut tarkoituksenmukaisiksi. Päähuomio puoluejärjestöjen perustamisessa kiinnitettiin tuotannon eri aloille.

SKP korosti, että taistellessaan työkansan jokapäiväisten vaatimusten puolesta ja kehittäessään kansanrintamaa kommunistit eivät suinkaan salaa omia periaatteitaan ja taistelunsa päämäärää, sosialistista yhteiskuntaa.

Kominternin Toimeenpaneva Komitea kiinnitti paljon huomiota koko järjestöllisen työnsä parantamiseen. Se pyrki korjaamaan uuden politiikan toteuttamisessa ilmeneviä virheitä ja puutteita. Suuri merkitys oli Kominternin Toimeenpanevan Komitean ja kommunististen puolueitten yhteisellä neuvottelukokouksella 20.11.1935. Kokouksessa O. W. Kuusinen piti alustuksen "Itsetyytyväisyyteen ei ole aihetta." Siinä hän osoitti puutteita ja virheitä, joita oli vielä paljon kommunististen puolueitten työssä Kominternin 7. kongressin päätösten toteuttamisessa.

Kominternin 7. kongressi antoi yhteisrintama- ja kansanrintamapolitiikan yleiset ohjeet. Samalla se velvoitti jokaista kommunistista puoluetta soveltamaan ohjeita oman maansa oloihin. Kuusinen totesi, että tämä neuvo ei ollut saanut osakseen tarpeeksi huomiota. Hän totesi, että "konkreettisen yhteisrintamapolitiikan asemasta harjoitetaan useimmissa tapauksissa vain yleistä yhteisrintaman propagoimista. Selvä asia, että tällä tavalla käsitellen 7. kongressin päätökset eivät lainkaan saavuta päämääräänsä. Kysymyksessähän on niiden konkreettinen sovelluttaminen käytäntöön, mutta juuri siinä työ on vielä sangen heikkoa."[17]

Kominternin 7. kongressi kehotti kommunisteja tekemään sosialidemokraattisille puolueille yhteistyöehdotuksia sekä puolueitten johto- että perustasolla. Usein kävi niin, että yhteisrintaman rakentaminen rajoittui näihin ehdotuksiin. Se johti yhteisrintaman kaavamaiseen ymmärtämiseen. Tuloksia haettiin yksinomaan pyrkimällä yhteistyöhön sosialidemokraattisen puolueen johdon kanssa, ja yhteistyö joukkojen keskuudessa laiminlyötiin. Usein kävi niin, että sosialidemokraattiset johtajat torjuivat kommunistien ehdotukset ja kun työtä kansanjoukkojen keskuudessa ei tehty, tuloksia ei syntynyt.

Mutta yhteisrintaman rakentaminen edellyttää ennen kaikkea kommunistien aktiivista itsenäistä toimintaa työläisten taistelun johtamiseksi. Kuusinen totesi, että kommunistit eivät "ota riittävästi itsenäisiä askelia joukkotoimintojen kehittämiseksi." [18]

Kansanrintaman tunnusten laatiminen

Kominternin kongressin päätöksissä ja erityisesti Dimitrovin alustuksessa arvosteltiin voimakkaasti kaavamaisuutta kommunististen puolueitten työssä. Esitettiin vaatimus yhteisrintamataktiikan soveltamisesta "uudella tavalla". Kuitenkin käytännön toteuttamisessa ilmeni vakavia puutteita. Alustuksessaan Kuusinen totesi, että ennen kaikkea taloudellisessa taistelussa ilmeni usein passiivisuutta. Myös tunnusten laatimisessa oli puutteita. Konkreettisten taloudellisten tunnusten asemesta "tyydyttiin esittämään yleisiä poliittisia tunnuksia ja aliarvioitiin välttämättömyyttä esittää tunnuksia, jotka koskevat joukkojen välittömiä etuja." [19]

"Tunnukset rauhan puolesta, vapauden ja demokraattisten oikeuksien puolesta ovat sinänsä oikeita," totesi Kuusinen, "mutta ne jäävät tehottomiksi, jollei niitä yhdistetä kunkin maan taistelutilanteeseen." [20] Lisäksi tällaiset yleiset tunnukset vaativat rinnalleen taloudellisen taistelun tunnuksia: "Tietysti rauha ja vapaus ovat korvaamattoman hyviä asioita, mutta jokainen työläinen tietää ja tuntee, että vapaus ilman leipää on liian vähän: aivan samoin rauha ilman leipää on työläisille kapitalistisissa maailmassa tuskin parempi kuin hautausmaan hiljaisuus. Nälkäruoska — se on pääase kapitalistisen orjanomistajien käsissä." [21]

Siellä täällä ilmenevä passiivisuus taloudellisten taistelujen järjestämisessä ei enää johtunut yhtä paljon objektiivisista syistä kuin pulavuosina 1929—30. Ja taloudellisen taistelun merkitys kasvoi jatkuvasti kun suurpääoman politiikka entistä enemmin vaikeutti työtätekevien asemaa. Uusissa olosuhteissa oli paremmat mahdollisuudet käyttää hyväksi työväen taistelutahtoa. Taloudellisten vaatimusten puolesta taisteltaessa voitiin saavuttaa varsinkin työpaikoilla yhteistyötä eri poliittisia suuntauksia edustavien ryhmittymien välillä.

Kuusinen totesi, että erityistä huomiota oli kiinnitettävä suurpääoman puristuksessa olevien väestöryhmien, kuten työttömien, nuorison, työläisnaisten, pienviljelijöiden, kaupunkien pikkuporvareiden, sivistyneistön ja palveluammateissa olevien taistelun järjestämiseen. Kommunistien oli jär-

jestettävä joukkoesiintymisiä näiden ryhmien vaatimusten puolesta ja johdonmukaisesti puolustettava niiden etuja.

Kuusisen huomautukset olivat hyvin tärkeitä, koska kommunistisen puolueitten toiminta työtätekevien konkreettisten vaatimusten muotoilemiseksi oli vielä puutteellista. Jopa Ranskan kommunistisella puolueella, jolla oli huomattavan laaja kokemus, oli vaikeuksia tässä suhteessa.

Puhuessaan Ranskan kansanrintaman saavutuksista, Maurice Thorez totesi, että huolimatta Ranskan kommunistien saavuttamista voitoista kansanrintamapolitiikassa, puolue ei kiinnittänyt vielä tarpeeksi huomiota talonpoikaiston ja muiden keskikerrosten vaatimuksiin, mistä seurasi, että osa pikkuporvaristoon kuuluvista kerroksista joutui fasistien demagogian uhreiksi: "...Toverimme epäröivät vielä silloin kun tilanne vaati päättäviä joukkoesiintymisiä, jotka olisivat pystyneet kallistamaan vaa'an kielen työväenluokan puolelle." [22]

Kansanrintaman ohjelmat

Kommunistien on pystyttävä tarjoamaan jokaiselle suurpääoman uhriksi joutuneelle väestöryhmälle positiivinen ohjelma ja osoittamaan niille ulospääsy kapitalistisesta riistojärjestelmästä. Kommunistien on johdonmukaisesti toimittava tämän vaihtoehdon toteuttamiseksi.

Kominternin 7. kongressin päätösten pohjalta kommunistiset puolueet laativat laajoja kansanrintamaohjelmia, jotka sisälsivät työtätekevien kerrosten erityisvaatimuksia taistelussa pääoman hyökkäystä vastaan. Tällaisen ohjelman laati myös Ranskan kommunistinen puolue Kominternin opastuksella.

Ranskan kommunistien kansanrintamaohjelma sisälsi työläisten, työttömien, nuorison, naisten, palveluammateissa toimivien, pienyrittäjien, kauppiaiden, talonpoikien, sotaveteraanien ja sotainvalidien erityisvaatimuksia. Kommunistit eivät rajoittuneet ainoastaan ohjelman propagoimiseen, vaan osoittivat käytännössä miten se voidaan toteuttaa.[23]

RKP:n kampanja "pakottakaa rikkaat maksamaan" toi esiin keinot, joiden avulla työtätekevien vaatimukset voidaan rahoittaa. Kommunistit ehdottivat mm. sotamäärärahojen

ja poliisikulujen supistamista, suurten yritysten verotuksen kiristämistä ja suurpankeille annettavien lainojen verottamista.[24]

Kommunistien kampanja saavutti joitakin tuloksia. O. W. Kuusinen totesi, että kommunistien on jokaisessa tilanteessa osattava "sanoa joukoille, mitä he tänään voivat ja mitä heidän pitää tehdä puolustaakseen itseään kapitalistiselta ryöstöltä ja porvariston fasistiselta hyökkäykseltä. Se on käytännössä k a i k k e i n tärkeintä puolueittemme politiikan konkretisoimisessa." [25]

Joukkoesiintymisten järjestämiseksi oli nostettava esiin sellaisia tunnuksia ja käytettävä sellaisia taistelumuotoja jotka "ovat lähtöisin joukkojen tarpeista, niiden taisteluvalmiudesta". [26] Se oli Kuusisen mukaan heikoin kohta kommunistien käytännön työssä.

Työväen yhteisrintama- ja kansanrintamapolitiikka on ennen kaikkea käytännön politiikkaa. Kuusinen kirjoitti, että "kapitalistisessa maassa emme voi asettaa poliittisen taistelun päiväjärjestykseen niitä kysymyksiä, joita itse haluaisimme. Usein meidän on tarrauduttava niihin kysymyksiin, joita vihollisemme asettavat päiväjärjestykseen. Vielä tärkeämpää on kuunnella joukkoja, ottaen huomioon heidän vaatimuksensa ja ne polttavat kysymykset, jotka joukkoja eniten kuohuttavat." [27]

Kuusinen totesi, että kommunistit usein toistavat että he taistelevat työläisten konkreettisten vaatimusten puolesta, mutta käytännössä kuitenkaan usein kommunistien asettamat vaatimukset (sinänsä hyvät vaatimukset) eivät käy yhteen niiden konkreettisten vaatimusten kanssa, joiden puolesta kussakin tilanteessa joukot tahtovat taistella." [28]

Kansanrintamahallitus

Kysymys fasisminvastaisen kansanrintamahallituksen muodostamisesta nousi ajankohtaiseksi seitsemännen kongressin

aikana ja sen jälkeen. Kominternin päättävissä elimissä keskusteltiin paljon kansanrintamahallituksen muodostamisen mahdollisuuksista, sen ehdoista ja osuudesta taistelussa fasismia ja sotaa vastaan sekä vallankumouksellisen liikkeen kehityksessä. Jotkut kommunistiset puolueet olivat jo hankkineet kokemusta asiasta.

Kommunistisien puolueiden kokemuksen ja Kominternin johdon kollektiivisen työn perusteella O. W. Kuusinen esitti näkemyksensä kansanrintamahallituksesta. Alustaessaan Kommunistisen Nuorisointernationaalin 6. kongressissa Kuusinen tarkasteli mahdollisuuksia, joita silloin oli kansanrintamahallituksen muodostamiselle. Hän totesi, että sellainen hallitus voidaan muodostaa ainoastaan kapitalismin taloudellisen ja poliittisen kriisin kärjistymisen oloissa sekä työväenluokan joukkoliikkeen huomattavan aktivoitumisen ailana. Hän totesi, että "jos tällaisen joukkoliikkeen kasvun yhteydessä työväenluokan yhteisrintama tai kansanrintamahallituksen muodostaminen osoittautuu mahdolliseksi ja työväenluokan edun kannalta jopa välttämättömäksi, on kommunistisen puolueen pyrittävä sellaisen hallituksen muodostamiseen." Kansanrintamahallituksen olemuksesta Kuusinen totesi, "ettei tällainen hallitus vielä ole proletariaatin dikatatuuria, vaan sen tehtävänä on taistella päättävästi fasismia ja taantumusta vastaan, pyrkiä niiden eristämiseen. Tämä hallitus ei kuitenkaan vielä pysty murskaamaan riistäjien valtaa lopullisesti. Se ei siis pysty tekemään tyhjäksi fasistisen vastavallankumouksen vaaraa. Lopullisen voiton niistä tuo vasta neuvostovalta".

Kehittäessään edellee n kysymystä yhteisrintama- ja kansanrintamahallituksesta alustuksessaan Kominternin Toimeenpanevan komitean istunnossa 20. 11. 1935 Kuusinen totesi, että jotkut kommunistit ymmärtävät kysymyksen kansanrintamahallituksesta pinnallisesti. Kysymys asetettiin usein "irrallisena riippumattomana poliittisen kriisin kehityksestä ja joukkoliikkeestä, jotka ovat tällaisen hallituksen välttämättömiä edellytyksiä", ja että eräät puhuivat "kansanrintamahallituksesta ylimalkaisesti ja epäselvästi aivan kuin se olisi pelkästään tavanomainen vasemmiston ja porva-

riston yhteishallitus."[30]

O. W. Kuusinen palautti mieleen, kuinka Dimitrov painotti 7. kongresissa ensinnäkin ettei kansanrintamahallitus ole mikään itsetarkoitus, vaan yksi mahdollisuus kohti proletariaatin diktatuuria ja neuvostovaltaa.[31] Toiseksi Dimitrov totesi, että Kominternin aikaisemmissa, neljännessä ja viidennessä kongresseissa esitetyt käsitykset työläisten ja talonpoikien hallituksesta olivat puutteellisia, koska ei osattu yhdistää tällaista hallitusta joukkojen parlamentin ulkopuolella käymään taisteluun. Ilman joukkojen tukea kansanrintamahallitus ei voi toimia.

Kominternin johto neuvoi kommunistisia puolueita aina tarkoin miettimään, millaisissa oloissa kommunistit voivat osallistua hallitukseen porvarillisen demokratian vallitessa. Kuusinen varoitti kaavamaisesta lähestymistavasta. Kuusinen totesi, että esimerkkinä tällaisesta on, "kun yritetään siirtää jonkin maan kokemus omaan maahan ottamatta huomioon maan sisäisten luokkavoimien suhteita, kommunistien ja sosiaalidemokraattien suhteita, poliittisen kriisin ja joukkotaistelun kehittymistä."[32]

Yhteistyö taistelussa sotaa vastaan

Toimiessaan johdonmukaisesti 7. kongressin päätösten toteuttamiseksi Kominternin johto kiinnitti huomiota puutteisiin, joita esiintyi kommunistisen puolueiden järjestäessä joukkoja sodanvastaiseen taisteluun.

Fasistisen Italian hyökkäys Abessiniaan lokakuussa 1935, nostatti työtätekevien laajan solidaarisuusliikkeen Abessinian kansan puolesta. Useissa maissa järjestettiin sodanvastaisia mielenosoituksia ja joukkokokouksia, jopa työläisten vastalauselakkoja. Joukkotoimintaa ei kuitenkaan järjestetty niin laajasti kuin olisi ollut mahdollista. Kuusinen totesi useissa puheissaan, että jotkut kommunistiset puolueet suhtautuivat asiaan passiivisesti. Hän totesi, että usein rajoituttiin käytännön toiminnan sijasta pelkkään sodanvastaiseen propagandaan, tyydyttiin yleisiin kirjoituksiin ja puheisiin työväen sodan vastaisen yhteisrintamasta. Tilanne vaati kuitenkin käytännön työtä.[33]

Kuusinen totesi, että joukkojen sodanvastaisen taistelun tunnusten on oltava jokaisessa maassa konkreettisia:" Ranskassa taistelu oli suunnattava fasisteja ja Ranskan ja Neuvostoliiton välisen rauhansopimuksen rikkojia vastaan. Tshekkoslovakiassa niiden pimeiden voimien suunnitelmia vastaan, jotka avasivat tietä fasisteille ja tahtoivat muuttaa maan ulkopolitiikan suunnan; Saksassa ja Itävallassa voimakkaan kansan vastarintaliikkeen puolesta; Englannissa kansallisosialistien sotasuunnitelmien kannattajia vastaan.[34]

Suomessa sodanvastainen taistelu oli kohdistettava maan hallitsevien taantumuspiirien suunnitteleman neuvostovastaisen sodan torjumiseen, neuvostovihamielisen ulkopolitiikan täydellisen lopettamiseen, rehellisten rauhanomaisten Neuvostoliiton suhteiden puolesta.[35]

Eri maissa käytävästä sodanvastaisesta taistelusta oli edettävä kansainväliseen taisteluun rauhan puolesta. Kommunistinen Internationaali pyrki jatkuvasti yhteistyöhön kaikkien työtätekevien järjestöjen kanssa. Italian hyökättyä Abessiniaan Kominternin toimeenpaneva Komitea kääntyi vetoomuksessaan 7.10.1935 kaikkien maiden työläisten ja heitä edustavien järjestöjen puoleen, kaikkien sodanvastaisten voimien ja rauhaarakastavien kansojen puoleen ja kutsui niitä yhteistyöhön sotaa vastaan. Vetoomuksessaan "Alas sota" Komintern esitti erilaisia käytännön yhteistyötarjouksia Abessinian kansan puolesta, Italian fasismia vastaan.[36]

Kuitenkin Sosialistisen Työväen Internationaalin johto kieltäytyi käytännön yhteistyöstä sillä verukkeella, että viiden sosialidemokraattisen puolueen (Englannin, Hollannin, Ruotsin, Tanskan ja Tshekkoslovakian) edustajat kieltäytyivät Kominternin yhteistyötarjouksesta.[37]

STI:n johto ei uskaltanut kuitenkaan työläisjoukkojen yhteistyötä vaativan painostuksen takia kieltää yksittäisten maitten sosialidemokraattisia puolueita ryhtymästä sodanvastaiseen yhteistyöhön kommunistien kanssa. O. W. Kuusinen painotti, että sen vuoksi kommunistien oli ensinnäkin jatkuvasti pyrittävä sodanvastaisen yhteisrintaman rakentamiseen yksittäisissä maissa. Toiseksi oli jatkuvasti "käännyttävä työväenluokan puoleen ja järjestettävä itsenäisesti

sodan vastaisia vastalausekokouksia ja mielenosoituksia sekä yritettävä kaikin mahdollisin keinoin saada laajat joukot liikehtimään ja vielä kolmanneksi oli leppymättömästi paljastettava oikeistososialidemokraattien pyrkimykset sabotoida työväen sodanvastaista yhteisrintamaa.[38]

STI:n ja sosialidemokraattisten puolueitten johtohenkilöt pyrkivät sodanvastaisen taistelun kysymyksissä rajoittumaan Kansainliiton tekemiin ehdotuksiin: Abessinian kysymyksessä he kannattivat erilaisia Kansainliiton esittämiä pakotteita asian ratkaisemiseksi. Suurin osa sosialidemokraattisista johtajista kieltäytyi tukemasta kansainvälisen työväenliikkeen itsenäisiä joukkoesiintymisiä.

Ponnistellessaan laajan sodanvastaisen rintaman muodostamiseksi Komintern osoitti, että samalla on välttämätöntä käydä taistelua oikeistososialidemokratian hajotustoimintaa vastaan.

Sosialistisen Työväeninternationaalin opportunistinen politiikka oli esteenä sille, ettei työtätekevien laajojen kansainvälisten joukkoesiintymisten avulla pystytty painostamaan Kansainliittoa toimiin sotaa vastaan. O. W. Kuusinen totesi, että joidenkin kommunistien kritiikitön suhtautuminen oikeistososialidemokraattien välinpitämättömiin asenteisiin rauhan kysymyksissä aiheutti sen, että työläisten oli joskus vaikeata nähdä olennaista eroa kommunististen ja sosiaalidemokraattisten käsitysten välillä, erityisesti Kansainliittoa ja sille sodanvastaisessa toiminnassa kuuluvaa osuutta koskevassa kysymyksessä.[39]

Kommunistien oli selitettävä työläisille, että Kansainliitto edusti pääasiassa imperialististen maiden hallitusten ulkopolitiikkaa eikä näin ollen pystynyt toimimaan tehokkaasti maailmansodan ehkäisemiseksi. Oli selitettävä, että painostuksen avulla Kansainliitto voidaan saada ottamaan päättäväisiä askelia maailmanrauhan puolesta.[40]

Periaatteellisuuden säilyttäminen

Kirjoituksessaan "Itsetyytyväisyyteen ei ole aihetta" Kuusinen muistutti, että vaikka Kominternin 7. kongressi antoi kommunisteille uusia ohjeita yhteistyöstä sosialidemokraat-

tien kanssa sodan- ja fasisminvastaisessa taistelussa, niin tämä ei merkinnyt suinkaan, että olisi luovuttava kokonaan sosialidemokratian luokkayhteistyön kritiikistä. Vaikka Komintern kehottikin kommunisteja ottamaan huomioon sosialidemokraattisten puolueitten voimakkaan sisäisen eriytymisprosessin ja lähestymään erilaisia sosialidemokratian sisäisiä virtauksia eri tavoin, niin se ei suinkaan kehottanut kieltäytymään sosialidemokratian ideologisesta kritiikistä ja sen oikeistolaisuuden vastaisesta taistelusta.

Periaatteellinen kritiikki ja taistelu luokkayhteistyön politiikkaa vastaan ovat välttämättömiä työväen yhteistyön syventyessä. Kokemus osoitti miten vaikeata yhteisrintaman luominen on oikeistososialidemokraattien jatkuvan vastustuksen vuoksi. Kuusinen totesi, että kansanrintaman uusien mahdollisuuksien etsiminen merkitsi samalla periaatteellisuutta oikeistososialidemokratian arvioinnissa ja samalla entistä lujempaa yhteistyötä niiden sosialidemokraattisten työläisten, toimitsijoiden ja järjestöjen kanssa, jotka vastustavat reformismia ja pyrkivät yhteistyöhön kommunististen puolueitten kanssa. "Mitä voimakkaampaa on taistelumme sosialidemokratian taantumuksellista leiriä vastaan, joka on yhteistyössä porvariston kanssa, sitä tehokkaammin voimme auttaa sosialidemokratian vallankumouksellisia aineksia. Ja vasemmistolaisessa leirissä tapahtuu selkiintyminen itsenäisten kannanottojen määrittelemisessä sitä nopeammin, mitä päättäväisemmin kommunistit toimivat yhteisrintaman puolesta sosialidemokraattisten puolueitten kanssa."[41]

Työväen yhteisrintama voidaan rakentaa vain ankaran ideologisen ja poliittisen taistelun avulla. Se vaatii "ensinnäkin tehostettua taistelua yhteisrintaman *avoimia* vihollisia vastaan, toiseksi kritiikkiä yhteisrintaman verhottuja vihollisia vastaan sekä kolmanneksi — oikeaa taktiikkaa niiden sosialidemokraattien suhteen, jotka sanoissa mielellään hyväksyvät yhteisrintaman, mutta käytännössä eivät tee mitään sen toteuttamiseksi."[42] Sosialidemokraattien johtajille ei saa antaa pieniäkään myönnytyksiä silloin kuin he harjoittavat pelkkää demagogiaa toiminnan asemesta. Kysymys suhtautumisesta yhteistyön toteuttamiseen käytännössä on pääkriteeri, joka osoittaa so-

sialidemokratian erilaisten ryhmien todelliset tarkoitusperät. Demagogit, jotka vain sanoissa esiintyvät yhteistyön puolesta ja antavat työläisille suuria lupauksia taistelusta pääomaa vastaan, on välttämätöntä saattaa sellaiseen tilanteeseen, jossa he ovat teoissa pakotettuja osoittamaan, kuka heistä todella tahtoo taistella porvaristoa vastaan, ja kuka heistä toimii yhdessä porvariston kanssa työväenluokkaa vastaan.

O. W. Kuusinen totesi, että joidenkin kommunististen puolueitten työssä oli havaittavissa ideologisen työn heikentymistä. "Oli tapauksia, joissa toverimme tarkoituksellisesti välttivät oikeistososialidemokraattien taantumuksellisten askelten arvostelua, tapauksia joissa he reagoivat heikosti tai eivät reagoi ollenkaan oikeistolaisten toimintoihin, tai joissa he tyytyvät pelkästään puolustautumaan taantumuksellisten sosialidemokraattien julkeimmilta hyökkäyksiltä. Menneinä vuosina monet kommunistit vain sättivät sosialidemokratiaa sen asiallisen arvostelemisen asemesta. Nyt taas käy niin, että välttämättömän, vakavan, asiallisen arvostelun asemesta vaietaan. Tämä osoittaa, kuinka perusteltu oli kongressin varoitus, että yhteisrintamataktiikkaa laajasti sovellettaessa oikeistolaisuuden vaara tulee kasvamaan."[43]

Näin tapahtui erityisesti silloin, kun sosialidemokraattisten puolueitten kanssa oli saatu esimerkiksi vaalitaistelun aikaan yhteistyösopimuksia jonkin konkreettisen tavoitteen puolesta. Joskus kritiikin laiminlyömisestä seurasi, että sosialidemokratian oikeistojohtajat käyttivät tilannetta hyväkseen. He tehostivat yhteisen vaalitaistelun aikana ideologisia hyökkäyksiä kommunisteja vastaan ja näin usein voittivat vaaleissa kommunistien kustannuksella ja heikensivät heitä. Kuusinen arvosteli kommunisteja, etteivät he puolestaan lehdistössään tarpeeksi selvästi paljastaneet valitsijoille näitä yhteistoiminnan sabotointipyrkimyksiä.

Esimerkiksi Englannin parlamenttivaaleissa syksyllä 1935 kommunistipuolue esiintyi Labour-puolueen kanssa yhteisillä vaalilistoilla eri puolilla maata. Vaalitaistelun kuluessa Labour-puolueen johto esiintyi hyvin kaksinaamaisesti vaalikumppaniaan kohtaan ja pyrki kaikin keinoin estämään

kommunististen ehdokkaiden valinnan parlamenttiin. Kuvaavaa oli, että Labour-puolueen pää-äänenkannattaja Daily Herald julkaisi Etelä-Walesissa ilmestyneessä painoksessaan räikeitä hyökkäyksiä kommunisteja vastaan; koska kommunistisen puolueen johtohenkilö Pollitt oli alueella yhteisenä ehdokkaana. Mutta lontoolaisessa painoksessaan Daily Herald pidättäytyi hyökkäyksistä koska siellä kommunistien tuki Labour-puolueen ehdokkaille oli erittäin tärkeää. Kuusinen arvosteli kommunisteja siitä, että he eivät paljastaneet näitä oikeistososialidemokratian taktisia juonitteluja.

Tällaiset puutteet toiminnassa saivat usein aikaan sen, että vaaliyhteistyössä ero kommunistisen ja sosialidemokraattisten ehdokkaiden välillä jäi epäselväksi työläisille.

Hyvin yleistä oli myös luopuminen reformismin ideologisesta kritiikistä ammattiyhdistysliikkeessä. Toisinaan kommunistit sulkivat silmänsä siltä, etteivät ammattiliittojen oikeistososialidemokraattiset johtajat suinkaan pyri ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyteen työväenluokan etujen, vaan omien järjestöpoliittisten pyrkimystensä ajamiseksi. He suostuivat ammatillisen liikkeen eheyttämiseen yleensä vain sillä ehdolla, että sosialidemokraatit saivat enemmistön liikkeen johdossa. Niissä tapauksissa, joissa yhdistyminen näytti selvästi tapahtuvan kommunistien johdolla, sosialidemokratian oikeistojohtajat keksivät kaikenlaisia verukkeita estääkseen työläisjoukkojen yhteistyöpyrkimykset. [44]

Kominternin 7. kongressi kehoitti kommunisteja tarkasti erittelemään sosialidemokratian sisäisiä tendenssejä, jopa sen johtohenkilöiden välisiä eroavaisuuksia. Työväenluokan yhtenäisyyden puolesta käytävässä taistelussa on otettava huomioon jopa kaikkien vähäisemmätkin ristiriidat ja erimielisyydet sosialidemokraattien johtajien välillä. Kuusinen totesikin, että on hyödyllistä ja välttämätöntä erottaa toisistaan muun muassa Itävallan sosialidemokratian johtaja Otto Bauer ja kaikkein oikeistolaisimmat sosialidemokratian johtohenkilöt, kuten amerikkalainen ammattiyhdistysjohtaja John Lewis. Mutta se ei suinkaan merkitse, että on kokonaan kieltäydyttävä arvostelemasta näistä herroista jompaa kumpaa. Heidän kanssaan on käytävä yhteistyöneuvotteluja, mutta heitä on myös arvosteltava, silloin kun se on

tarpeen ja välttämätöntä. Suhtautumisemme sosialidemokraatteihin ei olisi yhteisrintamataktiikkaa, vaan "...opportunistista taktiikkaa, jos mahdollisuutta neuvotteluihin reformististen johtomiesten kanssa säilytetään siten, että järjestelmällisesti luovutaan kääntymästä välittömästi joukkojen puoleen, jottei vain ärsytettäisi näitä johtajia eikä rikottaisi 'yhtenäisyyttä' heidän kanssaan."[45]

Paitsi oikeisto-opportunistista suhtautumista sosialidemokratiaan O. W. Kuusinen arvosteli myös eräitä kommunisteja lahkolaisesta suhtautumisesta työväenluokan yhteistyöhön. Tällaista esiintyi mm. Skandinavian maissa, joissa sosialidemokraatit osallistuivat hallituksiin ja heillä oli yleensä vahvat asemat porvarillisessa valtiokoneistossa ja työväenliikkeessä. Kuusinen totesi tässä yhteydessä, etteivät kommunistit aina käyttäneet kaikkia mahdollisuuksia lisätä joukkovaikutustaan esimerkiksi vaalitaistelujen aikana. Tällaisissa tilanteissa oli "...otettava sosialidemokraattisen puolueen vaalilupauksista ja muista 'platformuista' yksityisiä vaatimuksia, jotka vastaavat työväenluokan etuja, ja näin lähestyttävä sosialidemokraattisia työläisiä ja järjestöjä; tässä teidän oman puolueenne vaatimukset. Me kommunistit kannatamme näitä vaatimuksia. Me ehdotamme yhteisrintamaa näiden vaatimusten pohjalla."[46] Joidenkin kommunistipuolueiden onnistui näillä menetelmillä luoda pysyvät yhteydet sosialidemokraattisiin työläisiin ja järjestöihin.[47]

Kominternin 7. kongressin päätökset saivat eri puolella maailmaa osakseen laajojen työläisjoukkojen hyväksymisen. Yhteisrintama ja kansanrintama sotaa ja fasismia vastaan kasvoi ennen kaikkea joukkojen keskuudesta. O. W. Kuusinen totesi, että yhteisrintamaliike kehittyi useissa tapauksissa jopa spontaanisti, ilman kommunististen puolueitten johtoa. Oli olemassa vaara, että kommunistit jäisivät jälkeen joukkoliikkeestä sen sijaan, että olisivat joukkoliikkeen johdossa. Kuusisen mukaan tämä johtui osaksi siitä, etteivät kommunistit olleet tarpeeksi aloitteellisia. Kuusinen totesi, että 7. kongressin muotoilemat ohjeet joukkoliikkeen poliittisesta, konkreettisesta johtamisesta eivät lähimainkaan olleet toteutuneet kommunististen puolueitten käytännössä.[50]

O. W. Kuusinen painotti erityisesti, että jokaisen kommunistisen puolueen oli käytännössä selvitettävä itselleen, millaiselta 7. kongressin linja näyttää sen omassa toiminnassaan. Hän kehotti kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin: 1. 7. kongressin yhteisrintamapolitiikka ei vaatinut ainoastaan taistelua yleisten poliittisten tunnusten puolesta vaan myös joukkojen välittömien etujen ja konkreettisten jokapäiväisten vaatimusten puolesta. 2. Ei riitä, että tehdään yhteistyötarjouksia yksinomaan sosialidemokraattisten puolueitten johdolle, vaan on jatkuvasti pyrittävä yhteistyöhön sosialidemokraattien kanssa kaikilla tasoilla: alueellisesti, työmailla, eri teollisuuslaitoksissa. 3. "...kommunistit eivät suinkaan ota tehtäväkseen ainoastaan sopimusten tekemistä. He eivät saa hetkeksikään luopua joukkojen itsenäisestä valistamisesta, järjestämisestä ja mobilisoimisesta." 4. Yhteisrintaman rakentaminen ilman taistelua sen vihollisia ja hajottajia vastaan ei ole mahdollista: "tämä taistelu ei saa heikentyä, vaan päinvastoin, sen pitää tehostua niin taloudellisella kuin poliittisella alalla, liikehtimisessä sotaa ja fasismia vastaan." ja 5. 7. kongressin linja vaatii taistelua "ei ainoastaan vasemmistolahkolaisuutta, vaan myös oikeistolaisuuden vaaraa vastaan sen kaikissa konkreettisissa ilmenemismuodoissa".[51]

"Itsetyytyväinen lahkolaisuus" oli hävitettävä juurineen; mutta sitä ei saa korvata itsetyytyväisellä passiivisuudella. Kuusinen korosti yhteisrintamaliikkeen järjestöllisen vahvistamisen välttämättömyyttä. Puolueista riippumattomien työtätekevien yhteisten taisteluelinten muodostaminen oli välttämätöntä, jotta yhteistyö saisi kannatusta laajojen kansankerrosten keskuudessa eikä jäisi vain työväenpuolueitten, ammattiyhdistysten ym. järjestöjen välisiksi sopimuksiksi. Pelkät väliaikaiset joukkokampanjat, mielenosoitukset, lakot ym. eivät riitä takaamaan laajojen joukkojen taisteluyhtenäisyyttä, vaan kommunistien on huolehdittava siitä, että yhteistyö olisi vakiintunutta ja jatkuvaa.

1 Näin selitti mm. Väinö Tanner SDP:n 16. edustajakokouksessa vuonna 1936. Kts. SDP:n 16. edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 31. Työväen Arkisto.
2. Väinö Tanner sanoi, että Suomessa "ei voi olla puhettakaan yhteisrintaman perustamisesta kommunistien kanssa, koska SKP toimii laittomasti eikä sillä ole vaikutusta työläisten keskuudessa." Edelleen Tanner väitti, että työväenluokan yhteisrintama voidaan toteuttaa vain sosialidemokraattisen puolueen täydellisen hegemonian vallitessa: "...yhteisrintama kahden erilaisen aineksen välillä voi syntyä ainoastaan yhteisen ohjelman perustalla, ja tämän ohjelman on oltava sosialidemokraattinen." SDP:n 16. edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 31, Työväen Arkisto.
3. O. W. Kuusinen, Valitut teokset, s. 183.
4. Kts. M. Thorez, "Izbrannyje statji i retzi, Moskva 1966, s. 119.
5. Kts. S Salytzhev, Sotsial-demokratija: ideino-polititzheskaja evoljutsija i problemy borby za jedinstvo rabotshevo klassa, Moskva 1974, s. 18.
6. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 533.op.1.ed.hr.235.l.42—43.
7. Sama, l. 43.
8. Sama, l. 44.
9. Sama, l. 45—46.
10. Sama, l. 46.
11. Sama, l. 46.
12. Sama, l. 42.
13. Yhteiseen taisteluun pääoman hyökkäystä, fasismin ja sodan vaaraa vastaan. SKP:n 6. puoluekokouksen päätökset, 1935, s. 29.
14. Sama, s. 29.
15. Sama, s. 29.
16. Sama, s. 29—30.
17. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494. op,16.y.1.l.2.
18. Kommunistitzheskij Internatsional, 35—36/1935, s. 20
19. Sama, s. 20.
20. Sama, s. 21.
21. Sama, s. 21.
22. Kommunistitzheskij Internatsional 25/1935, s. 6.
23. Sama, s. 11.
24. Kts. Maurice Thorez, Valitut teokset (venäl.), Moskova 1959, s. 147.
25. Kommunistitzheskij Internatsional 35—36/1935, s. 25.
26. Resulutsii VII kongressa Kominterna, s. 13—14.
27. Kommunistitzheskij Internatsional, 35—36/1935, s. 125.
28. Sama, s. 25.
29. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 553.op.1.ed.hr. 235.l.38—39.
30. Sama, f. 494.op.16.ed.hr.1.l.11—12.
31. Sama, l. 14.

32. Sama, f. 533.op.1.ed.hr.235.l.38—39.
33. Kts. Kommunisti 1/1936, s. 32.
34. Sama, s. 33.
35. SKP:n VI edustajakokouksen päätökset 1935, s. 22.
36. Kommunistitzheskij Internatsional, 28—29/1935, s. 56—57.
37. Kommunistitzheskij Internatsional, Moskova 1969, s. 429.
38. Kommunistitzheskij Internatsional, 35—36/1935, s. 26.
39. Kommunisti 1/1936, s. 36.
40. Sama, s. 34.
41. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494.op.16.d.1.1.19.
42. Kommunistitzheskij Internatsional 35—36/1935, s. 29.
43. Sama, s. 29—30.
44. Oikeistososialidemokraattinen hegemoniapyrkimyksistä ammattiyhdistysliikkeessä tarjoaa Suomen työväenliikkeen historia monta esimerkkiä. Mm. vuonna 1929 oikeistososialidemokratia hajotti yhteistyössä maan taantumuspiirien kanssa SAJ:n, jonka jäsenistön valtaenemmistö oli kommunistien kannalla.
45. Kommunisti 1/1936, s. 37.
46. Sama, s. 37.
47. Kuusinen neuvoi mm. Ruotsin kommunisteja taistelemaan työläisten yhteisrintaman puolesta. Ruotsin Kommunistisen Puolueen entinen puheenjohtaja **H. Hagberg kertoo artikkelissaan "O. W. Kuusisen ja Ruotsin** työväenliike" siitä, miten Kuusinen neuvoi 1930-luvulla ruotsalaisia kommunisteja ottamaan huomioon Ruotsin sosialidemokraattien hallitusohjelmassa (joka pyrki tarjoamaan kapitalismille ja sen edustajille kapitalistisen ulospääsyn kriisistä) olevat työväen vaatimukset ja käyttämään niitä hyväkseen toiminnassaan. (O. W. Kuusinen — suomalainen internationalisti, Helsinki 1971, s. 39.).
48. Kommunisti 1/1936, s. 38.
49. Esim. Ruotsin sosialidemokraattisen hallituksen sotamäärärahojen korottamispyrkimyksiä vastaan käytävä taistelu lähti liikkeelle trotskilaisen Kilbomin puolueen aloitteesta. Tämäntapaiset esimerkit osoittavat miten perusteltua oli Kominternin 7. kongressin korostus kommunististen puolueitten aloitteellisuuden ja aktiivisuuden merkityksestä laajojen joukkojen järjestämisessä taisteluun fasismia ja sotaa vastaan.
50. Johtotyöhön Kuusinen kiinnitti erityistä huomiota jo 7. kongressin valmisteluvaiheessa. Esim. tarkistaessaan ja korjatessaan 7. kongressin päätöslauselmien teesiehdotusta Kuusinen kirjoitti kommunististen puolueitten taktiikkaa käsittelevän osan kohdalle sivun reunaan: "Konkreettinen johtotyö — sitä on systemaattisesti opetettava puolueillemme... ilman konkreettisuutta ei ole myöskään oikeaa taktiikkaa eikä ole mahdollista nostaa esiin taisteluhenkeä, todella mobilisoida joukkoja ja viedä niitä eteenpäin... Ehkä on lisättävä tähän uusi pykälä: konkreettinen taktiikka fasismin vastaisessa taistelussa." (NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494, op.1.ed.hr.7.l.253.).
51. Kommunisti 1/1936, s. 38.

V Luku

Yhteisrintama ammattiyhdistysliikkeessä

7. kongressin päätökset työväen yhteisrintamasta merkitsivät käännettä myös kommunistien toiminnassa ammattiyhdistysliikkeessä. Ne tuottivat huomattavia tuloksia taistelussa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta.

Kommunistit pyrkivät ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyteen kansallisesti ja kansainvälisesti. Kongressin päätöksissä todettiin, että "kommunistit kannattavat päättäväisesti ammattiliittojen yhtenäisyyden palauttamista kussakin maassa ja kansainvälisesti. He pitävät yhtenäisiä luokkaammattiliittoja eräänä työväenluokan tärkeimpänä tukena. He puolustavat luokkataistelun pohjalta yhtenäisiä ammattijärjestöjä jokaisella tuotannon alalla ja jokaisessa maassa, yhtenäisiä kansainvälisiä tuotannonaloittaisia ammattiyhtymiä ja ammattiliittojen yhtenäistä Internationaalia." [1]

O. W. Kuusinen oli eräs niistä, jotka laajan vallankumouksellisen kokemuksensa ja teoreettisen kykynsä avulla sovelsivat Leninin opetuksia kommunistien toiminnasta ammattiyhdistysliikkeessä ja muokkasivat uuden poliittisen linjan ammattiyhdistysliikkeen yhtenäistämiseksi.

Kominternin sihteeristön jäsenenä Kuusinen oli laajasti perehtynyt maailman ammattiyhdistysliikkeeseen. Hän pystyi siis yleisten ohjeiden lisäksi antamaan käytännön neuvoja eri maitten kommunisteille.

Toiminta reformistissa ammattijärjestöissä

Toiminta ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta ei ollut suinkaan uusi asia Kominternin 7. kongressissa. Se oli ollut komunistien tärkeimpiä tehtäviä Kominternin perustamisesta lähtien. Kominternin 3. kongressissa (1921) Lenin totesi, että kommunistien joukkotoiminnan pääasiallinen alue oli ammattiyhdistysliike. Ennen kaikkea oli toimittava reformistisissa ammattiliitoissa, joihin siihen aikaan kuului suurin osa järjestäytyneistä työläisistä.

Kommunistien toiminta reformistisissa ammattiliitoissa sai fasismin ja taantumuksen hyökkäyksen voimistuessa osakseen voimakasta vastustusta liittojen oikeistolaisten johtajien taholta. Oikeistososialidemokraatit pyrkivät eristämään kommunistit ammattiyhdistysliikkeestä. He pelkäsivät kommunistien kasvavaa joukkovaikutusta työläisten keskuudessa.

Oikeistososialidemokraattien jatkuva hajotustyö työväenliikkeessä ja heidän avoin liittoutumisensa taantumuspiirien kanssa kommunistien eristämiseksi ammattiyhdistysliikkeestä olivat ratkaisevina syinä siihen, että kommunistiset puolueet ja vallankumoukselliset ammattiliitot 1920-luvun lopulla ja 1930-luvun alussa joskus menettivät otteensa taistelussa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta ja osaksi eristäytyivät laajoista joukoista.

Profinternin 5. kongressin vuonna 1930 tekemät päätökset Vallankumouksellisten Ammattijärjestöjen muuttamisesta itsenäisiksi järjestöiksi ja siitä, että joidenkin maiden vallankumouksellisten ammattijärjestöjen (Saksan, Itävallan, Englannin ja Ruotsin) oli irtauduttava reformistien johtamien liittojen jäsenyydestä, eivät suinkaan edistäneet kommunistien pyrkimyksiä yhtenäistää ammattiyhdistysliike.[2]

Kominternin Toimeenpanevan Komitean 12. täysistunto (1932) kiinnitti huomiota kommunistien ammattiyhdistystyön puutteellisuuksiin. Se arvosteli puolueita siitä, että toiminta reformistien johtamissa ammattiliitoissa oli suurelta osin laiminlyöty. Lisäksi täysistunto kiinnitti huomiota toimintaan kristillisissä ja fasistien johtamissa ammattiliitoissa.

Täysistunnossa pitämässään alustuksessa Kuusinen arvosteli muun muassa virheellistä taktiikkaa lakkotaistelujen aikana. Hän totesi, ettei aina osattu käyttää hyväksi lakkojen aikana kasvavaa työläisjoukkojen poliittista aktiivisuutta. Tapahtui jopa niin, että kommunistit kieltäytyivät osallistumasta reformistien johtamaan lakkoon. Tällainen politiikka oli Kuusisen toteamuksen mukaan, "joukkojen voittamisen kannalta vallankumouksellisen politiikan irvikuva."[3]

Lakkotaistelujen aikana kommunistit eivät aina osanneet tehokkaasti käyttää hyväkseen ja ohjata työläisjoukkojen aloitteellisuutta ja tietoisuuden kasvamista. Oli pyrittävä kohottamaan taloudellisten lakkotaistelujen tasoa ja laajennettava ne poliittisiksi taisteluiksi. Mutta kaikessa oli aina pysyttävä "maan pinnalla". Poliittisten tunnusten oli vastattava tiukasti konkreettista tilannetta ja työläisjoukkojen vaatimuksia. Tunnuksia ei saa "temmata ilmasta", vaan "oli valittava sellaisia tunnuksia, jotka ovat välittömässä ja selvässä yhteydessä lakon koko kulkuun." [4]

Alustuksessaan Kuusinen totesi, että lähes kaikkialla oli laiminlyöty joukkotyötä reformistisissa ammattiliitoissa. Hän palautti mieleen Leninin neuvot, joiden mukaan on "mentävä kaikkiin uhrauksiin, vieläpä tarvittaessa turvauduttava kaikenlaisiin juoniin, viekkauteen, ja illegaalisiin menettelytapoihin, jopa vaikenemaan ja salaamaan totuudenkin, kunhan vain pääsisimme ammatillisiin liittoihin, voisimme pysyä niissä ja tehdä niissä hinnalla millä hyvänsä kommunistista työtä." [5]

Kominternin 7. kongressin valmisteluvaiheessa ja kongressin aikana tuskin mikään muu kommunistien toiminta-alue sai osakseen niin paljon arvostelua kuin ammattiyhdistystyö. Niinpä käsitys "taloudellisten taistelujen itsenäisestä johtotyöstä" sai osakseen ankaraa arvostelua. Käsitys perustui siihen, että punaisten ammattiliittojen oli lakkotaisteluiden yhteydessä perustettava itsenäisiä lakkokomiteoita lakon reformistisia johtoelimiä vastaan. [6] Käytännössä tämä johti usein kommunistien eristäytymiseen joukoista. O. W. Kuusinen arvosteli muun muassa englantilaisten kommunistien virheellistä taktiikkaa Etelä-Walesin kaivostyöläisten laajan

lakon yhteydessä vuonna 1931, jolloin 40:n kommunistin ryhmä julistautui "keskuslakkotoimikunnaksi", vaikkei saanut osakseen joukkojen tukea.

Samanlaista eristäytymistä oli monessa maassa. O. W. Kuusinen arvosteli myös amerikkalaisten kommunistien menettelyä eräässä suuressa lakossa, kun kommunistit perustivat oman rinnakkaisjohtonsa ja kieltäytyivät esiintymästä reformistien järjestämissä lakkokokouksissa, vaikka se olisi antanut suuria mahdollisuuksia joukkovaikutuksen lisäämiseen. [8]

7. kongressi osoitti, että kommunistien on käytettävä joukkotyössään hyväkseen kaikkia legaalisia ja illegaalisia keinoja. Heidän oli mentävä jopa fasistien perustamiin ammattiyhdistyksiin tai muihin joukkojärjestöihin. Kuusinen totesi, etteivät kommunistit mene näihin järjestöihin suinkaan kannattaakseen niitä, vaan "järjestääkseen niissä taistelua fasismia vastaan."

7. kongressin jälkeen elokuussa 1935 pidettiin Moskovassa vallankumouksellisten ammattiliittojen neuvottelukokous. Profinternin pääsihteeri Lozovski kiinnitti puheenvuorossaan huomiota työmuotoihin fasistisissa ammattiliitoissa. Hän huomautti, että päätehtävänä piti olla niiden perustason saaminen mukaan fasisminvastaiseen taisteluun. Erityisen tärkeänä hän piti valistustyötä fasistien ideologiaa ja demagogiaa vastaan sekä menetelmiä, joiden avulla työtätekevät voitiin irrottaa fasistien demagogisten tunnusten vaikutuspiiristä. [9]

Se ei ollut helppoa työtä. Sitä tehtäessä oli välttämätöntä omaksua leniniläinen tapa lähestyä kärsivällisesti ja suvaitsevaisesti joukkoja, oli tutkittava joukkojen mielialoja ja niiden psykologiaa. Lozovski huomautti, ettei suinkaan pidä alentua joukkojen tietoisuuden tasolle, vaan on pyrittävä nostamaan heidän tasoaan "...tämä meidän on otettava huomioon työssämme fasistisissa ammattiliitoissa, katolisissa liitoissa, liberaalisissa, reformistisissa liitoissa, joissa on valtavasti ennakkoluuloja ja valtavasti näkemyksiä, jotka ovat meistä vieraita, usein jopa käsittämättömiä. On osattava vakuuttaa, vakuuttaa ja selvittää."[10]

SKP:n kokemuksen kansainvälinen merkitys

SKP:n kokemuksella oli suuri merkitys Kominternin linjan muokkaamisessa. Huolimatta siitä, että SKP toimi poikkeuksellisen vaikeissa maanalaisissa oloissa, se saavutti merkittäviä tuloksia taistelussa ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta jo vuosina 1933—35. Lapuanliikkeen riehuessa maassa 1930-luvun alussa taantumuksellisen hallituksen toimeenpanemat kommunistien ja muiden vasemmistolaisten työläisten vangitsemiset ja murhat olivat lähes jokapäiväisiä. Oikeistososialidemokraattiset ammattiyhdistysjohtajat hajottivat yhteistyössä ohranan kanssa SAJ:n, jossa kommunisteilla ja vasemmistolaisilla työläisillä oli enemmistö. [11]

Valtiovallan tukemina oikeistososialidemokraatit perustivat SAJ:n tilalle SAK:n, jonka tarkoitus oli toimia hajotusjärjestönä. SAK:n oikeistojohtajat harjoittivat kommunisteja ja heitä kannattavia työläisiä kohtaan tehokasta syrjintää, erottivat heidät johtamastaan ammattiliitoista ja estivät kommunistien pääsyn SAK:n alaisiin liittoihin.

SKP perusti hajotetun SAJ:n tilalle itsenäisiä maanalaisia ammattiyhdistyksiä. Mutta niiden joukkovoima oli vaikeiden toimintaolosuhteiden vuoksi riittämätön. Vaikeassa tilanteessa SKP löysi kuitenkin ulospääsyn: syntyi ajatus lakkauttaa maanalaiset, punaiset ammattiliitot ja liittyä sosialidemokraattien johtamiin liittoihin.

Tehtävää ei ollut helppo toteuttaa, olihan kommunistisen työläisten keskuudessa voimakkaita ennakkoluuloja hajotustarkoituksella perustettua SAK:ta kohtaan.

Kominternin ja erityisesti O. W. Kuusisen henkilökohtaisen avun turvin SKP ryhtyi vuonna 1933 uudella tavalla rakentamaan työväen yhteisrintamaa ammattiyhdistysliikkeessä.[12] Kesällä 1933 SKP teki päätöksen, että kommunistien oli tehtävä täydellinen käänne työssään ammattiyhdistysliikkeessä. Kommunistien oli liityttävä sosialidemokraattien johtamaan SAK:hon. Sosialidemokraattien johtamista ammattijärjestöistä oli kehitettävä todellisia työläisten luokkataistelun joukkojärjestöjä. SKP:n keskuskomitea kehotti

kommunisteja keskittämään toimintansa seuraavien tehtävien[13] täyttämiseen:

1) Kaiken ammatillisen työn perustan pitää olla työpaikoilla. Ammatillisia työpaikkaryhmiä on laajennettava, aktivoitava, lujitettava ja ohjattava todellisen joukkotyön kehittämiseen. Oli perustettava uusia työpaikkaryhmiä sinne, missä niitä ei vielä ollut. Joukkotyön painopisteen on oltava ennen kaikkea suurimmilla ja tärkeimmillä työpaikoilla ja teollisuusalueilla. Erityisesti oli kiinnitettävä huomiota nuoriin työläisiin ja perustettava omia nuorisoryhmiä työpaikkajärjestöjen yhteyteen. Kommunistien oli pyrittävä hankkimaan laajoja yhteyksiä myös maaseudun työtätekeviin, taisteltava maa- ja metsätyöläisten olojen parantamisen puolesta ja saatava näiden keskuudessa alulle ammatillista järjestäytymistä ja joukkotoimintaa. Ammatilliseen taisteluun oli pyrittävä vetämään myös entistä enemmän työläisnaisia ja ruotsinkielisiä työläisiä.

2) Puolue kehotti jäseniään liittymään SAK:n järjestöihin. Niissä oli perustettava vallankumouksellisten ammattiyhdistysjärjestöjen (VAO) ryhmiä ja kehitettävä laajaa oppositiota SAK:n johdon luokkayhteistyötä vastaan. Oli pyrittävä johtamaan SAK:n ammattiliittojen jäsenenemmistö luokkataisteluun, vallankumouksellisten työläisten ammattijärjestöistä erottamista vastaan, proletaarisen ammatillisen demokratian puolesta, kaikkien luottamusmiespaikkojen ja paikallisten osastojen valtaamiseksi, mitä tarmokkaimmin torjuen kaikki antautumismielialat sosialidemokraattisen ammatillisen byrokratian edessä.

3) Oli kehitettävä luottamusmiesverkostoa ja sen avulla parannettava yhteyksiä työläisjoukkoihin luokkataistelun järjestämiseksi.

4) Myös valistustyötä oli kohennettava: työläisten jokapäiväisten vaatimusten lisäksi oli entistä enemmän kiinnitettävä huomiota myös kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen ja luokkataistelun kysymyksiin, sellaisiin kuin sosialismin ja kapitalismin väliseen taisteluun, Neuvostoliiton sosialistiseen rakennustyöhön, kapitalismin kriisin tutkimiseen ym.

Oikeistososialidemokraattien luokkayhteistyön politiikka oli paljastettava jokapäiväisten tapahtumien valossa. Myös ammattiyhdistysliikkeen lehdistöä oli pyrittävä kehittämään joukkovalistustyön laajentamiseksi.

5) Työnantajien perustamia valkoisia työväenjärjestöjä vastaan oli käytävä voimakasta taistelua paljastamalla nämä itseään "vapaiksi" kutsumat järjestöt työnantajien orjajärjestöiksi. Oli yritettävä saada yhteyksiä näissä järjestöissä oleviin työläisiin. Heitä oli koetettava saada mukaan taloudelliseen taisteluun. SKP kehotti luotettavia ammattiyhdistystyöntekijöitä toimimaan näissä järjestöissä.

6) SKP kiinnitti huomiota myös ammattiyhdistysliikkeen aktiiviseen osallistumiseen työväenluokan yleiseen vallankumoukselliseen taisteluun, erityisesti sodanvastaiseen joukkotyöhön.

7) SKP kehotti jäseniään tehostamaan joukkotaistelua ammatillisen liikkeen julkisten toimintaoikeuksien puolesta, koska taantumusvoimien ja fasistien hyökkäykset ammattiyhdistysliikettä vastaan lisääntyivät.

8) SKP pyrki kaikin tavoin kehittämään kommunististen ammattiyhdistystoimitsijoiden pätevyyttä, aloitteellisuutta ja toiminnallisuutta työläisten joukkotaistelujen johtajina.

SKP:n toimet osoittivat, että Suomen kommunistit alkoivat jo vuonna 1933 toteuttaa ammattiyhdistyspolitiikassaan linjaa, joka myöhemmin hyväksyttiin Kominternin 7. kongressissa. Kommunistien työn tuloksena ammatillisessa liikkeessä alkoi tapahtua nousua. Puolueen kehotus liittymisestä SAK:n alaisiin järjestöihin ei tosin heti saanut varauksetonta kannatusta kommunististen työläisten keskuudessa. Muistissa olivat hyvin vielä vuosien 1929 ja 1930 tapahtumat, jolloin SAJ hajotettiin.

SKP:n sitkeiden ponnistelujen ansiosta yhä laajemmat työläisjoukot liittyivät SAK:n alaisiin järjestöihin. SKP:n keskuskomitean kokous vuonna 1934 vahvisti aiemmin ammattiyhdistystyöstä tehdyn päätöksen ja totesi, että "työtä on nyt tarmokkaasti jatkettava, voitettava kaikki vastahakoisuus siihen ja saatava aikaan tarmokas työ ammattiosastoissa." [14]

Vähitellen SAK:n alaisten järjestöjen jäsenmäärä alkoi kasvaa kuten käy ilmi oheisesta taulukosta.

SAK:n jäsenmäärän kasvu vuosina 1930—1936

1930	14964	1934	27160
1931	19390	1935	33883
1932	18930	1936	44525
1933	19847		

Suomalaisten kommunistien menestykseen vaikutti suuresti Kuusisen osallistuminen SKP:n johtotyöhön ja hänen laajat tietonsa kansainvälisestä ammattiyhdistysliikkeestä. [15]

SAK:n järjestöt pysyivät kuitenkin sosialidemokraattisen johdon alaisina. Oikeistososialidemokraattiset ammattiyhdistysjohtajat tekivät kaikkensa estääkseen työläisten yhteistoiminnan kasvun sotaa ja fasismia vastaan. Entiseen tapaansa he yrittivät sulkea kommunisteilta tien SAK:n johtamiin järjestöihin.

Kommunistien johdonmukainen taistelu työväen etujen puolesta sai vähitellen aikaan sen, että työläisten keskuudessa syntyi vastustusta SAK:n oikeistolaista johtoa kohtaan. Yhteisrintamahenki joukkojen keskuudessa kasvoi. Joukkojen pyrkimys yhteistyöhön heijastui myös osittain sosialidemokraattisten järjestöjen johtoon. SKP:n edustaja totesikin Kominternin 7. kongressissa, että "sen jälkeen kun huomattava osa sosialidemokraattisia järjestöjä on työläisjäsenistönsä painostuksesta hyväksynyt päätöksiä työväen yhteistaistelun järjestämisestä, niin sosdem lehdistössä on alettu puhua paljon varovaisemmin työväen yhteistaistelua vastaan, onpa eräissä sosdem maaseutulehdissä yhteisrintamaa kannattaviakin kirjoituksia." [16]

SAK:n johto lähetti yhdessä ohranan kanssa kaikille perusjärjestöilleen paimenkirjeen, jossa neuvottiin järjestöjä erottamaan kommunistit kaikesta toiminnasta. Sitä ei kuitenkaan hyväksytty työpaikoilla, vaan se nostatti sosialidemokraattisten työläisten keskuudessa vastarintaa SAK:n oikeistolaista johtoa kohtaan. Työläisten painostuksen vuoksi

SAK:n johto ei uskaltanut toimeenpanna uhkaamiaan erottamisia. [17]

Sosialidemokraattiset työläiset saivat vähitellen omakohtaisesti kokea, että kommunistit puolustavat johdonmukaisimmin työläisten etuja ja että kommunistit ovat parhaita ammattiyhdistystyöntekijöitä. Se lisäsi kommunistisen puolueen arvovaltaa ja vaikutusta työläisten keskuudessa.

Yhtenäisyys luokkataistelun ja demokratian pohjalta

Kominternin seitsemäs kongressi asetti ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyydelle vain kaksi ehtoa: luokkataistelun ja ammattiliittojen sisäisen demokratian. Se poisti pohjan joidenkin sosialidemokraattisten johtajien väitteiltä, että kommunistien toiminta ammattiliitoissa merkitsee demokratian loppua.

Antikommunistisessa propagandassaan porvaristo ja reformistiset ammattiyhdistysjohtajat käyttivät tehokkaasti hyväkseen kommunistien puolueryhmien toimintaa ammattiyhdistyksissä. Siksi Kominternissa asetettiin kysymys näiden ryhmien olemassaolosta. Ranskan kommunistisen puolueen edustaja Franchon kertoi vallankumouksellisten ammattijärjestöjen kokouksessa Moskovassa 22. 8. 1935, että RKP luopui omista puolueryhmistään ammattijärjestöissä sen vuoksi, että porvaristo ja oikeistososialistit olivat pystyneet luomaan niihin kohdistuvia vahvoja ennakkoluuloja joukkojen keskuudessa. [19]

Ammattiyhdistysliikkeen sisäinen demokratia ja työväen jokapäiväisten etujen puolustaminen olivat myös Saksan kommunistien periaatteita kun he pyrkivät Saksan vapaiden ammattiliittojen eheyttämiseen. He pyrkivät torjumaan näkemykset, että vapaista ammattiliitoista pyrittäisiin kehittämään "eräänlaisia kommunistisen ja sosialidemokraattisen puolueen yhteenliittymiä" eikä suinkaan kaikkia työläisiä edustavia taisteluelimiä, joissa vallitsee täydellinen demokratia. [20]

Ammattiyhdistysten sisäisten kommunististen ryhmien toiminnan lopettaminen ei saanut varauksetonta kannatusta Kominternissa ja Profinternissa. Huolimatta siitä, että Ko-

minternin 7. kongressi teki asiasta päätöksen, asiasta väiteltiin vielä kongressin aikana ja sen jälkeen. Kongressissa, Georgi Dimitrovin alustusta käsittelevän komission istunnossa, Profinterin pääsihteeri Lozovski käytti puheenvuoron, jossa hän vastusti puolueryhmien toiminnan lopettamista kaikissa ammattiliitoissa. Lozovskin mielestä ryhmien lopettaminen oli paikallaan vain Ranskassa, jossa kommunisteilla oli suuri kannatus ammattiyhdistysliikkeessä. Lozovski puolusti ryhmien säilyttämistä myös siksi, että useissa maissa sosialidemokraatit asettivat ammatillisen liikkeen yhtenäisyyden ensimmäiseksi ehdoksi kommunistien eroamisen Profinternista ja liittymisen reformistien johtamaan maailmanliittoon, ns. Amsterdamin Internationaliin.

Lozovskin mielipide ei kuitenkaan saanut kannatusta Kominternin johdossa. Kuusinen käytti asiasta puheenvuoron, jossa hän totesi Lozovskin käsityksen "liian ahtaaksi". Kuusinen sanoi, että "puolueryhmien lopettaminen koski tietysti alunperin vain Ranskaa, mutta se oli ennakkotapaus, jolla on kansainvälinen merkitys". Hän totesi, "ettei ole vain sattuma, että olemme menneet niin pitkälle Ranskassa. Ja minä olen sitä mieltä, että useissa maissa voimme mennä yhtä pitkälle ja ettei kysymystä voida asettaa toisin kuin Ranskassa." [21]

Kuusinen korosti kommunististen puolueitten toiminnan voimistamista ammattiliitoissa. Mutta tämän oli tapahduttava ilman puolueryhmiä, koska niiden olemassaolo "vain jarruttaa kommunistien vaikutuksen lisääntymistä ammattiliitoissa ja laajojen työläisjoukkojen voittamista luokkataistelun kannalle. Luulen, ettei meidän ole syytä itse sitoa käsiämme. Ennen kaikkea meidän on kehitettävä ammattiyhdistystyön menetelmiä joustavammin kuin tähän asti. Ranskan kokemus osoittaa, että se on välttämätöntä." [22]

Kominternin ja Profinternin johdossa keskusteltiin myös ehdoista, joita kommunistien oli yhtenäisyysneuvotteluissa esitettävä reformististen ammattiliittojen johtajille. Katsottiin, että ehdoista oli tarkoin sovittava reformististen johtajien kanssa eikä neuvotteluiden aikana ole enää syytä luopua ehdoista.

O. W. Kuusinen korosti, etteivät kommunistit voi alistua kaikkiin sosialidemokraattisten johtajien esittämiin ehtoihin. Hän totesi, ettei kommunistien tule sielläkään, missä heillä on vain vähäinen vaikutus joukkojen keskuudessa, alistua sosialidemokraattien ehtoihin ilman muuta, ilman neuvotteluja: "Tekisimme suuren virheen, jos alistuisimme ilman taistelua... Meidän on taisteltava ehtojen puolesta, mutta siellä, missä meillä on hallussamme vain vähäpätöisiä ryhmiä ja vastassamme on mahtava reformistinen joukkojärjestö, meidän on oltava ehdoissamme myös vaatimattomampia."[23]

Hajotustoiminnan torjuminen

Ammattiyhdistysliikkeen sisäinen demokratia edellyttää että on mahdollista käydä polemiikkia eri poliittisten ryhmien välillä, arvostella virheellisiä käsityksiä sekä käydä liikkeen sisällä ideologista taistelua kaikkia yhtenäisyyttä hajottavia, kaikkia työväen etuja vahingoittavia käsityksiä vastaan. Kuusinen korosti sitä monessa yhteydessä. Niinpä tehdessään Kominternin 7. kongressin jälkeen johtopäätöksiä puolueitten toiminnasta Kuusinen arvosteli muun muassa Tshekkoslovakian kommunisteja siitä, että he joskus suostuivat ilman muuta sosialidemokraattien esittämiin ehtoihin ammattiyhdistysliikkeen eheyttämisessä.

Kuusisen mukaan Tshekkoslovakian kommunistisen puolueen äänenkannattaja "Rude Pravo" hyväksyi sosialidemokraattisjohtoisen metalliliiton oikeistolaisen johtajan Hampelin ehdotuksen (metallityöläisten liittokokouksessa syksyllä 1935) siitä, että metallityöläisten ammattiliittojen eheyttämisen on tapahduttava täysin sosialidemokraattisen puolueen esittämien ehtojen pohjalta: "Hän (Hampel—L. L.) sanoi kannattavansa metallityöväen ammattiliittojen yhtymistä, mutta yhtymisen pitää hänen mukaansa tapahtua yksinkertaisesti sosdem ohjelman pohjalta, siten, että punaisen ammattiliiton jäsenet yhtyvät sosialidemokraattiseen liittoon."[24]

Tämän jälkeen Hampel esiintyi Tshekkoslovakian sosialidemokraattisen puolueen konferenssissa Prahassa ja toisti

entistä selvemmin käsityksensä työväen yhtenäisyydestä. Kuusisen mukaan Hampel "...tahtoo sanoilla 'työväenluokan yhtenäisyys' vain naamioida sosialidemokratian vanhan politiikan — työväenluokan hajottamis- ja kommunistiselle puolueelle tappionaiheuttamispolitiikan".[25]

Tshekkoslovakian sosialidemokraattisen puolueen äänenkannattaja "Pravo Lidu" kommentoi Hampelin puhetta:"..sosialidemokratia kaikkine osineen käy kohti päämäärää, työväenluokan voimien yhtymistä Tshekkoslovakiassa, konstruktiivisen sosialismin aatteellisella perustalla. Ja tämä edellyttää, että myös toiset suuret sosialistiset puolueet — kansallissosialistiset (!) samoin kuin suuri osa kommunistisen puolueen jäsenistä, ovat jo huomattavassa määrin kypsyneet tällaista ratkaisua varten."[26] Kuusinen kiinnitti jatkuvasti huomiota siihen, että tällaiset näkemykset jäivät täysin vaille kritiikkiä useiden maiden kommunistisessa lehdistössä.

Riippumattomuuden periaate

Ammattiyhdistysliikettä käsittelevissä kirjoituksissaan ja puheissaan O. W. Kuusinen korosti, että kommunistien taistelu ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta on aina taistelua työväen perusetujen puolesta, reformistista luokkayhteistyön politiikkaa vastaan. Riippumattomuuden periaate ei merkitse ainoastaan sitä, että ammattiliitot toimivat riippumattomina poliittisista puolueista, vaan myös sitä, että niiden toiminta on itsenäistä porvarilliseen valtiokoneistoon ja porvarilliseen ideologiaan nähden. Kuusinen huomautti usein, että vaikka ammattiliitot toimivat poliittisista puolueista riippumatta, niissä toimivat kommunistit eivät voi asettaa liitoissa tehtyjä päätöksiä puolueensa päätösten yläpuolelle. He ovat velvollisia johdonmukaisesti täyttämään puoluetehtävänsä myös ammatillisessa liikkeessä.

Kominternin 7. kongressin jälkeen 22. 8.—23. 8. 1935 Moskovassa pidetyssä vallankumouksellisen ammattiyhdistysliikkeen neuvottelukokouksessa O. W. Kuusinen painotti, että Kominternin ja Profinternin toiminta ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta vaatii jokaisen maan konk-

reettisten olosuhteitten huolellista tutkimista. Sen perusteella on muokattava mahdollisimman sopiva yksityiskohtainen yhtenäisyyssuunnitelma kutakin maata varten: "... On olemassa vaara, että otamme vastaan ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta käytävän taistelun asettaman valtavan tehtävän vain yleisessä muodossa, vain sanoissa emmekä näe vaivaa suorittaa tehtävää konkreettisessa jokapäiväisessä työssämme."[27]

Kuusisen 6 ohjetta

Kuusinen osoitti, että vain jokapäiväisen sitkeän työn avulla voidaan voittaa reformististen ammattiyhdistysjohtajien avoin hajotustoiminta. Pelkkä agitaatio ei riitä. Kuusinen luetteli mainitussa neuvottelukokouksessa kuusi asiaa, jotka ovat tärkeitä kommunistien ay-rintamassa. Ne olivat silloin ja edelleenkin ajankohtaisia:

1. On kerta kaikkiaan tehtävä tyhjäksi oikeistososialidemokraattien väitteet siitä, etteivät kommunistit muka tahdo taistella työläisten jokapäiväisten etujen puolesta. Kommunistien on taisteltava johdonmukaisesti työläisten konkreettisten vaatimusten puolesta riippumatta siitä, millaisia poliittisia suuntauksia työläiset edustavat tai mihin järjestöihin he kuuluvat. Käytännön työllä on näytettävä, että ennen kaikkea kommunistit pyrkivät työväenluokan aineellisen aseman parantamiseen ja ovat työläisten etujen kaikkein johdonmukaisimpia puolustajia.[28]

2. Toiminta ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta on aloitettava sellaisista asioista, jotka ovat tuttuja työläisille. Alussa on erittäin tärkeätä saada liikkeeseen mukaan mitä laajimpia joukkoja. Sen jälkeen on vasta opastettava nämä yhä vaativampiin taistelumuotoihin.

3. On havainnollisesti osoitettava, että kommunistit pyrkivät ammattiyhdistysliikkeen vahvistamiseen kokonaisuudessaan ilman minkäänlaisia ahtaita puolue-etuja. He pyrkivät siis myös reformistien hallussa olevien liittojen vahvistamiseen. Joskus aikaisemmin ammatillisen liikkeen yhtenäisyystunnusta käytettiin pääasiassa vain reformististen ammattiliittojen paljastamiseen. Mutta tämä toi punaisille ammatti-

järjestöille varsin vähän menestystä. O. W. Kuusinen osoitti, että oli hankittava jäseniä myös reformistisiin ammattiliittoihin: "Mitä suurempia joukkoja liittyy reformistisiin ammattiliittoihin, sitä enemmän meillä on mahdollisuuksia toden teolla valloittaa nämä liitot luokkataistelun kannalle, nopeuttaa niiden jäsenjoukkojen radikalisoitumista."[29]

Kominternin 7. kongressi oikaisi aikaisemman virheellisen käsityksen reformistisista ammattiliitoista, jonka mukaan ne eivät olleet työväenluokan järjestöjä, vaan "kapitalistisia järjestöjä".[30]

4. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kommunistien ammattiyhdistystyön laatuun. Toisinaan reformistit osoittautuivat ammattiyhdistyspolitiikassa kokeneemmiksi ja taitavammiksi kuin kommunistit. Kommunistien keskuudessa on joskus havaittavissa vähättelevää suhtautumista järjestelmälliseen ammattiyhdistystyöhön. Kuusinen korosti, että jokaisen kommunistin on opittava hyväksi ammattiyhdistystyöntekijäksi: "Meidän on teoillamme osoitettava, että kommunistit ovat ammatillisen liikkeen parhaita työntekijöitä jopa reformistien johdossa olevissa liitoissa."[31]

5. On perusteellisesti muutettava suhtautumista sekä reformististen ammattiliittojen jäsenjoukkoon että näiden liittojen toimitsijoihin. Voimakasta eriytymistä sosialidemokraattisten ammattiyhdistystoimitsijoiden keskuudessa on käytettävä tehokkaasti hyväksi. Kuusinen arvosteli aikaisempaa käsitystä, jonka mukaan reformistiset ammattiyhdistystoimitsijat ilman muuta oikeistolaistuvat, kun taas jäsenjoukot vasemmistolaistuvat: "Tämä kaava oli aikaisemmin virheellinen, ja se on virheellinen myös nykyään."[32]

Kuusinen osoitti, että sosialidemokraattisten ammattiyhdistystoimitsijoiden keskuudessa on hyvin erilaisia henkilöitä; on vannoutuneita kommunistien vihaajia, mutta myös niitä, jotka kuuntelevat joukkojen ääntä. Heidän kanssaan on pyrittävä yhteistyöhön.

6. Kommunistien on vakuuttavasti näytettävä, että he tekevät kaikkensa ammatillisen liikkeen yhtenäisyyden puolesta, että he esiintyvät päättäväisesti kaikkia yhtenäisyyttä vaikeuttavia ja jarruttavia tekijöitä vastaan.

Näiden periaatteiden toteuttamista häiritsivät silloin ja häiritsee vielä tänäänkin ammattiyhdistysliikkeen reformististen johtajien hajotustyö. Taistelu ammattiyhdistysliikkeen luokkataisteluun perustuvan yhtenäisyyden puolesta jatkuu kapitalistisissa maissa yhä kärkevänä.

1. Kominternin VII maailmankongressi, Päätöslauselmat, Petroskoi 1935, s. 21.
2. Kts. Pjatij Kongress Profinterna. Stenografitzheskij otzhot. Rezoljutsija i postanovlenija, Moskva 1930, s. 635, 637—638.
3. O. W. Kuusinen, Kansainvälinen asema ja Kominternin osastojen tehtävät, s. 66.
4. Sama, s. 68.
5. V. I. Lenin, Teokset osa 31. s. 38—39.
6. Kts. B. M. Leibson, K. K. Shirinja, Povorot v politike Kominterna, Moskva 1975, s. 179.
7. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f. 494.op.l.ed.hr.3.l.222.
8. Sama, l. 223.
9. Sama, f.594.op.2.ed.hr.135.l.308.
10. Sama, ed.hr.13.l.310.
11. SAJ:n jäsenmäärä oli vuonna 1929 noin 90000. Kts. esim. Antti Hyvönen, SKP:n maanalaisuuden vuodet, Helsinki 1971, s. 101.
12. SKP:n veteraani Kauko Heikkilä kertoo tekijälle antamassaan haastattelussa 5. 1. 1974 osallistuneensa keväällä 1933 Profinternissa keskusteluun, jossa suomalaiset kommunistit esittivät ajatuksen liittymisestä SAK:n alaisiin järjestöihin, jotta niihin voitaisiin saada "sellainen joukkopohja, jonka kautta SKP voisi esiintyä ja järjestää ammatillista taistelua." Heikkilä vahvistaa, että O. W. Kuusinen vaikutti suuresti siihen, että SKP:n keskuskomitea heinäkuussa 1933 teki päätöksen menemisestä sosialidemokraattien johtamiin ammattiliittoihin.
13. Kts. tarkemmin: SKP:n päätöksiä, Leningrad 1935, s. 492—532.
14. Sama, s. 459.
15. Niinpä SKP:n veteraani Inkeri Lehtinen toteaa: "Vuonna 1933 tuli selväksi — ja tästä kuuluu suuri kunnia O. W. Kuusiselle — että oli välttämätöntä etsiä uusia teitä ei vain kommunistien vaan koko työväenluokan, kaikkien demokraattisten voimien yhdistämiseksi taistelussa hyökkäävää fasismia vastaan, kansan perustuslaillisten oikeuksien palauttamiseksi." 30-letije VII kongressa Kominterna, Praha 1966, s. 271.
16. SKP taistelussa laajan yhteisrintaman puolesta, fasismia ja sodan vaaraa vastaan, Petroskoi 1935, ss. 10—11.
17. SKP taistelussa laajan yhteisrintaman luomiseksi fasismia ja sodanvaaraa vastaan, proletaarisen vallankumouksen puolesta, s. 11.
18. Kominternin VII maailmankongressi, Päätöslauselmat, s. 22.

19. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto f. 534.op.2.ed.hr. 135. 1.21.
20. Rundschau 2/1935, s. 95—96.
21. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto, f.494.op.1.ed.hr.423 1.97.
22. Sama, 1.97.
23. Sama, 1. 223—224.
24. **Kommunisti 1/1936, s. 35—36.**
25. Sama, s. 36.
26. Sama, s. 36.
27. Krasnyj Internatsional **Profsojuzov 21/1935, s. 10.**
28. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituurin keskusarkisto, f.534.op.2.ed.hr.135.1.293.
29. Krasnyj Internatsional Profsojuzov **21/1935, s. 11.**
30. Esimerkiksi Kominternin 6. kongressin päätöksissä puhuttiin reformististen ammattiliittojen integroitumisesta porvarilliseen valtiokoneistoon ja trusteihin (Kts. Kommunistitzheskij Internatsional v dokumentah 1919—1932, Moskova, s. 774). **Fasismin hyökkäyksen** voimistuessa ja sosialidemokratian sisäisen kriisin ja hajaannuksen syventyessä tämä määritelmä ei enää vastannut tilannetta. Reformististen ammattiliittojen jäsenistö kääntyi yhä selvemmin oikeistolaista johtoaan vastaan.
31. Krasnyi Internatsional Profsojuzov 21/1935, s. 21.
32. Sama, s. 11.

VI Luku

SKP taistelussa fasismia ja sotaa vastaan

Toimiessaan Kominternin sihteeristön jäsenenä O. W. Kuusinen oli tarkoin perehtynyt Kominternin eri osastojen kysymyksiin. Hän antoi niille toimintaohjeita fasismin- ja sodanvastaisessa taistelussa. Erityisesti Suomen kommunistinen puolue oli lähellä hänen sydäntään, olihan Kuusinen myös SKP:n johdon jäsen.

SKP:n veteraani, kunniapuheenjohtaja Ville Pessi, joka jo SKP:n maanalaisella kaudella ja myös julkisen toiminnan aikana sodan jälkeen oli läheisessä yhteydessä Kuusiseen, toteaa: "SKP:n noudattama poliittinen linja on aina muotoiltu kollektiivisen työn tuloksena puolueemme edustajakokouksissa. Kuitenkin O. W. Kuusisen osuus ja merkitys on siinä ollut painavin. Niin oli puolueemme maanalaisuuden kautena, ja häneltä saimme hyviä ohjeita ja neuvoja myös puolueen julkisen toiminnan kaudella."[1]

O. W. Kuusisen toimintaa Kominternissa ja SKP:ssä on usein vaikeaa erottaa toisistaan. Kuusinen käytti usein SKP:n kokemusta hyväkseen osallistuessaan kansainvälisen kommunistisen liikkeen yleisen linjan muotoilemiseen.[2]

Se osoittaa, että SKP:n toiminta liittyi läheisesti kysymyksiin, joita käsiteltiin Kominternissa ja jotka olivat ongelmia koko kansainvälisessä liikkeessä. Otto Wille Kuusisen välityksellä SKP sai myös suoran yhteyden Kominternin johtoon. Sillä oli hyvin suuri merkitys SKP:n politiikan muotoutumiseen.

SKP:n kuudennen edustajakokouksen hyväksymä työväenluokan yhteisrintama- ja kansanrintamapolitiikka Ko-

minternin juuri päättyneen 7. kongressin päätösten pohjalta perustuu paljolti Kuusisen SKP:n työhön antamaan henkilökohtaiseen panokseen.[3]

SKP:n 6. edustajakokous pidettiin 10.—20. syyskuuta 1935 Moskovassa. Se oli ensimmäinen Kominternin kongressin jälkeen pidetty puoluekokous. Georgi Dimitrov totesikin edustajakokoukseen lähettämässään tervehdyksessä: "Suomen kommunistinen puolue on ensimmäisenä Kommunistisen Internationalen 7. kongressin jälkeen pitänyt puoluekokouksensa tahtoen sen päätöksissä ei kaavamaisesti toistaa, vaan konkreettisesti soveltaa maailmankongressimme antamia ohjeita oman maansa oloihin. Tähän katsoen ansaitsevat teidän puoluekokouksenne päätökset muidenkin Kommunistisen Internationalen puolueiden huomiota."[4]

Kirjeessään edustajakokoukselle Dimitrov lähetti SKP:n kautta tervehdyksen Suomen työläisille: "Suomalaiset toverit! Viekää sana kaikille Suomen työtätekeville, että on tullut aika nousta rohkeaan yhteistoimintaan fasismia ja taantumusta vastaan: työväenluokan luja yhteisrintama ja valtava kansanrintama takaavat varmasti Suomen kansan voiton kaikista sorron ja pimeyden voimista."[4]

Edellinen SKP:n edustajakokous oli pidetty vuonna 1925. Niinpä kuudennen edustajakokouksen tuli laatia yhteenvetoja peräti kymmenen vuoden ajalta, jonka kuluessa oli tapahtunut suuria muutoksia. Edustajakokouksen tehtävänä oli tutkia ajankohtainen tilanne ja fasismin hyökkäys Suomessa, joka oli aivan erityyppinen kuin monissa muissa maissa. Tästä totesi O. W. Kuusinen avajaissanoissaan edustajakokouksessa 10. 9.: "Suomeen sopii hyvin saksalaisen runoilijan Heinen sanat: Siankärsät ne meillä koristetaan yhä vieläkin laakerinlehdin." Kuusinen kuvasi tilannetta taantumuksellisessa Suomessa myös erään ranskalaisen porvarillisen asianajajan sanoin: "Suomessa ei ole häpeä istua vankiloissa, vaan on toisinaan häpeä olla vankilan ulkopuolella."

Suurpääoman ylläpitämän Lapuanliikkeen hyökkäilyjen yhteydessa satoja kommunisteja vangittiin. Useat saivat surmansa ohranan kidutuksissa ja fasististen rosvojoukkojen terroritekojen seurauksena.[5]

Työtätekevien aseman kurjistuminen

SKP:n kuudes edustajakokous eritteli Suomen kapitalistisessa taloudessa tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutuksia työtätekevien asemaan. 1930-luvun keskivaiheilla Suomen talouselämä oli pulakautta seuranneen laman vallassa.[6]

Suomen kapitalistit selvisivät pulakaudesta työtätekevien riiston äärimmäisen kiristämisen avulla. Gylling totesi puheenvuorossaan SKP:n edustajakokouksessa ".. pulasta ulospääsy työväen kustannuksella onnistui sen takia, että Suomen kapitalistit kykenivät järjestämään työläisten ja talonpoikain riiston paremmin kuin monien muiden maiden kapitalistit."[7]

Pulavuosina työpalkkoja alennettiin 30—50 prosentilla, joillakin teollisuuden aloilla jopa 60 prosenttia. Suurpääoman voitot sen sijaan kasvoivat. Pulakauden päättymisestä huolimatta palkkoja ei nostettu pulaa edeltävälle tasolle. Tosin lakkotaistelun avulla työläiset saavuttivat vuosina 1933—35 pieniä korotuksia (noin 10—20 prosenttia) palkkoihinsa. Korotusten olisi kuitenkin pitänyt olla 100-prosenttisia, jotta ne olisivat vastanneet pulaa edeltänyttä tasoa.

Talonpoikien asema huononi. Tilojen pakkohuutokaupat lisääntyivät. Pakkohuutokauppojen määrä oli vuonna 1931 1623, 1932 2526, 1933 3296 ja vuoden 1935 ensimmäisen puoliskon aikana 1473.

Työttömien määrä, joka pulan aikana virallisten tilastojen mukaan oli noin 100000, mutta todellisuudessa noin 200000, oli tuotannon kasvamisen johdosta alkanut vähentyä, mutta ei kuitenkaan laskenut pulaa edeltävien vuosien tasolle. Erilaisten "rationalisointimenetelmien" avulla työnantajat kiristivät entisestään työtahtia. Työpaikan menettäminen oli ainaisena uhkana. SKP:n edustajakokouksen osanottajien selostukset kertoivatkin työtätekevien tyytymättömyyden kasvamisesta koko maassa.

Fasismin hyökkäys

SKP:n edustajakokous totesi, että Suomen fasistit kehittivät hyökkäystään kahdelta taholta: kaikkein näkyvimmin val-

misteli fasistista vallankaappausta maassa vuodesta 1932 lähtien täysin laillisesti toiminut Isänmaallinen Kansaliike (IKL) jonka rahoittaja ja "henkinen isä" oli Hitlerin Saksa.[8] IKL sai vuoden 1932 eduskuntavaaleissa 24 paikkaa, mutta sen vaikutus Suomen poliittiseen elämään oli huomattavampi. IKL vaati avoimesti parlamentarismin hävittämistä, täydellisen fasistisen diktatuurin pystyttämistä Saksan malliin.

IKL oli Suomen fasismin ja taantumuksen varsinainen iskunyrkki. Se uhkasi avoimesti tuhota kaikki työläisten poliittiset ja ammatilliset järjestöt. Se höykkäsi myös pikkuporvariston fasisminvastaisia voimia vastaan. Saksan ja Italian fasistien menettelytapoja seuraten IKL käytti apunaan julkeata kiihotusta, provokaatioita, kaasu- ja hajupommeja, työväentalojen räjäyttämisiä, uhkauksia, rääkkäyksiä ja murhia.

Alustuksessaan SKP:n 6. edustajakokouksessa O. W. Kuusinen varoitti IKL:n muodostaman vaaran aliarvioimisesta. "... olisi suuri virhe väheksyä sen (IKL:n) vaarallisuutta, katsoen pelkästään sen vaalituloksiin kuten sosialidemokratian johtajat tekevät." Näin teki SDP:n puheenjohtaja Väinö Tanner. Hän uskotteli jatkuvasti työläisille, että Suomi on "täysin demokraattinen maa kaikista taantumusvoimien hyökkäyksistä huolimatta."[9]

Varoittaessaan fasismin vaarasta Kuusinen totesi, että IKL:llä on varsin suuri joukkovaikutus, jopa niin suuri, että itseasiassa "se on voimakkain puolue Suomessa".

IKL:ssä ilmoitettiin olleen silloin 60 000 jäsentä, kannattajineen kaikkiaan noin 100 000.

IKL:llä oli ratkaiseva vaikutus suojeluskunnissa, armeijan upseeristossa, papistossa, ylioppilaskunnissa, ylemmässä virkamiehistössä: siis kaikissa porvarillisen yhteiskunnan tärkeissä solmukohdissa, kuten SKP:n 6. edustajakokous totesi.[10]

IKL:llä oli 14 sanomalehteä, joita julkaistiin eri puolilla maata. O. W. Kuusinen totesi alustuksessaan SKP:n edustajakokouksessa, että IKL oli ottanut oppia Saksan ja Italian fasisteilta ja pyrkinyt soveltamaan demagogiaansa muuttuneisiin oloihin saadakseen itselleen lisää kannatusta. Kuusi-

sen mukaan fasistien kannatus oli suuri varsinkin nuorison keskuudessa. Tästä kertoivat lukuisat nuorisojärjestöt, joita IKL ja muut fasistijärjestöt olivat perustaneet nuorison keskuuteen. Kuusinen varoitti erityisesti IKL:n vaikutuksesta opiskelevan nuorison keskuudessa. "...minä sanoisin, että opiskelevan nuorison enemmistö kulkee niiden mukana."[11] Niinpä Kuusinen kehotti kommunisteja toimimaan entistä kiinteämmässä yhteistyössä Akateemisen Sosialistiseuran kanssa, joka oli saanut opiskelijoiden keskuudessa aikaan fasismin ja sodanvastaista liikettä, tosin vielä melko vähäistä.

"Ylioppilaat ovat poliittisesti tietämättömin kansankerros", sanoi Kuusinen. "Puna-armeijasta he eivät tiedä mitään. Heidän mielestään se on sama kuin tsaristinen armeija... ja Suomen armeija muka voimakkaampi." Tästä piti huolta Akateeminen Karjala-Seura, jolla 1930-luvulla oli opiskelijoiden keskuudessa lähes täydellinen hegemonia.[12] AKS:lla oli kiinteät suhteet IKL:ään. Eduskuntavaaleissa AKS harjoitti aktiivista vaalipropagandaa IKL:n hyväksi.

Myös naisten keskuudessa fasisteilla oli huomattava kannatus. Tästä puhui SKP:n edustajakokouksessa Aino Pesonen. Hän sanoi, että naisten militarisoimista harjoitettiin Suomessa 1930-luvulla jopa tehokkaammin kuin monissa muissa kapitalistisissa maissa. Fasistinen "Lotta-Svärd"-järjestö oli yksi maailman parhaiten järjestetyistä porvarillisista naisten sotilaallisista järjestöistä. Siihen kuului noin 86000 jäsentä. Joukossa oli myös työläis-ja talonpoikaisnaisia.[13]

Lottien valmennus- ja kurssitoiminta oli tehokasta. He harjoittivat laajaa neuvostovastaista propagandaa, erityisesti maan itärajan asukkaiden keskuudessa. Lotilla oli mitä kiinteimmät yhteydet IKL:ään.

IKL ei ollut ainoa puolue, joka valmisteli fasistista vallankaappausta. Peitellymmin siihen osallistuivat Kivimäen hallitukseen (1932—36) kuuluneet puolueet. Kivimäen hallitus, johon kuului Kokoomuksen, Maalaisliiton ja Edistyspuolueen oikeistosiiven edustajia harjoitti erittäin taantumuksellista politiikkaa ja tuki fasisteja taistelussa edistyksellisiä voimia vastaan. Hallituksen käsialaa olivat useat työväen de-

mokraattisia oikeuksia rajoittavat poikkeuslait ja satojen työläisten pidättämiset ja vangitsemiset. SKP:n edustajakokous totesikin, että Kivimäen hallitus saattoi "sanoissa paheksua IKL:n pahimpia 'omavaltaltaisia' tuhotöitä, mutta osaksi eduskunnallista, osaksi hallinnollista tietä he (hallituksen edustajat) panivat täytäntöön IKL:n fasistisia vaatimuksia yhden toisensa perään." [14]

Kivimäen hallituksen "laillisen" taantumuksen politiikka tuki IKL:n valmistelemaa totaalisen fasistidiktatuurin perustamista. SKP:n edustajakokouksen osanottajat toivat esille tapahtumia, jotka kertoivat hallituksen pyrkimyksistä lyödä työväenliike maan tasalle. [15]

Suomen taantumuksen hyökkäys ei enää suuntautunut vain kommunistista puoluetta ja sen johtamia legaalisia järjestöjä vastaan. Se uhkasi entistä enemmän myös sosialidemokraattisen puolueen toimintaa. Fasistit tahtoivat tuhota työläisten kaikki poliittiset, ammatilliset, osuustoiminnalliset ja urheilujärjestöt. He tahtoivat poistaa myös demokraattisesti ajattelevan pikkuporvariston oikeudet. Esimerkkeinä olivat demokraattisia kirjailijoita ja sanomalehtimiehiä vastaan nostetut oikeusjutut (esimerkiksi kirjailija Haanpään, toimittajien Valan, Yliruusin ja Leinosen jutut).

SKP:n edustajakokous varoitti fasistisen diktatuurin vaarasta: "Jos jo tähän mennessä on kolhittu kovasti eduskunnan merkitystä ja lapualaisten vaatimuksesta viety lukuisia kansanedustajia eduskunnasta vankilaan, niin vastedes on vaarassa koko eduskunnan olemassaolo tai ainakin kaikkien fasismia vastustavain kansanedustajain ja vaaleissa sellaisten ehdokkaitten loukkaamattomuus." [16]

Fasismi alkoi tuhota myös kaiken kansallisen kulttuurin: "...fasismi uhkaa panna lapualaispapit ja muut pimeyden voimat koko kansan henkisen elämän piiskureiksi." [17]

Fasistien vallan pystyttäminen oli suunnattu kokonaisuudessaan Neuvostoliiton vastaisen sodan sytyttämiseen. SKP kutsui Suomen kansaa keskittämään voimansa pääoman ja fasismin uuden hyökkäyksen takaisinlyömiseen. Se osoitti, että tämä on "mahdollista ainoastaan työväenluokan ja

kaikkien muiden fasisminvastaisten kansankerrosten yhteisellä, tarmokkaalla taistelulla."[18]

Työväen yhteisrintama

Kominternin 7. kongressi antoi kommunistisille puolueille yleiset ohjeet työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman rakentamisessa. Se velvoitti osastojaan toteuttamaan kongressin päätöksiä oman maansa olojen mukaan. Toteuttamismuodot olivat erilaisia kussakin maassa. Tästä puhui O. W. Kuusinen alustuksessaan SKP:n 6. edustajakokouksessa tarkastellessaan eräitä tärkeitä SKP:n joukkotyöhön liittyviä kysymyksiä.

Kuusinen totesi, että vaikka useissa edustajakokouksessa esitetyissä puheenvuoroissa esiteltiin puolueen kokemuksia ammattiyhdistysliikkeessä, nuorisoliikkeessä ja muilla joukkotyön saroilla, niin usein tyydyttiin liian yleisiin selostuksiin. Ei osattu tarpeeksi konkreettisesti tuoda esille liikkeen tehtäviä.

Yhteisrintama kehittyi Suomessa etupäässä työväen julkisissa joukkojärjestöissä, niissä joita fasismi ei vuoden 1930 toimeenpanemansa hyökkäyksen jälkeen ollut hajottanut. Näitä julkisia järjestöjä olivat sosialidemokraattijohtoisen SAK:n lisäksi mm. Työläisnuorisoliitto, Työväen Urheiluliitto, Sosialidemokraattinen Naisliitto, työväen osuustoiminnalliset järjestöt, Työväen Raittiusliitto ja Työväen Sivistysliitto. Ne olivat kaikki sosialidemokraattien johtamia.

Kuusinen totesi alustuksessaan, että "..yhteisrintaman päämuotoja meillä on joukkoliikkeen järjestäminen legaalisissa järjestöissä. Emme saa olla tässä kysymyksessä kaavamaisia. Meidän on käytettävä hyväksi muissa maissa, esimerkiksi Ranskassa saavutettuja kokemuksia tällä alalla, mutta emme saa ottaa niin kaavamaisesti asiaa, että lähtisimme käyttämään juuri samanlaisia muotoja kuin esimerkiksi Ranskassa."[19]

Toiminta julkisissa työväenjärjestöissä ei ollut SKP:lle aivan uutta 1930-luvullakaan. Jo 1920-luvulla puolue hankki laajaa kokemusta julkisesta toiminnasta, vaikka se heti perustamisestaan 1918 lähtien joutui toimimaan vaikeissa

maanalaisissa oloissa. Soveltaessaan Kominternin kansanrintamapolitiikkaa SKP käytti hyväkseen aikaisemmin hankkimiaan kokemuksia toiminnasta julkisissa järjestöissä.

Edustajakokouksessa todettiin, että yhteisrintamaliikkeen kehittämisessä saavutettiin eniten tuloksia taloudellisen taistelun alalla. Tähän vaikutti SKP:n jo vuonna 1933 tekemä muutos toiminnassa ammattiyhdistysliikkeessä, kehotus maanalaisten ammattijärjestöjen lakkauttamisesta ja liittymisestä sosialidemokraattien johtamaan SAK:hon.

Useissa edustajakokouksessa pidetyissä puheenvuoroissa todettiin, että siirtyminen SAK:n alaisiin järjestöihin ei sujunut ilman vaikeuksia olivathan kokemukset oikeistososialidemokratian hajotustoiminnasta vielä muistissa. Edustajakokous vahvisti SKP:n uuden politiikan ammattiyhdistysliikkeessä ja torjui lahkolaisen suhtautumisen uusiin työmuotoihin: "Sellaiset kommunistit, jotka lahkolaisuudessaan vieläkin vastustavat SAK:n julkisiin järjestöihin liittymistä, on työnnettävä syrjään, kunnes oppivat ymmärtämään joukkoliikkeen aakkosia."[20]

Kuusinen korosti aktiivisuuden ja asiantuntemuksen merkitystä kommunistien ammattiyhdistystoiminnassa: "Takavuosina sitä vaadittiin hyvin vähän. Voitiin sanoa: lue ponnet ja hauku herrat. Nyt ei tällä pääse pitkälle. On tunnettava asia. Jokainen jäsen on saatava joukkoliikkeen aktiiviseksi tekijäksi... ellei ole tietoja ammatillisesta liikkeestä, ei pystytä valloittamaan joukkoja. On kyllä sellaisia korkeitakin vallankumouksellisen kuohunnan hetkiä, jolloin joukot lähtevät liikkeelle pelkästään kutsusta. Mutta nyt ei tällaista tilannetta ole. Nyt ei saa hokea: lakkoon, lakkoon. Lakko on alettava ja lopetettava joukon kanssa. Lakko on vakava asia. Siinä on usein työpaikan menetys työläisille. Lakko ei ole mikään itsetarkoitus. On huolellisesti ajateltava lakkoon lähtöä ja sen pitkittämistä työläisten etujen kannalta."[21]

SAK:n alaisissa järjestöissä toimiessaan kommunistien oli käytännössä osoitettava, että he olivat liittyneet näihin järjestöihin vilpittömästi taistellakseen niissä työväen etujen puolesta. Samalla oli säilytettävä vapaus arvostella reformistisia ammattiyhdistysjohtajia: "... toimien aktiivisina ja taitavina

ammattiyhdistysmiehinä kommunistit ja muut vasemmistolaiset älköön luopuko arvostelemasta niitä reformistisia ammattiyhdistysjohtajia, jotka alati juonittelevat työväen vaatimuksia ja työtaisteluita vastaan, vastustavat yhteisrintamaa tai muuten hajottavat tai vahingoittavat ammatillista liikettä. Taistelu yhtenäisen ammatillisen liikkeen puolesta ei saa merkitä periaatteetonta sopuilua ja tuommoisten johtajain politiikkaan mukautumista." Oli myös jatkuvasti taisteltava fasistien ja muiden taantumusvoimien SAK:n järjestöjen lopettamiseen tähtääviä toimia vastaan ja puolustettava näiden järjestöjen toimintavapauksia.

Joukkoliikkeen käytännön tehtäviä käsitellessään O. W. Kuusinen totesi, että vaikeuksista huolimatta oli pyrittävä toimimaan myös fasistien ja työnantajien perustamissa ammattijärjestöissä, joita oli perustettu 1930-luvun puolivälissä. Kuusinen varoitti fasistien kannatuksen lisääntymisestä työläisten keskuudessa. — Joissakin teollisuuskeskuksissa fasistisiin ammattijärjestöihin kuului huomattava määrä työläisiä. Myös IKL:n kokouksiin osallistui useilla paikkakunnilla työläisiä. Fasistit keskittivät toimintansa etupäässä sellaisiin tuotantolaitoksiin, jotka valmistivat räjähdysaineita ym. sotatarvikkeita.

Toimiessaan fasistien perustamissa ammattiliitoissa kommunistit sovelsivat ns. "Troijan hevosen" menetelmää, josta Dimitrov puhui alustuksessaan Kominternin 7. kongressissa seuraavasti: "...te muistatte muinaisen tarun Troijan valtauksesta. Troija suojeli itseään sitä vastaan hyökkäävältä armeijalta ylipäämättömillä muureilla. Ja hyökkäävä armeija joka menetti paljon sotilaita, kykeni saavuttamaan voiton vasta sitten, kun se kuuluisan troijalaisen hevosen avulla tunkeutui vihollisen keskelle, aivan sen sydämeen. Me vallankumouksellliset työläiset emme saa arkailla samanlaisen taktiikan käyttämisessä fasistista vihollistamme kohtaan, joka puolustaa itseään kansaa vastaan telottajain elävällä muurilla."[22]

Kuusinen painotti fasisminvastaisen taistelun konkreettisuutta: "On helppo huutaa 'alas fasismi', mutta se ei vielä eiitä. Ei fasismi siitä kaadu. Taistelun on oltava konkreettis-

ta. Tarvitaan taktiikkaa ja sitä on opittava".

Joukkojen mobilisoiminen taisteluun on aloitettava niiden omien vaatimustensa puolesta ja tämän jälkeen johdettava ne taisteluun vaativampien fasisminvastaisten tunnusten puolesta.

Toiminnasta fasistisissa järjestöissä Kuusinen antoi käytännön ohjeita: "Jokaisella kommunistilla pitää olla suojaväri, aivan samalla tavalla kuin eläimillä, joilla talvella on valkea turkki, mutta kesällä kirjava. Kun me toimimme fasistisissa järjestöissä, on meidän päältäpäin muututtava ympäristön muotoiseksi. Niin karvasta kuin se monesti saattaa ollakin. On kärsivällisesti kuunneltava, mitä ympäristössä puhutaan. On pantava puhumaan se henkilö, jonka kanssa keskustellaan. Mikäli mahdollista, on edeltäpäin otettava selvä, millainen kanta tällä henkilöllä on, mitkä kysymykset häntä kiinnostavat. Keskusteluissa on joskus annettava perään, myönnyttävä ja jätettävä henkilölle sellainen käsitys, että hän olisi keskustelussa suoriutunut voittajana. Jos fasisti on esimerkiksi jäsenjoukon värvääjä, niin antaa hänen värvätä. Tietysti on vähän pantava vastaan, koska se voi herättää epäilyksiä."[23]

Yhteydet sosialidemokraatteihin

Suomessa pääasiallisena työkenttänä fasismin- ja sodanvastaisen yhteisrintaman rakentamisessa olivat sosialidemokraattien johtamat julkiset työväenjärjestöt. Taistelun järjestäminen niissä oli välttämätöntä. "Puolue on tähän asti ollut pääasiassa lehtien ja kirjallisuuden levitysaparaatti", sanoi Kuusinen. Nyt puoluejärjestöistä täytyy tulla joukkoliikkeiden veturi, puolueen on tultava ammatillisen liikkeen, osuustoiminnallisen liikkeen, ehkä maalaisliitonkin, urheiluliikkeen sekä taloudellisten että poliittisten taistelujen veturiksi."[24]

Useilla paikkakunnilla kommunistit liittyivät sosialidemokraattisen puolueen perusjärjestöihin. Niissä he saivat aikaan yhteistoimintaa työväen jokapäiväisten vaatimusten puolesta, poliittista toimintaa rajoittavia poikkeuslakeja vastaan, kuolemanrangaistusta, "talousneuvostoa" ym.

taantumushallituksen toimia vastaan.

Edustajakokouksessa Iivo Linko (Antti Hyvönen) kertoi, että Tampereella useissa sosialidemokraattisissa perusjärjestöissä oli arvosteltu voimakkaasti SAK:n johdon politiikkaa.[25]

Monet sosialidemokraattiset järjestöt pyysivät kommunisteja puhujiksi vappu-ym. työväenjuhliin. Joissakin sosialidemokraattisissa järjestöissä vietettiin Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen vuosipäivää ja vaadittiin Neuvostoliittoa vastaan suunnattujen hyökkäysten torjumista. Sosialidemokraattiset työläiset vaativat SDP:n johtoa lopettamaan Neuvostoliittoa parjaavan kirjoittelun lehdissään. Solidaarisuusliikkeestä kertoi myös tapaus Aeron konetehtaalla, jossa valmistettiin Neuvostoliittoon myytäviä koneita: tehtaan johto käski työläisiä tekemään mahdollisimman paljon viallista työtä, mutta työläiset kieltäytyivät siitä yksimielisesti.

Työläisten painostus SDP:n oikeistojohdon politiikkaa vastaan alkoi näkyä myös sosialidemokraattisessa lehdistössä. Monet SDP:n perusjärjestöt eri puolilla maata olivat yhteydessä kommunisteihin. Varsin suuri merkitys oli SKP:n ja Akateemisen Sosialistiseuran yhteistyöllä. Kommunistit antoivat suurta apua ASS:lle mm. valistustyössä, jota ASS teki sekä opiskelijoiden ja sivistyneistön että työläisten keskuudessa. ASS tuomitsi SDP:n johdon oikeistolaisen politiikan. Se vaati sosialististen periaatteiden toteuttamista puolueen käytännön työssä.[26] ASS hyväksyi myös Kominternin 7. kongressin päätökset työväen yhteisrintamasta ja kansanrintamasta. ASS:n lehti Soihtu julkaisi Kominternin kongressin jälkeen työväen yhteisrintamasta ja kansanrintamasta laajoja artikkeleita, jotka vastasivat 7. kongressin politiikkaa.[27] SKP:n ja ASS:n yhteistyöstä on osoituksena se, että kommunisteilla, joilla ei vuoden 1930 fasististen vainojen jälkeen ollut käytettävissään julkista lehdistöä oli mahdollisuus kirjoittaa Soihtuun. Näin voitiin välittää puolueen politiikkaa laajoille joukoille.

Soihdun lisäksi kommunistit kirjoittivat edistyksellisiin kulttuurilehtiin Tulenkantajaan ja Kirjallisuuslehteen sekä

joihinkin paikallisiin sosialidemokraattisiin sanomalehtiin.

SKP:n kanssa yhteistyössä toimi myös Helsingissä toiminut sosialidemokraattinen yhdistys Toveriseura, joka oli oppositiossa SDP:n johtoa vastaan. Huolimatta hyvistä yhteyksistä sosialidemokraattisiin perusjärjestöihin, jopa eräisiin piirijärjestöihin, kommunistien ja vasemmistososialidemokraattien yhteistyö vaikutti hyvin heikosti SDP:n johtoon. Se pystyi erilaisten häikäilemättömien järjestöteknisten menetelmien avulla estämään oppositiomielialan leviämisen SDP:n johdon tasolle. Sitä osoittavat mm. lukuisten perusjärjestöjen erottamiset SDP:stä.[28] SDP:n johdon suhtautuminen työväen yhteisrintamaan oli ehdottoman kielteinen koko 1930-luvun ajan.[29]

SKP:n 6. edustajakokous piti erityisen tärkeänä työväen yhteisrintaman rakentamista nuorison keskuudessa. Suurena apuna oli O. W. Kuusisen Kominternin 7. kongressissa pitämä alustus "Nuoriso ja taistelua fasismia ja sodanvaaraa vastaan" sekä hänen käymänsä lukuisat henkilökohtaiset keskustelut Suomen Kommunistisen Nuorisoliiton edustajien kanssa.[30]

SKP:n edustajakokous kehotti kaikkia nuorisotyöläisiä liittymään sosialidemokraattien johtamaan Työläisnuorisoliittoon joka oli Suomen työläisnuorison ainoa julkinen järjestö. Puolue kehotti nuoria toimimaan liitossa "fasismia ja sodanvaaraa vastaan sekä työtätekevän nuorison oikeuksien puolesta."[31]

Useat SKP:n edustajakokousvaltuutetut kertoivat, miten Kommunistisen Nuorisoliiton aktiiveja oli jo vuoden 1934 aikana siirtynyt sosialidemokraattisiin nuoriso-osastoihin. Toiminta ei ollut kuitenkaan vielä tarpeeksi järjestäytynyttä. Kiinnijoutumisen vaara oli suuri.[32]

SKP:n edustajakokous kehotti kommunistinuoria suuntautumaan syyskuun lopulla pidettävän Kommunistisen Nuorisointernationaalin 6. maailmankongressin päätösten mukaisesti ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhtenäisen työläisnuorisoliikkeen järjestämiseen. Se merkitsi sitä, että Kommunistisen Nuorisoliiton toiminta lakkautettiin vuon-

na 1935. Sen jäsenet siirtyivät Työläisnuorisoliiton järjestöihin.

SKP:n nuorisotyö järjestettiin niin, että puolueen piirikomiteoiden ja keskuskomitean yhteyteen muodostettiin nuorisotyöstä vastaavia "kolmikkoja". Kommunistien toiminnan ansiosta Työläisnuorisoliiton toiminta vilkastui. Sen jäsenmäärä kasvoi huomattavasti. Myös liiton aatteellinen taso nousi. Sen keskuudessa alkoi kehittyä voimakas fasismin- ja sodanvastainen yhteisrintama. Kommunistien vaikutuksesta liiton toimintaan kertoo se, että liiton edustajakokouksessa vuonna 1937 kolmasosa edustajista oli kommunisteja, vaikka liiton johto oli erottanut kaikki "epäilyttävät" ja vasemmistososialidemokraatteina tunnetut nuoret jo hyvissä ajoin ennen kokousta.[33]

Alustuksessaan SKP:n 6. edustajakokouksessa O.W. Kuusinen korosti asiantuntemuksen merkitystä sosialidemokraattisen puolueen järjestöissä tehtävässä työssä. Usein tapahtui niin, että alettiin toimia näissä järjestöissä, vaikkei pystytty selvittämään työläisille päivänpolttavia kysymyksiä. Kuusinen totesi, että puolueen jäsenet eivät tunteneet tarpeeksi esimerkiksi valtion budjettiin liittyviä asioita:"...ellei isäntä tiedä miten sen tulevaa perintöä hoidetaan, silloin ovat asiat huonosti. Jos lähdette tänään arvostelemaan Tanneria ilman budjettituntemusta, silloin teidät lyödään armotta. Teille sanotaan, että Tanner tuntee talousasiat eikä niihin tarvitse sekaantua. . . ellet sinä tunne niitä asioita niin sinut lyödään laudalta."[34]

Suomen hallitus pyrki korottamaan valtion sotilasmäärärahoja niin, että ne olisivat kaikkiaan yksi neljäsosa valtion kokonaisbudjetista. SDP:n oikeistojohto kannatti tätä koko 1930-luvun ajan, tosin peitellymmin kuin porvarilliset piirit.[35]

Kansanrintaman luominen

SKP:n 6. edustajakokous totesi, etteivät "fasisminvastaiseen taisteluun riitä yksistään työväen voimat. Siihen tarvitaan myös, kuten Kommunistisen Internationaalin 7. kongressi kansainvälisten kokemusten perusteella teroitti, työväen

taisteluyhteys muiden työtätekeväin kansankerrosten kanssa, joita fasistinen porvaristo sortaa ja yhä pahemmalla sorrolla uhkaa ... työväen yhteisrintaman pohjalla on saatava luotua laaja fasisminvastainen kansanrintama." [36]

Puhuessaan kokouksessa Kuusinen kiinnitti erityistä huomiota pikkuporvariston asemaan fasismin hyökkäyksen voimistuessa. "Pikkuporvaristo on juuri siitä erikoista, että se on häilyvää. Tänään se voi olla aivan jyrkästi meitä vastaan, mutta huomenna on jo aivan toista. Siksi on pantava raudat tuleen joka puolella, sillä sitä ei tiedä mistä laidasta se suuri kansanliike alkaa..." [37]

O. W. Kuusinen arvosteli ankarasti 1930-luvun vaihteessa SKP:stä eronneen oikeisto-opportunistisen ryhmittymän ns. hoipertelijoiden asennetta pikkuporvaristoon työväenluokan liittolaisina: he suhtautuvat täysin kielteisesti SKP:n työhön pikkuporvarillisten kerrosten, erityisesti sivistyneistön, keskuudessa ja esittivät lahkolaisen tunnuksen "luokkarajat selviksi". Tällä he tarkoittivat sitä, että työväenluokan olisi tehtävä täydellinen pesäero liittolaisistaan. Kuusinen torjui tällaisen asenteen ja totesi: "Vallankumous ei voi voittaa, ellei saada syntymään työväenluokan ja pikkuporvariston sekä kaikkien työtätekevien kansanrintamaa ... nyt kun pikkuporvarilliset kansankerrokset ovat joutuneet yhä suuremman sorron alle, niin tässä ei saa antaa lainkaan perää." [38]

SKP:n edustajakokous totesi, että pikkuporvariston keskuudessa oli jo havaittavissa selviä merkkejä käänteestä vasemmalle. Sitä oli käytettävä hyväksi vuoden 1936 vaaleissa, jotta "ne kansanvaltaiset fasisminvastaiset ainekset, joita on paitsi sosdem puolueessa ja uudessa Pienviljelijäpuolueessa myös Maalaisliiton, Edistysmielisen ja Ruotsalaisen Kansanpuolueen vasemmalla sivustalla, ponnistautuvat irti heikon hapuilun kannalta, esittävät kansalle selvän ja jyrkän fasismin vastaisen ohjelman ja uskaltavat lähteä sitä ajamaan yhdessä vallankumouksellisen työväen kanssa." [39]

Fasisminvastaisen kansanrintaman yleisiksi tunnuksiksi SKP esitti vaatimukset: fasistisen IKL:n lakkauttaminen, työtätekevien oikeuksia rajoittavien poikkeuslakien kumoa-

minen ja kansalaisvapauksien palauttaminen, rehellinen rauhanpolitiikka suhteessa Neuvostoliittoon."[40]

Tunnukset saivat kannatusta vuoden 1936 eduskuntavaaleissa, joissa ne olivat SKP:n johtaman kansanrintaman vaalitunnuksina. Taantumusvoimien hyökkäyksestä huolimatta valittiin kuusi fasismia vastustava ehdokasta eduskuntaan.

Taistelu Toivo Antikaisen vapauttamiseksi

Taistelu Toivo Antikaisen vapauttamiseksi Suomen fasististen tuomareitten hänelle langettamasta kuolemantuomiosta muodostui merkittäväksi kampanjaksi kansanrintaman kehityksessä. Antikaisen tuhoamiseksi oli laadittu suunnitelma, joka oli verrattavissa Saksan natsien 1933 järjestämään Leipzigin oikeudenkäyntiin, jolloin kommunisteja syytettiin valtiopäivätalon poltosta.

Toivo Antikainen vangittiin vuoden 1934 syksyllä. Ohrana tekaisi jutun, jonka mukaan Antikainen olisi taistellessaan Neuvosto-Karjalassa suomalaisia valkoisia maahantunkeutujia vastaan polttanut roviolla suomalaisen valkokaartilaisen. Väärä syytös nostatti työläisten keskuudessa laajan solidaarisuusliikkeen, joka levisi myös demokraattisen pikkuporvariston keskuuteen.

Antikaisen kuolemantuomiota vastustavaan kansalaisadressiin kerättiin 125 000 allekirjoitusta. Syntyi kuolemanrangaistusta vastustava komitea, jonka jäseninä oli työläisten lisäksi huomattava määrä pikkuporvariston, varsinkin demokraattisen sivistyneistön edustaja.[41]

Liikkeellä Antikaisen vapauttamiseksi oli myös kansainvälinen merkitys. Ja se sai osakseen huomiota mm. Englannin, Ranskan ja Skandinavian maiden lehdistössä. Antikaista kutsuttiin "Pohjolan Dimitroviksi". Antikaisen puolustuspuhe Suomen fasistien järjestämässä oikeudenkäynnissä sisälsi samat periaatteet työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman muodostamisesta kuin Dimitrovin puhe Leipzigin oikeudenkäynnissä.[42]

Puolustuspuheessaan Antikainen lausui: "Kuka olen, mihin tähtään? Olen bolshevikki, kommunistiseen Internationaaliin kuuluvan puolueen vastuunalainen työntekijä. Olen

pitänyt toimintaperusteinani Marxin, Engelsin ja Leninin oppeja. Olen taistellut työväen luokkaetujen puolesta, kaikkien työtätekevien etujen puolesta, ihmiskunnan paremman elämän puolesta, kulttuurin puolesta raakalaisuutta vastaan, sosialistisen maailman puolesta. Olen toiminnastani vastuussa Suomen proletariaatille, Suomen Kommunistiselle Puolueelle ja Kommunistiselle Internationaalille." [43]

Vastauksessaan etsivän keskusrikospoliisin syyteaineistoon Antikainen totesi olevansa syyllinen siihen, että hän oli kaikessa toiminnassaan taistellut työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston luokkaetujen puolesta: taistellut pääoman harjoittamaa riistoa vastaan, työväenluokkaan kohdistuvaa valtiollista vainoa ja sortoa vastaan, lapualaisfasistista IKL:ää vastaan, proletaarisen yhteisrintaman puolesta. [44]

Antikainen totesi: "Vallankumouksellista toimintaa vainotaan, kommunisteja ja muita proletaarisen luokkataistelun kannalla olevia taistelijoita vangitaan, tapetaankin. Vainot, fasistinen terrori vaikeuttavat, mutta eivät kykene tuhoamaan taisteluamme. Puolueemme vaatii itselleen julkisuuden oikeutta ja kerran on se maanalaisuudestaan täyteen julkisuuteen nousevakin. Fasismi on mätänevän kapitalismin kuolinkouristusta, se vielä voi kestää lyhyemmän tai pitemmän ajan, mutta kaikessa tapauksessa työväenluokka tulee olemaan kapitalismin haudankaivaja." [45]

Antikaisen viimeiset sanat oikeudessa olivat: "Tuomioni otan pystyssä päin vastaan. Minut voidaan tuhota, mutta ei työväenluokan asiaa, vallankumouksen asiaa, jolle elämäni kuuluu, ei voida tuhota kommunismia. Se voittaa! Vallankumouksen etu on minulle korkein laki." [46]

Pyrkiessään tuomitsemaan Antikaisen syyttömänä kuolemaan Suomen taantumuspiirit tahtoivat antaa musertavan iskun myös koko maan työväenluokan ja kaikkien demokraattisten voimien taistelulle fasismia vastaan. Tästä Kuusinen totesi artikkelissaan 'Antikaisen juttu': "Eikä Suomen porvaristo kosta Antikaiselle yksin menneen ajan teoista, se tahtoo riistää Antikaiselta hengen hänen nykyisen, porvariston valtaa vastaan käymänsä taistelun takia. Se näkee aivan oikein että Antikaisessa olennoituu Suomen työväenluokan,

Suomen kansan murtumaton vallankumouksellinen tarmo. Antikainen herättää porvaristossa kauhua siksi, että jälleen on tuleva aika, jolloin Suomen työkansa Antikaista seuraten nousee yhtenä miehenä ja hankkii itselleen vapauden." [47]

Mahtavan solidaarisuusliikkeen painostuksesta Suomen fasistituomarien oli pakko torjua syyttäjien vaatimus Antikaisen tuomitsemisesta kuolemaan. Antikainen sai elinkautisen vankeustuomion. Myöhemmin vuonna 1940 neuvostovastaisessa sodassaan tappion kärsineen Suomen hallituksen oli pakko vapauttaa Antikainen, joka sai turvapaikan Neuvostoliitossa.

Kansanrintamaa rakentaessaan SKP pyrki tehostamaan toimintaansa talonpoikaiston keskuudessa. Fasismi oli saanut 1930-luvulla huomattavaa jalansijaa talonpoikien keskuudessa. SKP:n 6. edustajakokouksessa O. W. Kuusinen painotti kansanrintaman rakentamista talonpoikien joukossa heidän konkreettisten vaatimustensa pohjalta. Oli vastustettava valtion harjoittamaa maataloustuotteiden hintojen polkemista, oli vaadittava talonpoikien verotaakan alentamista, pakkohuutokauppojen lopettamista. Fasistit levittivät talonpoikien keskuuteen valhepropagandaa Neuvostoliiton maatalousoloista. Ne oli perusteellisesti kumottava kertomalla tosiasioita Neuvostoliitosta.

Kuusinen kiinnitti huomiota myös kommunistien työhön armeijassa. Vaikeista toimintaolosuhteistaan huolimatta SKP oli perustamisestaan lähtien pitänyt kiinteitä yhteyksiä sotilaspiireihin ja järjestänyt heille sodanvastaisia mielenosoituksia, levittänyt antimilitaristisia joukkolehtiä (mm. Punasotilas, painos 500 ja Kasarmi, painos 1 000) ja varuskuntalehtiä. Rivisotilaitten lisäksi oli pyrittävä vaikuttamaan upseeristoon.

Propagandatyön kehittäminen

Sodan- ja fasisminvastaisen kansanrintaman rakentamisessa SKP kiinnitti huomiota joukkopropagandan parantamiseen. Edustajakokous totesi, että "kommunistisen propagandan on palveltava puolueen joukkopolitiikkaa eikä se saa muodostua elämästä irrallaan olevaksi kommunismin oppien

luennoimiseksi. On opittava puhumaan ja kirjoittamaan elävästi ja voimakkaasti, yksinkertaisella, joukoille helposti tajuttavalla kielellä, välttämään ylimalkaisia iskusanoja, monimutkaisia määritelmiä ja kuivia opinkappaleita. Laajoille joukoille ei saa puhua samalla tavalla kuin puoluejärjestöille ja tietoisille kommunisteille."[48]

SKP:n propaganda tuli suunnata ensinnäkin porvarillisen demokratian ja sen jäänteiden puolustamiseen fasismin hyökkäyksiä vastaan, toiseksi taisteluun kansalliskiihkoa vastaan ja kolmanneksi Neuvostoliiton tunnetuksitekemiseksi ja puolustamiseksi imperialistista sotaa vastaan.

SDP:n oikeistojohto levitti harhaluuloja, että Suomi oli demokraattinen maa, vaikka vuoden 1930 jälkeen suuri osa työläisten järjestöistä ja lehdistöstä hävitettiin, vallankumoukselliselta työväenliikkeeltä evättiin osallistuminen eduskunta- ja kunnallisvaaleihin ja äänioikeus riistettiin useilta tuhansilta kansalaisilta. SKP:n 6. edustajakokous totesi, että tänä aikana "porvarillinen demokratia tuli p ä ä o s a l t a a n hävitetyksi. On Suomen valtakomennon valheellista kaunistelua sanoa sitä enää demokraattiseksi edes porvarillisessa merkityksessä."[49]

Suomessa ei 1930-luvulla kuitenkaan vallinnut täydellinen fasistidiktatuuri, eduskunta oli vielä jäljellä, tosin sen oikeuksia oli rajoitettu huomattavasti. Hallitus oli vanhojen porvarillisten puolueiden käsissä, kun taas Suomen varsinainen fasistipuolue IKL oli oppositiossa.

Suurporvaristo pohjusti fasistisen diktatuurin perustamista ja oli valmis tarpeen tullen lakkauttamaan eduskunnan ja poistamaan kaikki demokraattiset oikeudet. Siksi SKP osoitti propagandassaan, mitä täydellisen fasistisen diktatuurin perustaminen merkitsisi: hallitusvalta siirtyisi porvariston kaikkein taantumuksellisempien edustajien, puutavararakapitalistien ja finanssipääoman edustajain käsiin. Fasistisen komennon pystyttämistä seuraisi työtätekevien aseman kurjistuminen, työpalkkojen polkeminen, työnantajaterrorin riehuminen, työväen ammatillisten järjestöjen tuhoaminen ja sosialidemokraattisenkin työväen järjestäytymis-, kokoontumis- ja sananvapauden lopettaminen. Talon-

pojille fasismi merkitsisi entistä korkeampia veroja, myynti- ja ostokieltoja, omaisuuden ulosmittausta, pakkohuutokauppoja ym.[50]

SKP osoitti, että fasistisen diktatuurin oloissa demokraattisten oikeuksien tilalle "tulisi nykyisten poikkeuslakien täytteeksi ihan täysi fasistinen kuonokoppajärjestelmä, keskitysleirit, pakkotyö ja kansallisuusvainot. Fasistinen sotaseikkailupolitiikka tekisi Suomesta natsi-Saksan tahdottoman välikappaleen ja voisi helposti syöstä maan tuhoisaan sotaan Neuvostoliittoa vastaan."[51] Tieteen ja kulttuurin aloilla fasismi toisi tullessaan täydellisen pimeyden ja kaiken kansallisen kulttuurin tuhoamisen.

Dimitrov puhui Kominternin 7. kongressissa siitä, miten fasistit käyttävät hyväkseen kansojen omaa historiaa vetäessään joukkoja puolelleen: " . . . fasistit nuuskivat uudelleen jokaisen kansan koko h i s t o r i a n esittääkseen itsensä kaiken sen perijänä ja jatkajana mikä on ollut jalointa ja sankarillisinta kansan menneisyydessä. Mutta kaikkea sitä, mikä on ollut kansan kansallisille tunteille alentavaa ja loukkaavaa, he käyttävät hyväksi aseena fasismin vihollisia vastaan."[52]

Kuusinen kehotti kommunisteja paljastamaan fasistien pyrkimyksen väärentää historiaa: "Jokaisen kansan historia täytyy olla kommunisteille tärkeä kysymys ja heidän on osattava selittää sitä kansalleen."[53]

Kominternin 7. kongressin hyväksymä kansanrintamapolitiikka osoitti, että kommunistit puolustavat kaikkein johdonmukaisemmin kansansa etuja. Fasismi ja imperialistinen taantumus tahtoo hävittää kansojen itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden, kaiken kansallisen kulttuurin. Kuusinen totesi, että Kominternin kansanrintama merkitsi suuria muutoksia myös kansallisen vapautusliikkeen strategiaan. Hän arvosteli kommunistisessa liikkeessä aikaisemmin vallinnutta suhtautumista kansallisen vapautusliikkeen voimiin, erityisesti pikkuporvariston asemaan: " . . . Siirtomaiden kansallisen porvariston johtamiin kansallisiin joukkoliikkeisiin on suhtauduttu väärin tuomittaessa niitä. Se on ollut virhe. Tavallisesti on haukuttu näiden ajavan imperia-

lismin asiaa. Sen sijaan, että olisi menty näiden joukkojärjestöjen sisälle ja vedetty niissä olevat joukot taisteluun imperialismia vastaan. Niinpä Intiassa jossa gandhilaiset järjestivät suuria joukkoliikkeitä, kansallisuuskysymyksen yhteydessä olisi pitänyt mennä näihin joukkoihin".[54]

Taistelussa taantumuspiirien levittämää kansalliskiihkoa vastaan O. W. Kuusisen useat artikkelit kansalliskysymyksestä Suomessa ja muissa kapitalistisissa maissa olivat hyödyllisiä.[55] Kuusinen totesi, että pelkkien propagandististen tunnusten esittäminen kansallisuuskysymyksestä ei riittänyt, jos pyritiin taistelemaan kansallisen sorron konkreettisia muotoja vastaan.

Kuten SKP:n 6. edustajakokous totesi, porvaristo on isänmaallista vain omien etujensa puolesta: "Sen isänmaa on kassakaapissa. Itsekkäiden luokkaetujensa vuoksi matelivat Suomen suurporvaristo ja virkaherrat Venäjän keisarivallan edessä. Kun heidän riistoetujensa joutuivat vaaraan, olivat he heti valmiit alistamaan Suomen ensin Saksan ja sitten Englannin vasalliksi, ja yrittäen nyt taas saada isäntärengin pestin Hitleriltä pyrkivät he pahimpien neuvostovihollisten Hitler-Saksan, Puolan ja Japanin sotahullujen apureiksi."[56]

Taistelussa rauhan puolesta suomalaisilla kommunisteilla oli hyvänä aseena Neuvostoliiton ja sen sosialistisen rakennustyön tunnetuksitekeminen. SKP:n edustajakokouksessa todettiin, että Neuvostoliiton saavutuksia ja sen leniniläistä rauhanpolitiikkaa oli tehtävä tunnetuksi joukkojen keskuudessa erittäin yksityiskohtaisesti. Oli selostettava, myös Neuvostoliiton solmimien kansainvälisten sopimusten merkitys rauhan turvaamiseksi (mm. hyökkäämättömyys- ja turvallisuussopimukset Ranskan ja Tshekkoslovakian kanssa) ja selitettävä, että nämä sopimukset olivat tehottomia ilman kansanjoukkojen tukea.[2]

Alustuksessaan puolueen propagandasta ja Neuvostoliiton tunnetuksitekemisestä SKP:n edustajakokouksessa Hannes Mäkinen sanoi, että oli päästävä eroon liiallisesta yleistämisestä. Neuvostoliittoa on tehtävä tunnetuksi eri kansanryhmille eri tavoin. On lähdettävä liikkeeelle niistä asioista, jotka kutakin ryhmää kiinnostaa. Esimerkiksi sivistyneistölle

on kerrottava Neuvostoliiton monipuolisesta kulttuurista, vähemmistökansallisuuksien edustajille puhuttava siitä, miten kansallisuuskysymys on ratkaistu sadan kansallisuuden neuvostomaassa. Erityisesti on kerrottava kansallisuuskysymyksen ratkaisemisesta Neuvosto-Karjalassa ja muilla alueilla, joilla asuu suomalaisia kansallisuuksia. Työläiselle oli kerrottava, että Neuvostoliitossa isäntänä on työväenluokka, ettei siellä ollut työttömyyttä. Talonpojille oli kerrottava, että maa Neuvostoliitossa on kansan hallussa.[58]

Kysymys suhtautumisesta Neuvostoliittoon oli 1930-luvulla niin kuin nykyäänkin vedenjakaja taistelussa rauhan, demokratian ja edistyksen puolesta. Tätä korosti Kuusinen useissa puheissaan ja kirjoituksissaan. Artikkelissaan "Oletteko Neuvostoliiton puolesta vai sitä vastaan" (kirjoitettu vuonna 1948) Kuusinen osoitti neuvostovastaisten käsitysten kestämättömyyden taistelussa laajojen joukkojen kannatuksesta: ". . . työtätekeville ei solidaarisuus Neuvostoliiton kanssa ole mikään väittelykysymys, vaan syvä vakaumus. Sen vuoksi on jokainen neuvostovastaisen politiikan harrastaja tuomittu häviöön. Kun työläiset — elleivät tänään, niin huomenna — kysyvät häneltä: "Oletteko Neuvostoliiton puolella vai sitä vastaan? Sillä on mahdoton otaksua, että työtätekevät joukot, jotka pitävät uskollisuutta ystävyydelle neuvostokansan kanssa elämänkäskynä, tyytyisivät vastaukseen, joka sisältäisi vain tosiasioista poikkeavia tyhjiä sanoja."[59]

1. Otto-Wille Kuusinen — suomalainen internationalisti. Helsinki 1971, s. 115.
2. Mm. maanalaisen toimintansa aikana Suomessa vuosina 1919—20 Kuusinen hahmotteli perustavat suuntaviivat legaaliselle joukkopuolueelle, joka toimii illegaalisen kommunistisen puolueen johdolla. Hänen Suomessa saamansa kokemus illegaalisen ja legaalisen toiminnan yhdistämisestä antoi hänelle mahdollisuuden laatia Leninin johdolla teesit kommunististen puolueitten järjestörakenteesta ja toiminnasta Kominternin 3. kongressille (1921). Kuusinen käytti hyväkseen myös SKP:n arvokasta kokemusta työväen yhteisrintaman rakentamisesta ammattiyhdistysliikkeessä.

3. Kuusinen piti edustajakokouksessa kaksi alustusta. Ensimmäisessä hän käsitteli Kominternin 7. Kongressin kansainvälistä merkitystä. Toisessa hän antoi SKP:lle käytännön ohjeita joukkotyötä varten. Edustajakokouksen päätökset ovat suurelta osin Kuusisen kirjoittamia ja korjaamia. Tästä kertovat hänen useat käsikirjoituksensa, joita säilytetään NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin keskusarkistossa Moskovassa. SKP:n 6. edustajakokoukseen osallistunut Veikko Sippola kertoi tekijälle antamassaan haastattelussa, että Kuusisen alustuksilla oli hyvin suuri vaikutus suomalaisiin kommunisteihin. "Hän ei ainoastaan selittänyt SKP:n käytännön kokemuksia, vaan osoitti myös virheitä."

4. Yhteiseen taisteluun pääoman hyökkäystä, fasismia ja sodanvaaraa vastaan. SKP:n 6. edustajakokouksen päätökset, 1935, s. 5.

5. Tuomittujen lukumäärä lisääntyi vuoden 1930 jälkeen huomattavasti. Valtio- ja maanpetoksesta tuomittujen lukumäärä oli vuonna 1929 79, v. 1930 350, v. 1931 518, v. 1932 454. v. 1933 558, v. 1934 371 ja v. 1935 257.

6. Pulan aikaan verrattuna teollisuustuotanto, erityisesti paperi- ja sahateollisuus kasvoivat. Arvoltaan teollisuustuotanto kasvoi 9 miljardista noin 12 miljardiin markkaan eli lähes pulaa edeltävälle tasolle. Vastaavasti vienti kasvoi vuosien 1931—32 4 miljardista 6 miljardiin markkaan vuonna 1934.

7. SKP:n 6. edustajakokouksen pöytäkirja, Gyllingin puheenvuoro. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto.

8. "Yhteiseen taisteluun pääoman hyökkäystä, fasismin ja sodan vaaraa vastaan. SKP:n VI puoluekokouksen päätökset, s. 10. O. W. Kuusinen totesi myöhemmin vuonna 1943 kirjoittamassaan artikkelissa "Suomi ilman naamiota": "Saksan fasismin 'viides kolonna' Suomessa on tietenkin laajempi kuin IKL. Mutta tämä puolue on Saksan hitleriläispuolueen suoranainen haaraosasto Suomessa. Ei siinä kyllin, että se propagoi ahkerasti Saksan fasismin ohjelmatavoitteita ja matkii hitleriläisten rosvomaisia menettelytapoja: ulko- ja sotapolitiikan alalla se pyrkii kaikin tavoin palvelemaan Saksan imperialismin pyyteitä Suomen vetämiseksi Hitlerin valmistelemiin sotaseikkailuihin, joiden tarkoituksena oli maailman herruuden valloittaminen." O. W. Kuusinen, Valitut teokset, Moskova 1966, s. 212.

9. Tanner totesi mm. SDP:n puolueneuvoston kokouksessa 25. 11. 1934 että vuoden 1933 eduskuntavaalien jälkeen, jolloin Lapuanliikkeen työnjatkaja fasistinen IKL laillisti itsensä ja sai uudessa eduskunnassa 24 paikkaa: "...se väkivalta ja hulinakausi, joka alkoi viisi vuotta takaperin ennen joulua vuonna 1929, tosiasiallisesti päättyi vuoden 1933 eduskuntavaaleissa... tästä kaikesta on ollut tuloksena, että maassa on vallinnut ainakin suhteellinen rauha ja järjestys ja ihmiset ovat paljon levollisemmin voineet elää isänmaassaan... Kun taloudellinen asema rinnan tämän kanssa on helpottanut, on voitu likvidoida kaikki pulaliikkeet, jotka aikoinaan ovat aiheuttaneet levottomuutta maassamme..." Tanner väitti, että "lapualaisuus on hävinnyt kansanliikkeenä", koska se oikeuden päätöksellä oli tuomittu lakkautettavaksi. IKL oli Tannerin mukaan "muuttanut aika lailla muotoaan. Siitä on tullut parlamentaarinen liike, joka koettaa esiintyä parlamentaarisesti ja taistella itselleen valitsijoita kilvan muiden puolueiden

kanssa." Huolimatta siitä, että IKL ja muut fasistiset piirit avoimesti vaativat kaikkien työväenjärjestöjen, myös sosialidemokraattisen puolueen lakkauttamista, Tanner totesi: "...olojen muuttumista kuvastaa myös se, että kukaan ei enää puhu sosialidemokraattisen puolueen hajoittamisesta." SDP:n puolueneuvoston kokouspöytäkirjat 25. 11. 1934, s. 9. Työväen arkisto.

10. Kts. tarkemmin: Toivo Antikainen: "Suomen armeijan reorganisoiminen, Kommunisti 1/1932, s. 537. O. W. Kuusinen totesi kirjoituksessaan "Suomi ilman naamiota", että fasistinen liike löysi suojeluskunnissa sekä hedelmällisen poliittisen maaperän että myös valmiin aseellisen perustan, "Valitut teokset, s. 209. Suojeluskuntiin kuului pääasiassa keskikerroksia ja maaseudun väestöä: 57,28 % oli ns. elinkeinonharjoittajia, joista 51,62 % oli maanviljelijöitä, kalastajia, virkamiehiä ja virkailijoita; 6,62 % oli opiskelijoita, 5,9 % palvelusammateissa työskenteleviä, 4,75 % maatyöläisiä ja 4,9 % teollisuustyöläisiä. Kts. N. Tähti, Fasismista Suomen maaseudulla, Kommunisti 8/1934, s. 375.

11. NKP:n keskuskomitean marxismi-leninismin instituutin keskusarkisto. Kuusisen selostus SKP:n 6. edustajakokouksessa. Kuusinen selosti tässä yhteydessä eräästä Suomen lehdistössä ollutta kyselyä, jossa tutkittiin, mitä opiskeleva nuoriso eniten luki. Vastaukset olivat häkellyttäviä: kävi ilmi, että ensimmäisellä sijalla oli fasistinen lehti "Ajan suunta", toisella Hitlerin teos "Taisteluni" ja kolmannella rikosromaanit.

12. Akateeminen Karjala-Seura perustettiin vuonna 1922. Muutaman vuoden kuluttua se sai hallitsevan aseman Suomen ylioppilaselämässä. Vuodesta 1932 asti koko 1930-luvun ajan AKS:lla oli ehdotus enemmistö (34—40 paikkaa 60:stä) Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnan valtuustossa. Kts. Risto Alapuro "Akateeminen Karjala-Seura", Helsinki 1973, s. 58—59. AKS:llä oli suuri vaikutus keskikerroksiin, varsinkin maanviljelijöihin. Se levitti kansalliskiihkoisia mielialoja. Yhdessä muiden fasistipiirien kanssa AKS kiihotti kansaa paitsi Neuvostoliittoa vastaan, myös Suomen vähemmistökansallisuuksia, ruotsalaisia, juutalaisia ym. vastaan. Vuonna 1933 AKS esitti vaatimuksen ruotsinkielen opetuksen lakkauttamisesta Suomen yliopistoissa. Painostaakseen eduskuntaa säätämään tällaisen lain AKS järjesti vuonna 1935 joukkokokouksia ympäri maata. Näihin osallistui samana päivänä 135 000 henkeä.

13. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirja. Aino Pesosen puheenvuoro.

14. SKP:n VI edustajakokouksen päätökset, s. 12.

15. Mm. Lind (Hannes Mäkinen) kertoi, että IKL:n aloitteesta oli eduskunnassa käsiteltävänä ns. minimipalkkalaki, jossa esitettiin ns. palkkalautakunnan perustamista, jonka tuli ratkaista kaikki palkkariidat ja kieltää lakot. Lain tarkoitus oli riistää työläisten ammattijärjestöltä oikeus käsitellä ja ratkaista työtaisteluun liittyviä asioita. Eduskunnassa käsiteltiin myös IKL:n aloitteita eduskunnan hajottamisesta ja edustajien lukumäärän supistamisesta 100—150 kansanedustajaan. Vuonna 1931 säädettyjen ns. kommunistilakien avulla oli jo osalta työläisiä viety mahdollisuus osallistua maan poliittiseen elämään eduskunta- ja kunnallisvaalien kautta. Fasistit vaativat lain tiukentamista, niin että sen avulla poistettaisiin yhä useam-

malta mahdollisuus osallistua vaaleihin. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirjat, Lindin alustus.
16. SKP:n VI edustajakokouksen päätökset, s. 13.
17. Sama, s. 13.
18. Sama, s. 13—14.
19. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirja. O. W. Kuusisen alustus, 15. 9. 1935.
20. SKP:n VI edustajakokouksen päätöksiä, s. 16.
21. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirja, O. W. Kuusisen alustus 15. 9. 1935.
22. Georgi Dimitrov: Työväenluokan yhtenäisyys ja kansanrintama fasismia vastaan, Sosialistisen Opiskelijaliiton kirjasarja, Tampere 1972, s. 71.
23. Tässä yhteydessä Kuusinen kertoi erään tapahtuman vuodelta 1920, jolloin hän yhdessä SKP:n perustajajäsenen Jukka Lehtosaaren kanssa matkusti maanalaiseen työhön Suomeen: "Minä ja Lehtosaari jouduimme yhdessä erääseen kievariin lähellä rajaa. Siellä oli muitakin miehiä ja meidän oli suojeltava itseämme. Me järjestimme keskenämme riidan. Lehtosaari oli olevinaan tasavaltalainen ja minä taas monarkisti. Miehet osoittautuivat monarkisteiksi. Saivat käsityksen, että olemme kunnon miehiä. Juttu päättyi niin että minulle lyötiin kättä ja Lehtosaari jäi ilman."
24. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirja, O. W. Kuusisen alustus 15. 9. 1935.
25. Sama, Iivo Lingon puheenvuoro 11. 9. 1935.
26. Kts. Toivo Karvonen: Toimintaa kansanrintamakaudella, kirjassa Kipinästä tuli syttyi ja Erkki Susi: ASS ja Soihtu 1930-luvulla — työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman puolesta, Soihtu 1/1972.
27. Mm. Mauri Ryömän artikkelissa (Soihtu 8/1935) selvitetään johdonmukaisesti työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman periaatteita ja arvostellessaan SDP:n johtaman Työläisnuorisoliiton äänenkannattajan Työläisnuorison valheellisia kirjoituksia Kominternin 7. kongressista Ryömä toteaa, että työväenluokan yhteisrintama merkitsee "yhteistä taistelua työläisten palkkatason kohottamiseksi ja työttömän toimeentulon turvaamiseksi, yhteisten ammatillisten järjestöjen avulla sekä taistelun kiristyslakeja ja lakisuunnitelmia vastaan, yhteistä taistelua kaikkien kansanvaltaisten oikeuksien puolesta, työväen toimintavapautta rajoittavien fasististen poikkeuslakien kumoamiseksi, yhteistä taistelua kaikkia fasistisia pyrkimyksiä vastaan, taistelua sodanvaaraa vastaan, rauhanpolitiikan puolesta, jota Neuvostoliitto johtaa, ja joka saa koko sivistyneen maailman taholta yhä laajempaa kannatusta."
Hän toteaa edelleen, että Suomessa kehittyvä pikkuporvarillinen demokraattinen liike taistelee samojen päämäärien, samojen kansanvaltaisten vapauksien puolesta kuin työväenluokan yhteisrintama. Ryömä tekee johtopäätöksen, ettei "pikkuporvaristo yksinään pysty aikaansaamaan joukkoliikettä demokratian puolesta. Vain työväenluokka pystyy sitä määrätietoisesti johtamaan ja viemään loppuun asti — ja tällöin on sen yhteisrintama välttämätön. Työväen yhteisrintama muodostaa demokraattisen liikkeen ydinjoukon." (Soihtu 8/1935, s. 155)

28. Voimakkain isku SDP:n vasemmistososialidemokraattista liikettä vastaan oli ASS:n erottaminen puolueesta 10. 5. 1937.
29. SDP:n 17. puoluekokouksessa vuonna 1936 puheenjohtaja Väinö Tanner katsoi kommunistien kanssa muodostettavan yhteisrintaman mahdottomaksi Suomen oloissa. Se on "täydellisesti poissa pelistä kommunistien lainsuojattomuuden ja toimintakyvyttömyyden vuoksi", sanoi Tanner. Tanner julisti, että työväen yhteisrintama voi toteutua ainoastaan sosialidemokraattisen puolueen täydellisen hegemonian avulla: "...yhteisrintamaa ei kahden erilaisen aineksen välille voi syntyä muuten kuin yhteisen ohjelman pohjalla ja sen ohjelman pitää olla sosialidemokraattinen." SDP:n 17. puoluekokouksen pöytäkirja 1936, s. 31, Työväen arkisto.
30. SKP:n VI edustajakokoukseen osallistunut Kommunistisen Nuorisoliiton silloinen työntekijä Veikko Sippola kertoi kirjoittajalle antamassaan haastattelussa näistä keskusteluista Kuusisen kanssa: "...erityisesti Kuusista kiinnosti yhteistyö Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton kanssa, nimenomaan yhteisrintama, taistelua ja sotaa vastaan... emmekä me osanneet oikein vastata kaikkiin hänen kysymyksiinsä, ja sen huomasi, että Kuusinen olisi odottanut meiltä vähän enemmänkin." (Veikko Sippolan haastattelu 3. 1. 1974.)
31. Nimimerkki Uuno kertoi SKP:n edustajakokouksessa miten Kommunistinen Nuorisoliitto vuonna 1934 lopetti illegaaliset opintokerhonsa ja yhdisti ne sosialidemokraattisten nuorisojärjestöjen yhteydessä toimiviin kerhoihin. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirja.
32. SKP:n poliittisen toimikunnan jäsen Oiva Lehto kertoi tekijälle, että Kommunistisen Nuorisoliiton jäsenet mm. Turussa vuonna 1934 liittyivät sosialidemokraattisiin työläisnuoriso-osastoihin ja hankkivat tätä kautta joukkokannatusta näissä järjestöissä ja pystyivät myös aatteellisesti vaikuttamaan niiden toimintaan. Vaikeutena oli se, että näissä järjestöissä toimiessaan useat johtavat kommunistinuoret ja eräitä vasemmostososialisteja vangittiin ja toiminta pysähtyi tämän vuoksi joksikin aikaa. Oiva Lehdon haastattelu 8. 1. 1974.
33. Kts. Vallankumouksellinen nuorisoliike Suomessa. Toverin julkaisusarja no. 6, Helsinki 1974, s. 20.
34. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirja, O. W. Kuusisen alustus 15. 9. 1935.
35. Tästä esimerkkinä SDP:n puolueneuvoston päätöslauselma 13. 3. 1938 "Puolustusta tehostettava, armeija kansanvaltaistettava".
35. Tästä esimerkkinä SDP:n puolueneuvoston päätöslauselma 13. 3. 1938 "Puolustusta tehostettava, armeija kansanvaltaistettava". Työväen arkisto.
36. SKP:n edustajakokouksen päätökset, s. 22.
37. SKP:n 6. edustajakokous. O. W. Kuusisen alustus 15. 9. 1935.
38. sama.
39. SKP maanalaisuuden kaudella. Vuosikirja X. Helsinki 1954. s. 177.
40. sama.
41. SKP:n 6. edustajakokouksen pöytäkirja.
42. tästä kertoo mm. O. W. Kuusinen kirjoituksessaan "Antikaisen juttu", Valitut Teokset, s. 170.

43. kts. edellinen, s. 174.
44. kts. Asser Salo. Luokkakosto ja oikeusmurha. Petroskoi 1935. s. 57—59.
45. sama, s. 62.
46. kts. O. W. Kuusinen, Valitut Teokset, s. 175.
47. sama.
48. SKP:n 6. edustajakokouksen päätökset. s. 35.
49. sama. s. 35—36.
50. sama. s. 38.
51. sama.
52. Georgi Dimitrov. "Työväenluokan yhteisrintama ja kansanrintama fasismia vastaan." s. 98.
53. SKP:n 6. edustajakokous. O. W. Kuusisen alustus 11. 9. 1935.
54. sama. kansallisuuskysymykseen Kuusinen kiinnitti myöhemminkin paljon huomiota. Mm. NKP:n 20. edustajakokouksessa 18. 2. 1956 hän sanoi: "... meikäläisillä historioitsijoilla ja propagandisteilla on syytä tutkia arvostelevasti ja tarkistaa myös eräitä muita julkaisujamme, esimerkiksi Kominternin VI kongressin tunnettuja teesejä siirtomaakysymyksestä. Tarkoitan konkreettisesti näissä teeseissä tehtyä siirtomaiden ja puolisuvereenisten maiden kansallisen porvariston luonnehdintaa, ja sen osuuden arviointia. Tässä arviossa oli jo siihen aikaan kun mainitut teesit siirtomaakysymyksestä laadittiin, tietty lahkolaisuuden leima. Nykyajan muuttuneissa olosuhteissa, kun Neuvostoliiton arvovalta on suuresti kasvanut, tuo arvio ei lainkaan vastaa todellisuutta." O. W. Kuusinen. Valitut Teokset. s. 465.
55. Näitä olivat mm. "Kansallisuuskysymys Suomessa." Heikko kohta Kominternin rintamassa" (Kommunisti 6/1931), "Kansallisuuskysymys kapitalistisessa Euroopassa" (Kommunisti 8/1931).
56. SKP:n VI edustajakokouksen päätöksiä. s. 42. edustajakokous totesi, että "oikea menettelytapa on se, että kommunistinen puolue osallistuu itsenäisesti kaikkiin laajojen kansajoukkojen kansallisia etuja koskeviin konflikteihin: asettaen puolueen luokkavaatimusten ohella konkreettisia vaatimuksia kaikkia tärkeimpiä kysymyksessä olevassa maassa vallalla olevia kansallisen sorron muotoja vastaan.
57. sama.
58. SKP:n VI edustajakokouksen pöytäkirja.
59. O. W. Kuusinen. Valitut Teokset. s. 374—375.

Loppulause

Kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiassa Kominternin seitsemännellä kongressilla on poikkeuksellisen tärkeä osuus. Georgi Dimitrovin alustus ja kongressin päätökset merkitsivät käännettä kommunistisen puolueitten toiminnassa ja poliittisessa linjassa. Päätökset kehittivät eteenpäin Leninin ajatuksia työväenluokan yhteisrintamasta, työläisten ja talonpoikien hallituksesta sekä Kominternin toisen, kolmannen ja neljännen kongressien päätöksiä näistä kysymyksistä.

Kominternin seitsemännen kongressin päätökset muokattiin kommunistisen puolueitten yhteisin voimin. Ne perustuvat kommunistien kokemukseen taistelussa fasismia ja sodanvaaraa vastaan. Päätösten muokkaamisessa oli tärkeä osuus Kominternin johtohenkilöillä Georgi Dimitrovilla, Otto Wille Kuusisella, Dmitri Manuilskilla, Palmiro Togliattilla, Wilhelm Pieckillä, Maurice Thorezilla ja monilla muilla.

Kommunistisen puolueitten poliittisen linjan muuttamisen välttämättömyys tuli yhä kärkevämmäksi kysymykseksi taantumuksen ja fasismin vaaran kasvaessa. Ensimmäisiä askeleita uutta linjaa kohti tehtiin jo Kominternin Toimeenpanevan komitean 12. ja 13. täysistunnoissa, O. W. Kuusisen ja useiden muiden Kominternin johtohenkilöitten alustuksissa ja puheenvuoroissa näissä istunnoissa.

Näissä puheissa heijastui ajatus, että oli välttämätöntä voittaa lahkolaisuus kommunistisissa puolueissa. Niissä todettiin myös useiden Kominternin aikaisempien päätösten, jotka olivat peräisin 1920-luvun lopulta, olevan vanhentuneita, epätarkkoja ja jopa virheellisiä. Tällaisia olivat muun

muassa sosialidemokratian määrittely sosialifasismiksi ja vasemmistososialidemokratian pitäminen kommunistisen liikkeen suurimpana vastustajana.

Kuusisen esittämät ajatukset ja käsitykset edustivat pyrkimystä löytää uusi poliittinen linja. Näitä ajatuksia täytyy pitää ensimmäisinä, mutta tärkeinä askelina kohti Kominternin uutta linjaa. O. W. Kuusisen Kominternin Toimeenpanevan komitean 13. täysistunnossa pitämän alustuksen merkitys on, että siinä luonnehdittiin kollektiiviseen arvioon perustuen fasismin luokkaolemus finanssipääoman kaikkein shovinistisimpien, kaikkein taantumuksellisimpien voimien avoimena terroristisena diktatuurina. Tämä määritelmä, joka syntyi taistelussa fasismin luokkaluonteen virheellisiä määritelmiä vastaan sisältyi sellaisenaan myös Kominternin 7. kongressin päätöksiin. Se säilyttää ajankohtaisuutensa myös nykyään.

Niinpä Kominternin Toimeenpanevan komitean 12. ja 13. täysistunnoilla oli aivan olennaisen tärkeä merkitys Kominternin 7. kongressin päätösten valmistamisessa.

Toisaalta on otettava huomioon näiden istuntojen päätösten rajoittuneisuus. Ne sisälsivät epätarkkoja ja virheellisiäkin käsityksiä. Tällaisia olivat muun muassa teesi taloudellisen kriisin kasvamisesta automaattisesti vallankumoukselliseksi taisteluksi. Päätöksissä aliarvioitiin kommunistien joukkotyötä fasismin vaaran kasvaessa. Kysymys taktiikan muuttamisesta oli siis esillä, mutta siihen ei löydetty ratkaisua.

Vasta Kominternin 7. kongressi vuonna 1935 ratkaisi kysymykset poliittisen linjan ja luokkataistelun taktiikan muuttamisesta. Kongressiin valmistauduttiin erittäin huolellisesti analysoiden syvällisesti kommunististen puolueitten kokemusta ja käyden laajaa keskustelua Kominternin johdossa. Esimerkiksi Dimitrovin alustuksen tärkeimmät kohdat käsiteltiin huolellisesti seitsemättä kongressia valmistelevissa komiteoissa.

Otto Wille Kuusisella oli erityisen tärkeä osuus Dimitrovin esittämien ehdotusten ja ajatusten täydentämisessä ja rikastuttamisessa. Kuusinen oli sen komitean puheenjohtaja, jo-

ka valmisteli 7. kongressin päiväjärjestyksen toista kohtaa eli siis Dimitrovin alustusta työväenluokan yhteisrintamasta ja kansanrintamasta taistelussa fasismia ja sodanvaaraa vastaan. Kuusinen kannatti lämpimästi Dimitrovin esittämiä käsityksiä.

Kommunistisen liikkeen johtohenkilöiden kollektiivisen työn tuloksena Dimitrovin alustus valmistettiin ja esitettiin seitsemännessä kongressissa. Kongressin osanottajat tukivat yksimielisesti kaikkia alustuksen kohtia. Niinpä 7. kongressi hyväksyi kommunistisen liikkeen uuden poliittisen linjan, joka perustui työväenluokan yhteisrintamaan ja kansanrintamaan fasismia ja sodanvaaraa vastaan.

Otto Wille Kuusinen otti aktiivisesti osaa 7. kongressin työhön. Alustuksessaan "Nuoriso taistelussa fasismia ja sodanvaaraa vastaan" hän esitti periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä siitä, että oli välttämätöntä uusissa historiallisissa olosuhteissa muuttaa nuorisoliikkeen sisältöä, kommunistisen puolueitten nuorisotyön muotoja, kommunistisen nuorisojärjestöjen organisaatiorakennetta. Oli etsittävä uusia teitä nuorisoliikkeen yhtenäisyyden saavuttamiselle, nuorten ihmisten järjestämiseksi taisteluun fasismia ja sotaa vastaan.

Otto Wille Kuusisen alustus oli perustana Kommunistisen Nuorisointernationaalin 6. kongressin päätöksille syksyllä vuonna 1935. Päätösten perustalla kommunistiset puolueet ja nuorisoliitot ryhtyivät uudella tavalla järjestämään nuorisotyötä. Kuusisen alustuksen tärkeimmät kohdat säilyttävät ajankohtaisuutensa vielä nykyaikanakin.

Kuusisen panos ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden puolesta käytävässä työssä on erityisen tärkeä. Dimitrovin alustuksen ja Kominternin 7. kongressin päätösten valossa Kuusinen arvosteli eräitä lahkolaisia käsityksiä ammattiyhdistysliikkeessä. Hän antoi myös suuren panoksen ammattiyhdistysliikkeen käytännön työn ja työmuotojen kehittämiselle.

Kominternin 7. kongressin jälkeen Otto Wille Kuusinen otti aktiivisesti osaa työväenluokan yhteisrintama- ja kansan-

rintamapolitiikan toteuttamiseen niin kansainvälisesti kuin yksittäisten puolueittenkin toiminnassa.

Kuusinen otti aktiivisesti osaa työväenluokan yhteisrintaman ja kansanrintaman toteuttamiseen Suomessa. SKP:n kokemuksen erikoisuus ja merkitys kansainväliselle kommunistiselle liikkeelle vielä tänäkin päivänä on se, että puolue joutui koko ajan toimimaan maanalaisena, julman terrorin ja vainon olosuhteissa, sekä se, että Suomen sosialidemokraattisen puolueen johto oli koko ajan äärimmäisen oikeistolaista. Se harjoitti mitä neuvostovastaisinta ja antikommunistisinta politiikkaa. Näissä poikkeuksellisen vaikeissa olosuhteissa SKP:n onnistui saavuttaa paljon menestystä taistelussa työväenluokan yhtenäisyyden ja kansanrintaman puolesta.

Otto Wille Kuusinen antoi suuren teoreettisen ja käytännöllisenkin panoksen työväen yhteisrintaman ja kansanrintaman muokkaamiseen ja toteuttamiseen. Samalla kun Kuusisen panos on itsenäinen, on sitä tarkastettava kommunistisiten puolueitten kokemuksen kollektiivisen soveltamisen ja kollektiivisen teoreettisen työn yhteydessä.

Kominternin 7. kongressin päätökset olivat perustana fasismin vastaiselle vastarintaliikkeelle sodan aikana. Tänä aikana kaikissa Hitlerin fasismin miehittämissä maissa syntyi laajoja demokraattisten voimien liittoja, joita kutsuttiin kansallisiksi rintamiksi. Vaikka nimitys oli erilainen eri maissa, niin näiden liittojen luokkaolemus, sosiaalinen koostumus ja historiallinen merkitys olivat joka paikassa samanlaisia. Kansallisen rintaman riveissä yhdistyivät kaikkialla työväenluokan johdolla työtätekevä talonpoikaisto, kaupunkien pikkuporvaristo ja sivistyneistö yhdeksi fasisminvastaiseksi voimaksi. Kaikissa maissa tavalla tai toisella kansalliseen rintamaan liittyi isänmaallisesti asennoituvia keskitason porvaristoa edustavia henkilöitä. Kansalisella rintamalla oli keskeinen osuus vastarintaliikkeen kehittymiseen, kaikkien demokraattisten, patrioottisten voimien yhdistymiseen taisteluun fasismin murskaamiseksi.

Neuvostoliiton ratkaisevalla vaikutuksella suoritetun fasismin murskaamisen jälkeen Euroopassa syntyi uusi historial-

linen tilanne. Kommunistiset puolueet saavuttivat suurta menestystä yhteisrintamapolitiikan toteuttamisessa. Puolassa, Bulgariassa, Romaniassa, Jugoslaviassa, DDR:ssä, Unkarissa, ja Tshekkoslovakiassa voitettiin ensimmäistä kertaa työväenluokan hajaannus. Kommunistit ja sosialidemokraatit muodostivat yhdessä työväenpuolueita marxismileninismin ja proletaarisen internationalismin perustalla.

Nykyoloissa yhteisrintaman ja kansanrintaman periaatteet ovat laajentuneet huomattavasti. Kapitalististen maiden kommunistiset puolueet pyrkivät muodostamaan monopolinvastaisia rintamia. Ranskan ja Italian kommunistiset puolueet ovat liittolaistensa kanssa asettaneet tehtäväkseen kansan enemmistön valtaamisen antimonopolistisen taistelun riveihin. Tässä kaikessa tulee näkyvästi esille Kominternin 7. kongressin päätösten elinvoimaisuus sekä myös Otto Wille Kuusisen yhteisrintamaa ja kansanrintamaa käsittelevien töitten merkitys nykyajalle.

Kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiassa Otto Wille Kuusinen tunnetaan johtavana teoreetikkona, johdonmukaisena vallankumouksellisena ja työväenluokan etujen väsymättömänä puolustajana. Otto Wille Kuusisen nimeen liittyy muiden Kominternin johtohenkilöiden tavoin sankarillinen historian kausi taistelussa uuden, kommunistisen yhteiskunnan puolesta.